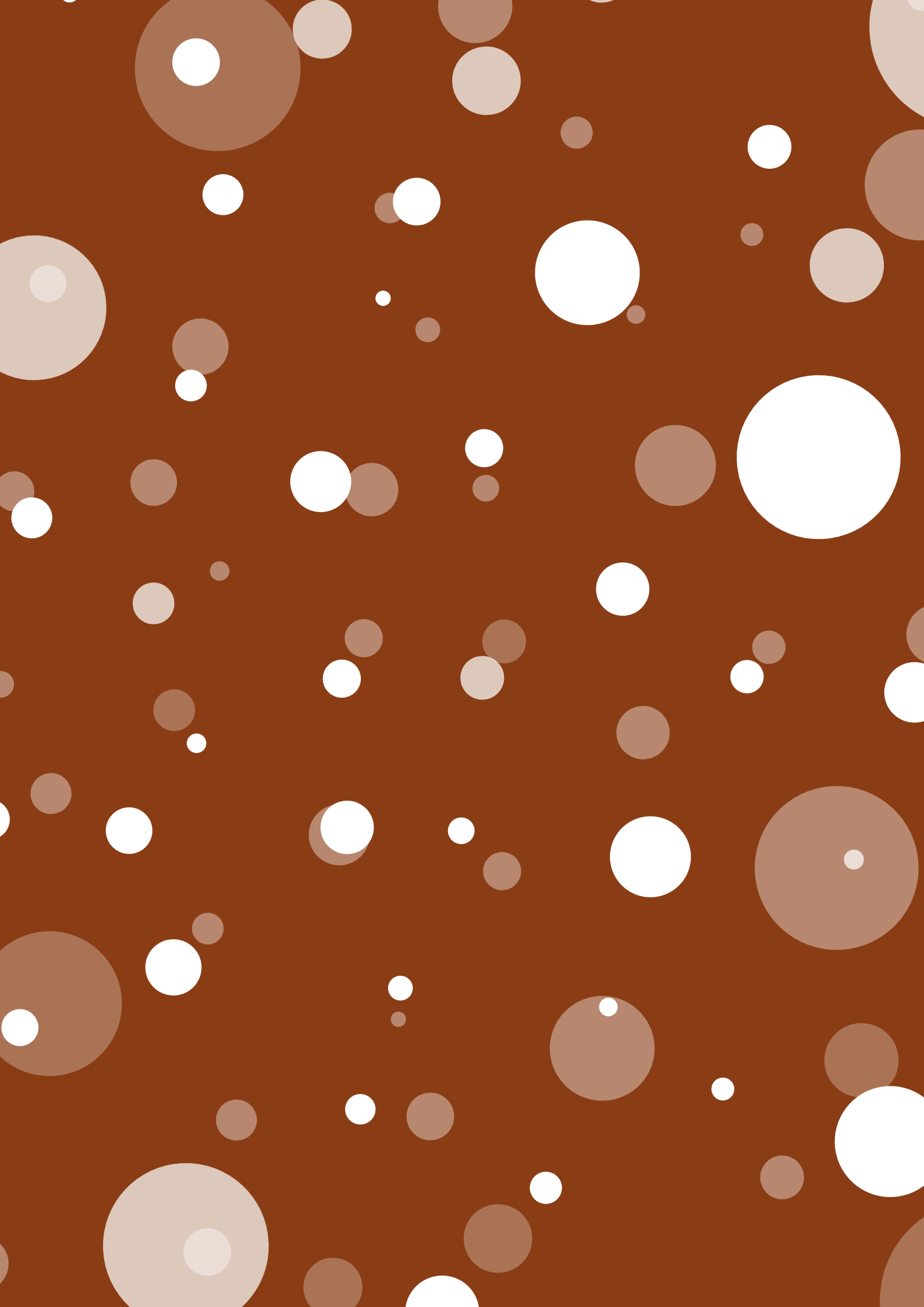

ANTISEMITISME in het Nederlandse **SOCIALE** **MEDIA LANDSCHAP**

2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Introductie	5
2. Samenstelling dataset	7
2.1 Platformen	8
2.2 Taal	9
Vergelijking 2021 - 2022 - 2023 - 2024	9
Kanttekening: implicaties voor vergelijkend onderzoek	10
3. Toxiciteits-analyse	13
3.1 Toxiciteit gehele dataset	13
Platformen	13
Vergelijking 2021 – 2022 – 2023 – 2024	14
3.2 Toxiciteit in berichten met betrekking tot de Joodse gemeenschap	14
Platformen	15
Vergelijking 2021 – 2022 – 2023 – 2024	16
3.3 Gemiddeld toxiciteitsniveau	17
Vergelijking 2021 – 2022 – 2023 – 2024	18
3.4 Intersectionaliteit en correlatie	18
Platformen	20
Vergelijking 2021 – 2022 – 2023 – 2024	20
3.5 Meest voorkomende scheld- en triggerwoorden	21
Platformen	22
Vergelijking 2021 – 2022 – 2023 – 2024	23
4. Netwerkanalyse	25
4.1 Het netwerk	25
4.2 Keywords	27
4.3 Buitenlandse beïnvloeding	28
Vergelijking 2021 – 2022 – 2023 – 2024	30
5. Topic analyse	33
5.1 Grote topics	33
5.2 Kleinere topics	36
5.3 Topics typerend voor Nederland	36
Vergelijking 2021 – 2022 – 2023 – 2024	36

6. Meme analyse	39
6.1 Terugkerende thema's en narratieven in 2024	39
6.2 Symboliek en figuren	40
6.3 Complottheorieën	41
6.4 Antisemitische lectuur	44
6.5 Geweld en dehumanisering	45
6.6 Tekstuele inhoud (OCR en captions)	45
Vergelijking 2021 – 2022 – 2023 – 2024	46
7. Tijdslijn	49
7.1 Mei 2024: het Eurovisiesongfestival als catalyst	50
7.2 Structureel verhoogde basisniveaus gedurende het hele jaar	50
7.4 November 2024: de Ajax-Maccabi Tel Aviv-rellen	50
Vergelijking met 2021–2024	51
8. Conclusie	53

In deze serie is een **Appendix** beschikbaar met een verklarende lijst aan technische termen en gekende antisemitische termen en complottheorieën. Daarnaast is apart een **Methodologisch Document** beschikbaar dat uitleg geeft bij de gebruikte definities, methodologie en technische aspecten. En tevens een **Technisch Rapport** dat laat zien hoe dit onderzoek is opgebouwd en van welke onderzoeksmethoden en technieken gebruik is gemaakt. We raden aan om deze documenten bij de hand te hebben als u het rapport leest.

Voorwoord

Al sinds 1974 zet CIDI zich in voor de Joodse gemeenschap in Nederland, de bestrijding van antisemitisme en een zorgvuldig geïnformeerd debat over Israël. Vanaf het begin van de jaren tachtig is het registreren en analyseren van antisemitisme een kernonderdeel van ons werk. Dat krijgt onder meer vorm in de jaarlijkse *Monitor Antisemitische Incidenten*, waarin CIDI antisemitische voorvallen in Nederland documenteert en duidt.

Die incidentenregistratie is van groot belang, maar kan in deze tijd niet meer los worden gezien van wat zich online afspeelt. Waar antisemitisme vroeger vooral zichtbaar werd in fysieke confrontaties, bekladdingen, bedreigingen of beledigingen in de publieke ruimte, speelt een steeds groter deel van het maatschappelijk debat zich inmiddels af op sociale media, fora, videoplatformen en in besloten of semi-besloten online gemeenschappen. Daar worden antisemitische beelden, complotten, scheldwoorden en dreigementen niet alleen verspreid, maar ook genormaliseerd en versterkt. Een volledig beeld van antisemitisme in Nederland vraagt daarom om een blik die verder reikt dan de offline werkelijkheid alleen.

Het jaar 2024 onderstreepte dat met grote urgentie. Na de ongekende stijging van antisemitisme die volgde op de terreuraanslagen van Hamas op 7 oktober 2023, keerde het niveau in 2024 niet terug naar de oude situatie. Integendeel: het aantal antisemitische incidenten bleef constant hoog. De piek van eind 2023 ontwikkelde zich tot een plateau. Tegelijkertijd werd de toon grimmiger, explicieter en gewelddadiger. Ook online is die verharding duidelijk zichtbaar: de summary laat zien dat het percentage antisemitische berichten in 2024 op het verhoogde niveau van 2023 bleef, terwijl het taalgebruik verder radicaliseerde en het aantal directe bedreigingen fors toenam.

Die ontwikkeling bleef overigens niet beperkt tot de digitale omgeving. De Jodenjacht op Maccabi-supporters in Amsterdam in november 2024 was daarvan een schokkend voorbeeld. Zij liet zien hoe snel haat, intimidatie en ontmenselijking kunnen omslaan in concrete dreiging en geweld. Juist daarom is het noodzakelijk om online antisemitisme niet te beschouwen als iets dat losstaat van de samenleving, maar als een wezenlijk onderdeel van het bredere antisemitische klimaat. We zagen tijdens deze nacht dat de online omgeving, zoals Whatsapp-groepen, een grote rol speelde in de ophitsing en onderlinge communicatie van de 'Jodenjagers'.

Dit rapport biedt inzicht in de manier waarop antisemitisme zich in 2024 online manifesteerde: hardnekkig, internationaal verweven, sterk beïnvloed door de oorlog tegen Hamas en steeds vaker gepaard gaand met agressieve en dehumaniserende taal. Uit het onderzoek komt ook duidelijk naar boven dat antisemitisme zich in zowel extreemrechtse als extreemlinkse groepen manifesteert. Daarmee vormt dit onderzoek een belangrijke aanvulling op de jaarlijkse *Monitor Antisemitische Incidenten* en helpt het om beter te begrijpen hoe antisemitische denkbeelden zich ontwikkelen, verspreiden en verharderen.

CIDI wil dit onderzoek naar online antisemitisme, dat mede mogelijk werd gemaakt door financiering van de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding (NCAB), jaarlijks voortzetten, zodat trends niet alleen momentopnames blijven, maar door de tijd heen gevolgd en vergeleken kunnen worden.

Naomi Mestrum,
directeur CIDI

1. Introductie

Sociale media bleven in 2024 een onmisbaar maar tegelijkertijd problematisch onderdeel van het publieke debat. Het Israëlisch-Palestijnse conflict, dat in oktober 2023 drastisch escaleerde, bleef het gehele jaar 2024 het dominante referentiekader voor antisemitische uitingen online. Waar de toename van antisemitisme in 2023 nog kon worden geïnterpreteerd als een acute reactie op de escalatie van het conflict, toont 2024 dat deze toename zich heeft vertaald in een structureel nieuw normaal. Daarnaast brachten specifiek Nederlandse gebeurtenissen, met name de rellen rondom de voetbalwedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv in Amsterdam in november 2024, een bijkomende dynamiek die het antisemitische discours een uitgesproken lokale dimensie gaf.

Om deze ontwikkelingen systematisch in kaart te brengen is opnieuw een grootschalige, kwantitatieve big data-analyse uitgevoerd op socialmediadata uit 2024 van Nederlandse gebruikers. De analyse maakt gebruik van AI-gestuurde classificatie, topic- en meme-analyse, en aanvullende methoden om zowel de kwantitatieve omvang als de verspreidingspatronen en thematische structuren van antisemitische discoursen te onderzoeken.

Het jaar 2024 is het eerste volledige kalenderjaar waarvoor data in real-time zijn verzameld, wat resulteert in de meest representatieve en omvangrijke dataset tot nu toe: 38,9 miljoen berichten afkomstig van 15 platformen. Deze schaal biedt een gedetailleerd beeld van het Nederlandse sociale medialandschap. Om valide vergelijkingen met voorgaande jaren mogelijk te maken, is, net zoals in het rapport van 2023, een gewogen steekproef (weighted sample¹²) toegepast die, indien nodig, de platformverhoudingen van eerdere jaren nabootst.

In dit rapport wordt een breed overzicht geboden van antisemitisme op Nederlandse sociale media in 2024. Hoofdstuk 2 geeft uitleg bij de onderzochte data en de methodologische kanttekeningen. Hoofdstuk 3 tot en met 7 presenteren de resultaten van de analyse. Dit omvat een toxiciteitsanalyse, waarin de hoeveelheid, ernst en verdeling van toxiciteit over verschillende (sub)categorieën wordt onderzocht, een netwerkanalyse, die de verspreiding van antisemitische content en de rol van centrale verspreiders in kaart brengt, een topicanalyse, waarin de belangrijkste antisemitische thema's, topics en narratieven worden geïdentificeerd en gecontextualiseerd, een meme-analyse, gericht op het beeldmateriaal, en een tijdsanalyse, waarin de verspreiding van antisemitische content over het jaar wordt gevolgd om pieken en dalen in activiteit te detecteren. Aanvullend zijn de volgende documenten beschikbaar: een methodologisch document, een extensief technisch rapport en een appendix die uitleg geeft bij veel gebruikte technische en antisemitische termen en jargon.

De resultaten schetsen een verontrustend beeld van consolidatie en verharding. Het percentage antisemitisme is gestabiliseerd op het verhoogde niveau van 2023, wat bevestigt dat de piek van dat jaar geen tijdelijk fenomeen was maar een structurele verschuiving. Anti-zionistisch en conflict-gerelateerd antisemitisme is verder gegroeid en vormt nu, naast antisemitische complottheorieën, een dominante categorie. Het taalgebruik is aanzienlijk verhard met een toename in de aanwezigheid van expliciet gewelddadige termen, terwijl buitenlandse beïnvloeding van het Nederlandse discours toeneemt. Deze ontwikkelingen onderstrepen dat online antisemitisme in Nederland een complex en diepgeworteld fenomeen is dat voortdurende aandacht en monitoring vereist.

¹ <https://plainsignal.com/glossary/data-normalization>

² <https://datascientyst.com/pandas-random-sampling-stratified-and-weighted/>

2. Samenstelling dataset

Voor dit onderzoek naar antisemitisme in het Nederlandse sociale medialandschap werd een uitgebreide dataverzameling opgezet voor het jaar 2024 van 15 verschillende platformen. Dit omvatte zowel VLOPs³ (Twitter/X, Facebook, Instagram, TikTok, YouTube en Reddit), als fringe media (4chan⁴, Telegram en ggag⁵) en lokale Nederlandse platformen (Morokko.nl⁶, GeenStijl en Dumpert⁷, Soyzellig⁸, Blckbx⁹ en een collectie van diverse Nederlandstalige alternatieve Wordpress websites¹⁰). Van bijna alle

platformen werd zowel volledig willekeurige data verzameld als data verzameld op basis van op voorhand geselecteerde zoektermen (zowel neutrale als toxische zoektermen¹¹). De dataverzameling richtte zich uitsluitend op publiek geposte inhoud. Berichten uit privé-groepen en -chats werden niet verzameld. De geografische locatie werd afgebakend aan de hand van metadata; gebruikers die hun locatie publiek maken of door de automatische detectie van de Nederlandse taal. Dit houdt in dat ook een deel Engelstalige berichten gepost door Nederlandse gebruikers is meegenomen. Andere talen zijn in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten¹². Daarnaast houden we rekening met de beperking dat een klein deel van de Nederlandstalige berichten mogelijk afkomstig is van Nederlandstalige gebruikers buiten Nederland. In dit hoofdstuk bekijken we de samenstelling van de verzamelde data op basis van platform en taal¹³.

³ Very Large Online Platforms: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/dsa-vlops>

⁴ 4chan is een website waar gebruikers volledig anoniem en zonder moderatie berichten kunnen delen. Het platform staat bekend om de verspreiding van extreem haatdragende, gewelddadige en mogelijk radicaliserende content.

⁵ ggag is een platform dat zich richt op het delen van memes en korte video's. Het heeft een beperkte moderatie en staat bekend om zijn soms controversiële en aanstootgevende humor, die vaak grenst aan extremistische inhoud.

⁶ Morokko.nl is een forum dat oorspronkelijk gericht is op jongeren met een Marokkaans-Nederlandse achtergrond. Het platform functioneert als een online gemeenschap waar thema's zoals actualiteit, cultuur en dagelijks leven worden besproken. Het forum heeft door de jaren heen kritiek gekregen, omdat in sommige discussies discriminerende, seksistische en polariserende uitingen te vinden zijn.

⁷ Geenstijl en Dumpert zijn aan elkaar gelieerde, Nederlandse blogs met commentaarsecties. Ze staan bekend om hun provocerende en veelal polariserende toon en minieme moderatie.

⁸ Soyzellig is een Nederlands imageboard dat qua structuur en functionaliteit vergelijkbaar is met 4chan. Het platform werd in 2023 opgericht en hanteert een model van minimale moderatie waarbij gebruikers anoniem kunnen posten. Net als zijn internationale equivalent kenmerkt Soyzellig zich door de verspreiding van extreem problematische en potentieel radicaliserende content.

⁹ Blckbx is een Nederlands mediaplatform dat zich profileert als alternatief nieuws- en opiniekanaal. Het richt zich sterk op maatschappelijk en politiek debat en staat bekend om zijn kritische houding tegenover gevestigde media, overheid en instituties. Het platform biedt artikelen, video's en discussies, en trekt een publiek dat geïnteresseerd is in alternatieve perspectieven. Moderatie is beperkt, waardoor in de reacties ook polariserende en soms complottheoretische standpunten voorkomen.

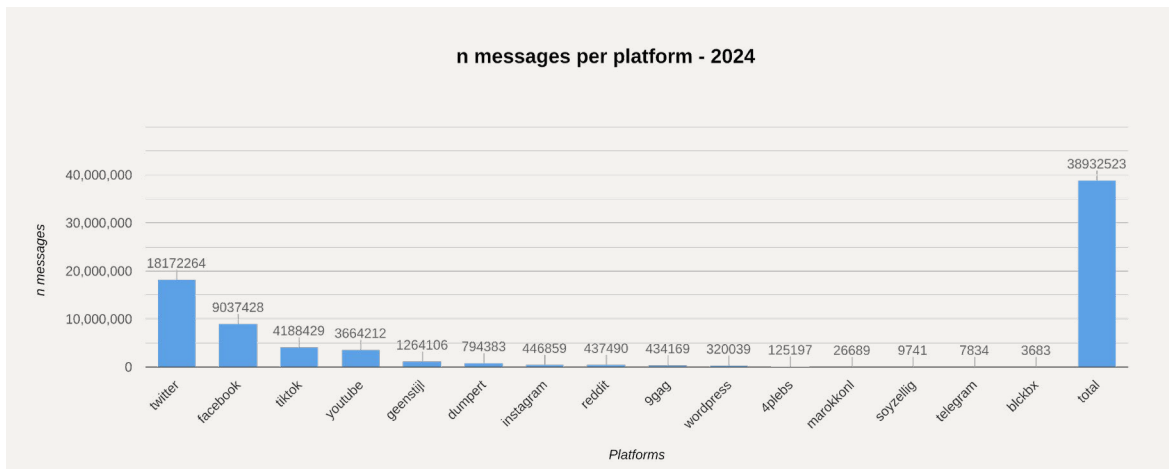
¹⁰ Hierbij gaat het om een reeks van kleinere, Nederlandse blog- en nieuwssites, veelal gepubliceerd via de software Wordpress: <https://nl.wikipedia.org/wiki/WordPress>. Deze sites bieden een alternatieve

kijk op de actualiteit. Hierbij kan het gaan om onderbelichte topics en andere perspectieven. Alternatieve media staat echter veelal bekend om de verspreiding van mis- en desinformatie en complottheorieën, zowel in nieuwsartikelen en blogposts als in commentsecties. Voorbeelden van dergelijke sites zijn NineForNews en Cafe Weltschmerz.

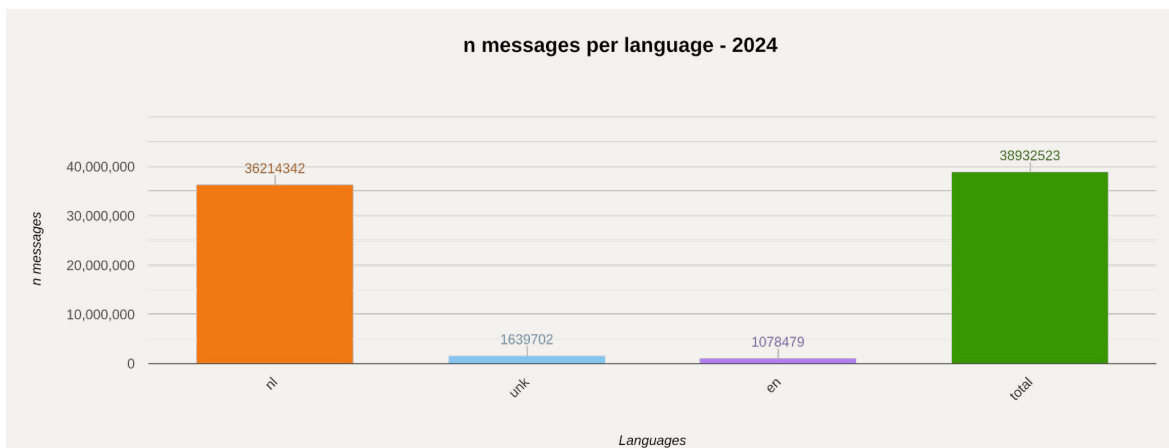
¹¹ Met toxisch bedoelen we alle content die op enigerlei wijze problematisch is, zoals o.a. haatspraak, bedreigingen en desinformatie. Een voorbeeld van een neutraal keyword is "joden". Een voorbeeld van een toxisch keyword is "kankerjoden".

¹² Dit, omdat met name Engels de voertaal is online. Dit geldt niet voor andere talen.

¹³ Hierbij moet nogmaals duidelijk gemaakt worden dat het gaat om een steekproef en dus niet alle data gepost door Nederlandse gebruikers. Dat ligt in werkelijkheid veel hoger.

Figuur 1: Distributie van data per platform

Figuur 2: Distributie van data per taal

2.1 platformen

De dataverzameling voor 2024 resulteerde in een omvangrijke dataset van in totaal 38.931.218 berichten afkomstig van diverse sociale mediaplatformen. De platformdistributie toont een opmerkelijk gevarieerd landschap waarbij Twitter/X veruit de grootste bijdrage leverde met 18.172.264¹⁴ berichten. De overige platformen maken aanzienlijk kleinere volumes uit in de dataset: Facebook (9.037.428), TikTok (4.188.429),

YouTube (3.664.212), GeenStijl (1.265.106), Dumpert (794.383), Instagram (446.859), Reddit (437.490), 9gag (434.169), Wordpress (320.039), 4chan (125.197), Marokko.nl (26.689), Soyzellig (9.741), Telegram (7.834) en Blckbx (3.683).

De aanwezigheid van lokale Nederlandse platformen en alternatieve media sites (Wordpress sites) is opvallend: GeenStijl en Dumpert zijn samen goed voor meer dan 1,5 miljoen berichten, alternatieve nieuws- en blogsites (Wordpress) voegen meer dan 300.000 berichten toe. Daarnaast is substantiële Nederlandse activiteit zichtbaar op fringe platformen als 4chan (meer dan 125.000 berichten) en het Nederlandse equivalent van 4chan: Soyzellig (meer dan 9000 berichten). Ook op 9gag, een alternatief platform voor het delen van memes en video's, treffen we een hoge Nederlandse activiteit (meer dan 400.000

¹⁴ Twitter/X data is in eerste instantie zeer toegankelijk (gemakkelijk te verzamelen). Ten tweede is de Nederlandse activiteit op Twitter/X zeer hoog (het platform is bijvoorbeeld veel minder populair in Oost-Europese landen of zelfs Frankrijk). Onderzoek van Semiocast toonde in 2012 al aan dat Nederlanders de meest actieve Twitter/Xaars ter wereld zijn: <https://www.webpronews.com/netherlands-Twitter-X-activity/>.

Figuur 3-4:
Voorbeelden van antisemitisch gebruik van emojis

berichten). Deze fringe platformen staan bekend om hun anonimiteit en minimale moderatie en het toelaten van extreem haatdragende, extremistische en potentieel radicaliserende content. Problematisch is dat met name jongeren actief lijken te zijn op dit soort fringe platformen¹⁵.

2.2 Taal

De taalkundige analyse van de verzamelde data toont dat het overgrote deel van de berichten in het Nederlands is geschreven (36.214.342 berichten). Daarnaast werden kleinere subsets van Engelstalige data gevonden (1.078.479 berichten) en berichten die niet taalkundig konden worden geclassificeerd (1.639.702). Deze laatste categorie bestaat uit berichten die uitsluitend afbeeldingen, emojis, hashtags, URL's of andere niet-tekstuele elementen bevatten. Hoewel deze berichten geen traditionele taalkundige inhoud bevatten, zijn ze niettemin relevant voor het onderzoek, aangezien antisemitisme ook via afbeeldingen, symboliek, emojis of gecodeerde hashtags tot uitdrukking kan komen.

Vergelijking 2021 - 2022 - 2023 - 2024

De dataverzameling over de vier onderzochte jaren toont een ontwikkeling die wordt gekenmerkt door 2 zaken: 1) methodologische verfijning en 2) substantiële verschuivingen in platformdynamiek. Het totale datavolume vertoont aanvankelijk een daling

¹⁵ Analyse op basis van de Flesch Reading Ease indiceert dat met name jongeren actief zijn op 4chan (zie appendix 8)

van om en nabij de 25 miljoen berichten in 2021 en 2022 naar 'slechts' 11,7 miljoen in 2023. In 2024 volgt een aanzienlijke stijging naar 38,9 miljoen berichten. Deze ontwikkeling weerspiegelt echter niet zozeer veranderingen in online activiteit, maar vooral de evolutie van de onderzoeksmethodologie. Waar 2021 en 2022 nog grotendeels afhankelijk waren van het ophalen en reconstrueren van historische data (met alle inherente beperkingen van dien¹⁶), fungeerde 2023 als overgangsjaar met een verbeterde en meer gestructureerde real-time data verzamelingsmethode die pas halverwege het jaar werd geïmplementeerd. 2024 markeert het eerste jaar waarin vanaf het begin data aan de hand van deze hernieuwde methode werd verzameld. Dit resulteerde in een uitgebreidere en meer kwalitatieve dataset die meer aanknopingspunten biedt voor analyse. De dataset van 2024 vormt daarmee de meest betrouwbare en representatieve dataset van alle vier de onderzochte jaren.

¹⁶ Wanneer data niet in real-time verzameld wordt, moeten datasets achteraf samengevoegd worden uit wat we 'historische' data noemen (data die na lange tijd nog steeds toegankelijk is). Dit brengt moeilijkheden met zich mee; veel platforms bewaren gegevens slechts tijdelijk, oude content wordt verwijderd of is niet systematisch gearchiveerd, en de toegang tot historische datasets is vaak beperkt. Dit heeft gevolgen voor het verzamelen en analyseren van data, zoals beperkte resultaten, ontbrekende of onvolledige data en een disbalans in de dataset.

De meest opmerkelijke verbetering in 2024 is dan ook de substantieel meer uitgebalanceerde platformdistributie. Mainstream platformen die in eerdere jaren ondervertegenwoordigd waren, tonen dramatische groei: Facebook steeg van ongeveer 12.000 berichten in 2021 via 10.000 in 2022 en 1,5 miljoen in 2023 naar 9 miljoen in 2024. TikTok vertoont een vergelijkbare ontwikkeling van 133.000 (2021) naar 4,2 miljoen berichten in 2024. Ook YouTube groeide van 3.400 (2021) naar 3,7 miljoen berichten, terwijl Instagram van 7.800 (2021) via steeg naar 447.000 berichten in 2024. Reddit laat een soortgelijk patroon zien met een toename van 5.400 naar 437.000 berichten in 2024. Ook voor het alternatieve meme- en videoplatform gtag verbeterde de verzamelmethode, resulterend in een stijging van tussen de 3.000 en 14.000 berichten in 2021 t/m 2022 naar 400.000+ berichten in 2024. Deze ontwikkeling biedt voor het jaar 2024 een veel genuanceerder en representatiever beeld van het Nederlandse sociale medialandschap in zijn volle breedte, dan in 2021 en 2022 (afhankelijk van historische data) en 2023 (overgangsjaar).

Daarnaast vormde de verzameling van Twitter/X-data in 2023 een uitdaging. Een drastische daling van 20+ miljoen berichten in 2021 en 2022 naar 'slechts' 7,1 miljoen in 2023 werd veroorzaakt door de ingrijpende en kostbare wijzigingen in het API-beleid¹⁷. In 2024 stabiliseerde het volume zich terug op 18,2 miljoen berichten.

Wat betreft de veranderingen in platformdynamiek, zien we dat de lokale Nederlandse platformen GeenStijl en Dumpert hun stabiele positie behielden met gezamenlijk meer dan 1,5 miljoen berichten in 2024, vergelijkbaar met de volumes in voorgaande jaren. Marokko.nl zet daarentegen zijn gestage daling voort: van bijna 90.000 berichten in 2021 naar 57.000 in 2022, 38.000 in 2023 en uiteindelijk slechts 25.000 in 2024. Deze consistente afname over vier jaar suggereert een structurele verschuiving van gebruikers naar andere platforms, mogelijk als gevolg van de toenemende dominantie van mainstream sociale media.

Bijzonder zorgwekkend is de gestage groei van fringe platformen. De Nederlandse aanwezigheid op 4chan verdubbelde van ongeveer 56.000-57.000 berichten in 2021-2023 naar meer dan 125.000 berichten in 2024. Het Nederlandse equivalent Soyzeilig, dat eind 2023 werd opgericht met initieel ruim 1.100 berichten, groeide in zijn eerste volledige operationele jaar naar bijna 10.000 berichten. Hoewel een deel van deze groei kan worden toegeschreven aan verbeterde dataverzamelmethode, duidt het gecombineerde volume en de consistente aanwezigheid over meerdere jaren op een structurele en mogelijk toenemende belangstelling voor anonieme, minimaal gemodereerde platforms die geassocieerd worden met extreem haatdragende, extremistische en potentieel radicaliserende content. Dit is met name zorgwekkend gezien de indicaties dat vooral jongeren actief zijn op deze platformen.

De collectie van Nederlandse alternatieve media op Wordpress-platformen laat eveneens een gestage groei zien, van 239.000 berichten in 2023 naar 320.000 in 2024. Deze toename onderstreept de populariteit en stabiliteit van het ecosysteem van alternatieve informatiekanaalen dat tijdens de COVID-19-pandemie opkwam, en wijst op een structurele verschuiving in mediaconsumptie waarbij alternatieve bronnen een prominenter rol spelen. Dit brengt potentiële risico's met zich mee voor met name de verspreiding van mis- en desinformatie en complottheorieën.

Kanttekening: implicaties voor vergelijkend onderzoek

De substantiële methodologische verschuivingen in de dataverzameling over de vier onderzochte jaren hebben belangrijke implicaties voor de vergelijkbaarheid van de resultaten. Hoewel de evolutie naar een meer gestructureerde en uitgebalanceerde dataset in 2023, en met name 2024, een aanzienlijke verbetering betekent voor de representativiteit en kwaliteit van het onderzoek, introduceert deze ontwikkeling tegelijkertijd methodologische uitdagingen bij het maken van longitudinale vergelijkingen met de jaren 2021 en 2022. Dit vereist een genuanceerde analytische benadering.

¹⁷ <https://mashable.com/article/Twitter/X-elon-musk-paid-enterprise-api-access-pricing>

De kern van deze problematiek ligt in de fundamenteel verschillende platformdistributies tussen de datasets. In 2021 en 2022 bestond een groot deel van de verzamelde data uit Twitter/X-berichten, met relatief minimale bijdragen van andere mainstream platformen zoals Facebook, Instagram, YouTube en TikTok. In contrast vertoont de dataset van 2024 een veel gediversifieerder beeld, waarbij Twitter/X een veel kleiner, en meer gebalanceerd, deel van het totale volume uitmaakt. Platforms als Facebook, TikTok, YouTube en Instagram zijn daarentegen significant meer en beter vertegenwoordigd. Deze verschuiving weerspiegelt niet zozeer een verandering in gebruikersgedrag, maar vooral de verbeterde datacapaciteit en systematische verzamelingsmethodologie.

Deze veranderde distributie heeft directe consequenties voor de analyse van antisemitische content. Verschillende sociale mediaplatformen vertonen structureel verschillende niveaus van problematische content als gevolg van variaties in platformcultuur, moderatiebeleid, gebruikersdemografie en communicatievormen. Platformen zoals Twitter/X, en met name fringe media als 4chan en Telegram, worden consistent genoemd als hotspots van problematische content, waaronder antisemitische uitingen. Daarentegen vertonen platformen als Instagram en YouTube structureel lagere percentages van dergelijke content.

Het directe vergelijken van de absolute of relatieve prevalentie van antisemitisme tussen 2021/2022 en 2023/2024 zou daarom tot methodologisch incorrecte conclusies kunnen leiden. Een ogenschijnlijke daling in het percentage antisemitische berichten in 2024 ten opzichte van 2021 zou niet noodzakelijkerwijs een daadwerkelijke afname van antisemitisme in het Nederlandse sociale medialandschap weerspiegelen,

maar zou grotendeels kunnen worden verklaard door de verhoudingsgewijs veel grotere aanwezigheid van structureel neutralere platformen in de meer recente dataset.

Om deze methodologische valkuil te vermijden en statistisch valide vergelijkingen mogelijk te maken, zal voor analyses die zich specifiek richten op trends over de vier jaren heen een aanpassing van de datadistributie noodzakelijk zijn. Concreet betekent dit dat de platformdistributie van de datasets van 2023 en 2024 gelijkaardig moet worden gemaakt aan die van 2021 en 2022 door middel van gewogen sampling en normalisatietechnieken^{18,19}. Deze correctie zorgt ervoor dat verschillen in geobserveerde prevalentie van antisemitisme daadwerkelijk veranderingen in online discourse weerspiegelen, en niet simpelweg de compositie van de dataset.

Het is belangrijk te benadrukken dat deze correctie uitsluitend van toepassing is op specifieke vergelijkingen tussen de jaren. Voor andere analytische componenten van dit onderzoek, zoals netwerkanalyse, topicmodellering of analyse van memes, blijft de volledige, ongewogen dataset van 2024 het meest geschikt. Deze analyses profiteren immers juist van de verbeterde representativiteit. De methodologische aanpassing dient dus niet als correctie op een 'fout' in de recente data, maar als noodzakelijke harmonisatie voor het specifieke doel van temporele vergelijking.

¹⁸ <https://plainsignal.com/glossary/data-normalization>

¹⁹ <https://datascientyst.com/pandas-random-sampling-stratified-and-weighted/>

3. Toxiciteits-analyse

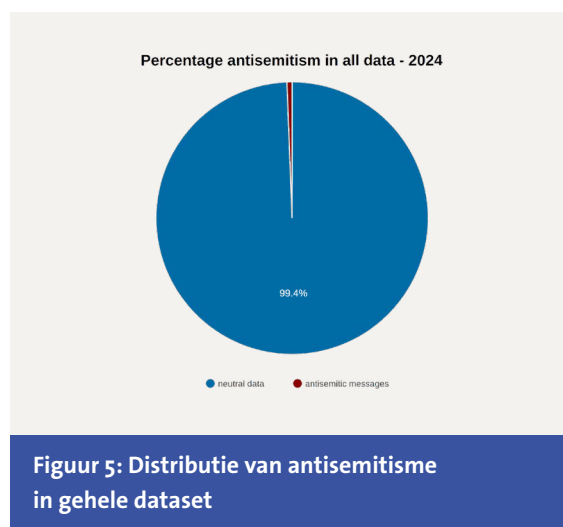
Om de aanwezigheid van antisemitisme in de verzamelde data te onderzoeken, is gebruikgemaakt van een robuust toxiciteitsalgoritme in combinatie met de gespecialiseerde antisemitisme classifier, beide in-house ontwikkeld²⁰. Deze AI-modellen stellen ons in staat om op systematische wijze onderscheid te maken tussen neutrale berichten, berichten die antisemitische inhoud bevatten en sub- en aanverwante categorieën van antisemitisme. In dit hoofdstuk analyseren we eerst de volledige dataset, alvorens in te zoomen op specifieke subsets die zijn gefilterd op relevante zoekwoorden. Daarna nemen we enerzijds intersectionaliteit en correlatie en anderzijds antisemitisch jargon onder de loep.

3.1 Toxiciteit gehele dataset

De eerste grafiek toont dat het overgrote deel van de verzamelde berichten in 2024 neutraal is: 99,4% van alle berichten bevat geen antisemitische inhoud. Toch betekent dit, gezien de omvang van de dataset van bijna 39 miljoen berichten, dat er in absolute aantallen sprake is van een aanzienlijke hoeveelheid antisemitische berichten (247.004 berichten).

Platformen

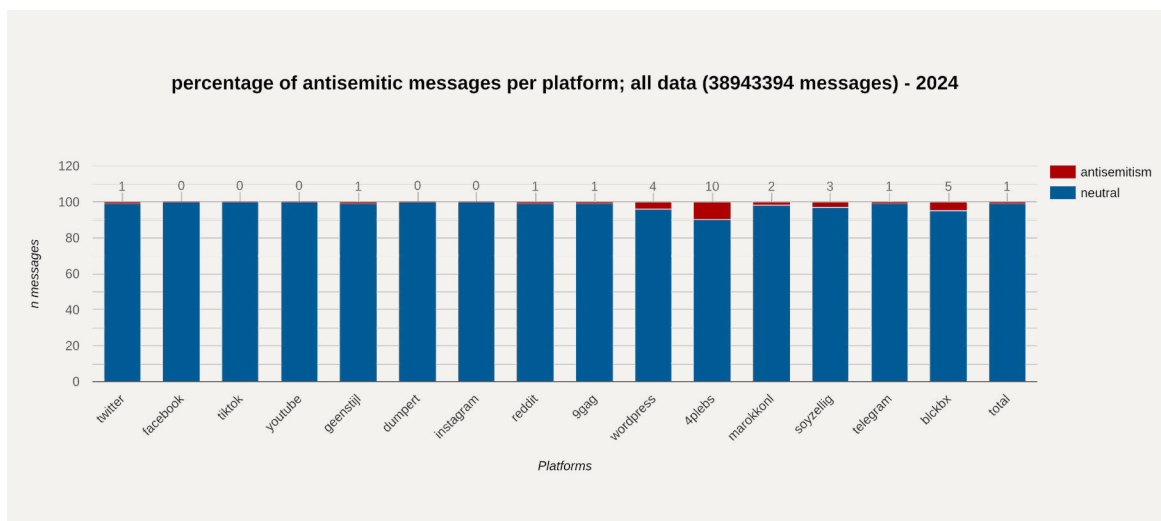
Wanneer de verdeling per platform wordt bekeken, valt op dat antisemitisme ongelijk verspreid is. 4chan vertoont opnieuw veruit de hoogste concentratie van antisemitisme (10%, ofwel 1 op de 10 geposte berichten), gevolgd door Soyzeilig (5%), blckbx (3%), Wordpress-sites (4%), Marokko.nl (2%) en Telegram (1%). Deze scheve verdeling bevestigt de bevindingen uit eerdere jaren dat fringe en alternatieve platforms fungeren als brandpunten van antisemitische

Figuur 5: Distributie van antisemitisme in gehele dataset

uitingen. Daarnaast vertonen ook Twitter/X, GeenStijl, Reddit en 9gag meetbare percentages antisemitisme in de gehele dataset (1%). Dit was in voorgaande jaren niet het geval voor Geenstijl en 9gag.

²⁰ Zie het methodologisch document, paragraaf 4.2 en 4.3 voor meer uitleg hieromtrent

Figuur 6: Distributie van antisemitisme per platform voor alle data

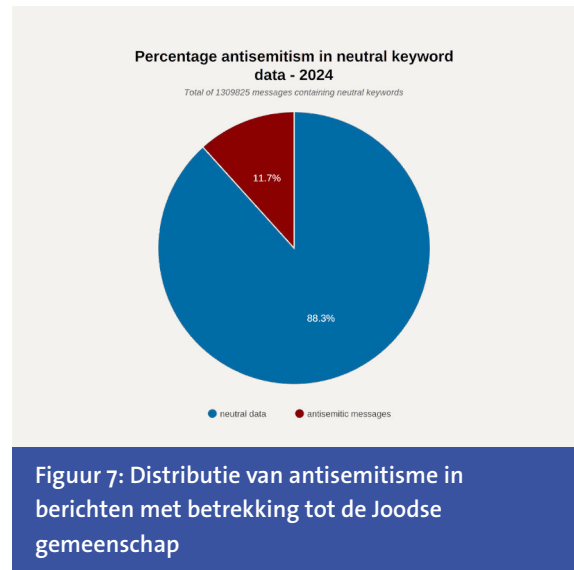
Wat betreft taal, is antisemitisme aanzienlijk meer dominant in het Engels. Het verschil in de concentratie van antisemitisme per taal wordt grotendeels verklaard door het feit dat de Engelstalige berichten veelal afkomstig zijn van fringe platforms zoals 4chan, waar de drempel voor toxische en extremistische inhoud veel lager ligt. Daarnaast worden op Twitter/X Engelstalige antisemitische berichten vaak geretweet door Nederlandse gebruikers of tweeten Nederlandse (antisemitische) influencers in het Engels voor een groter bereik.

Vergelijking 2021 – 2022 – 2023 – 2024

Om de vergelijkbaarheid over de vier jaren te waarborgen, werd de platfordistributie van 2024 geharmoniseerd met die van 2021, 2022 en 2023 door middel van gewogen sampling. Deze analyse toonde een significant verschil met de niet-gesampelde dataset: waar de ongewogen dataset 0,6% antisemitisme vertoont, stijgt dit percentage in de geharmoniseerde dataset naar 1%. Dit illustreert het belang van methodologische correctie bij longitudinale vergelijkingen.

Vergeleken met de voorgaande jaren toont de geharmoniseerde analyse een stabiel maar zorgwekkend patroon. Het totale percentage antisemitische berichten bedroeg 0,5% in 2021, 0,4% in 2022, 1% in 2023 (geharmoniseerd) en 1% in 2024 (geharmoniseerd). Dit betekent dat de toename die zich in 2023 manifesteerde, meer dan een verdubbeling ten opzichte van 2022, zich in 2024 heeft gestabiliseerd op dit verhoogde niveau. Hoewel er geen verdere stijging is ten opzichte van 2023, blijft het percentage antisemitisme significant hoger dan in de pre-2023 periode.

De aanwezigheid van antisemitisme op 4chan blijft over alle vier de jaren consistent hoog, met percentages tussen de 8-10%. Dit bevestigt de structurele rol van dit platform als brandpunt van extremistische content. De groei van Soyzellig van 2% antisemitische content in zijn beginfase (eind 2023) naar 5% in 2024 is bijzonder zorgwekkend en bevestigt de verwachting dat het dezelfde toxische dynamiek volgt als zijn internationale tegenhanger 4chan. De combinatie van beide platforms (samen goed voor meer dan 130.000 berichten in 2024) onderstreept de blijvende en mogelijk groeiende aantrekkingskracht van anonieme, minimaal gemodereerde imageboards waar extremistische content ongehinderd wordt verspreid.

Figuur 7: Distributie van antisemitisme in berichten met betrekking tot de Joodse gemeenschap

De Wordpress-sites (alternatieve media) behouden hun substantiële percentage antisemitische content (4% in zowel 2023 als 2024), wat een geconsolideerde rol van alternatieve mediakanalen in de verspreiding van problematische content bevestigt. Deze platforms, die grotendeels opkwamen tijdens de COVID-19-pandemie, lijken structureel onderdeel te zijn geworden van het Nederlandse medialandschap en blijven fungeren als verspreidingskanalen voor mis- en desinformatie en antisemitische narratieven.

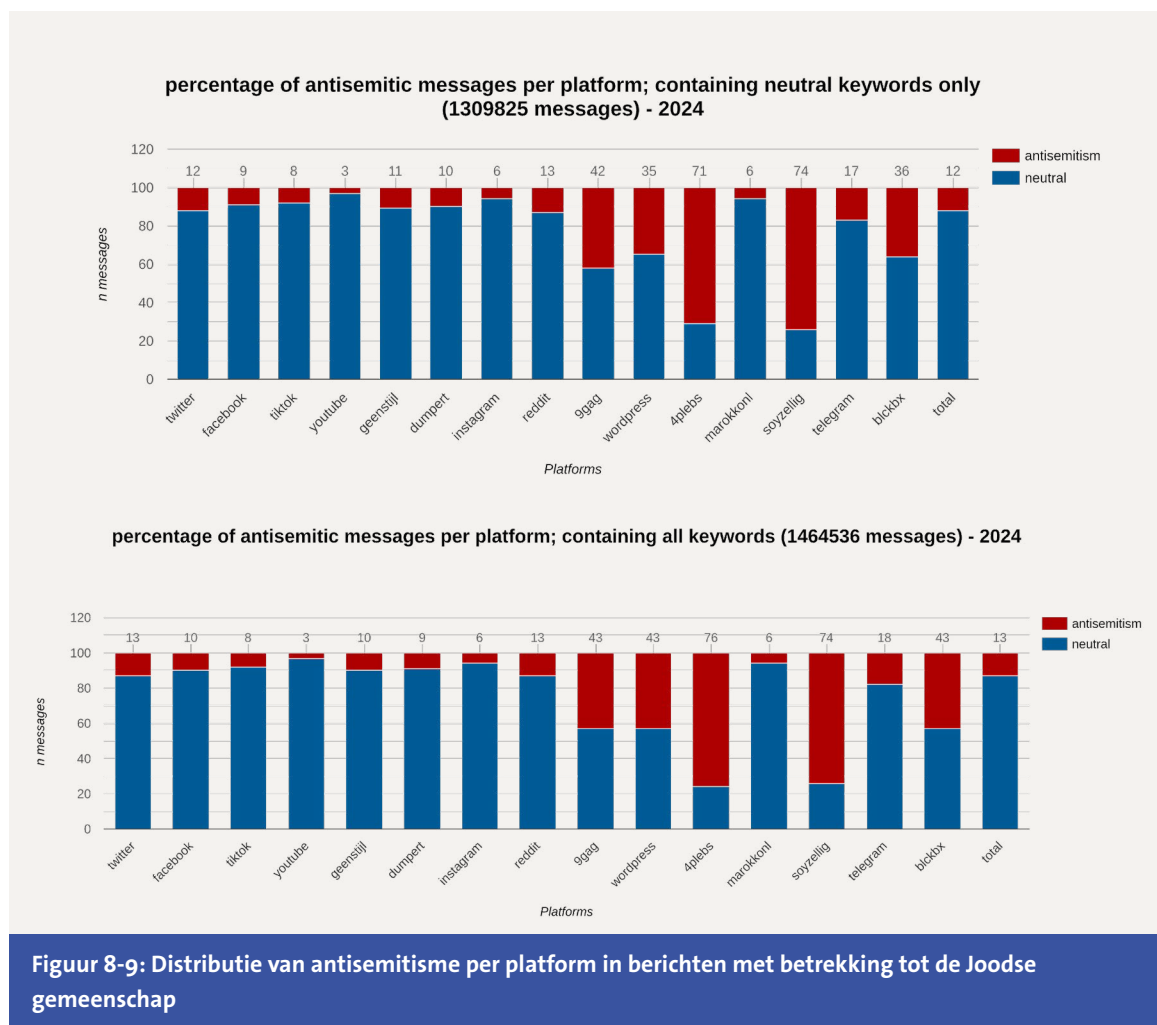
Een opvallende ontwikkeling betreft Twitter/X. Waar dit platform in 2021 en 2022 nog verwaarloosbare percentages antisemitisme vertoonde en in 2023 voor het eerst een meetbaar percentage (1%) liet zien, blijft dit niveau in 2024 gehandhaafd (1%). Deze trend kan worden gekoppeld aan de ingrijpende veranderingen op het platform sinds eind 2022, waarbij o.a. moderatie werd teruggeschroefd^{21,22}.

3.2 Toxiciteit in berichten met betrekking tot de Joodse gemeenschap

Ook werd een subset van de dataset geanalyseerd waarin enkel berichten zijn opgenomen die refereren aan de Joodse gemeenschap (de keyword-subset). Daarbij is onderscheid gemaakt tussen neutrale zoektermen (1.309.825 berichten) en een uitgebreidere set waarin ook expliciet toxische termen voorkomen

²¹ <https://www.cbsnews.com/news/elon-musk-Twitter/X-layoffs-outsourced-content-moderators/>

²² <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0313293>

(1.464.536 berichten)²³. Dit onderscheid maakt het mogelijk om inzicht te krijgen in zowel de algemene discursieve context rond de Joodse gemeenschap, als in de mate waarin antisemitische terminologie bewust wordt ingezet.

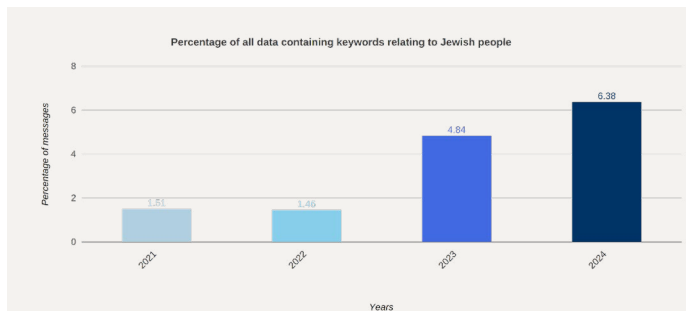
De analyse van de subset met neutrale zoektermen laat zien dat 11,7% van de berichten over de Joodse gemeenschap antisemitisch van aard is (meer dan 153.000 berichten). Wanneer we ook de toxische zoektermen meenemen, stijgt dit percentage tot 13,2% (ruim 193.000 berichten). Deze cijfers tonen aan dat binnen conversaties die expliciet over de Joodse gemeenschap gaan, antisemitisme substantieel aanwezig is.

²³ Voor de volledige lijst van zoektermen, zie het Methodologisch document 4.1 en appendix 7

Platformen

Wanneer deze data naar platformen wordt uitgesplitst, blijft 4chan opnieuw de meest problematische omgeving: driekwart (71%) van de berichten over de Joodse gemeenschap is daar antisemitisch. Ook platforms als Soyzellig (74%), Wordpress-sites (35%), 9gag (42%), bckbx (36%) en Telegram (17%) laten hoge percentages zien. Op de mainstream platformen Twitter/X (12%), Facebook (9%), Reddit (13%) en GeenStijl (11%) blijft antisemitisme eveneens aanwezig, terwijl platforms met striktere moderatie, zoals YouTube (3%) en Instagram (6%), lagere percentages vertonen.

Wanneer alle zoektermen, inclusief de toxische, worden meegenomen (ruim 1,46 miljoen berichten), stijgt het aandeel antisemitische inhoud binnen berichten over de Joodse gemeenschap op de meeste platforms, zoals verwacht. 4chan bereikt in deze subset 76% en ook Wordpress-sites (43%), bckbx (43%), 9gag (43%) en Telegram (18%) stijgen. Twitter/X

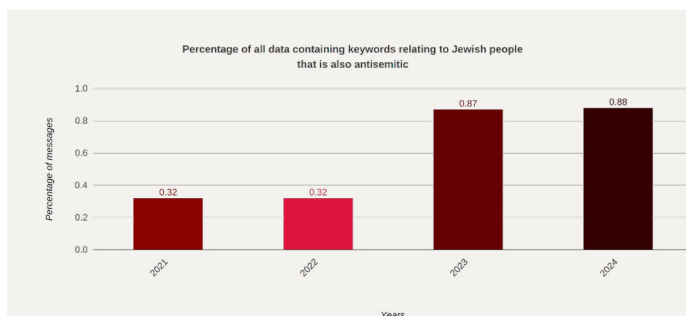

Figuur 10: Percentage berichten die zoektermen bevatten gerelateerd aan de Joodse gemeenschap per jaar

vertoont een lichte stijging van 12% naar 13%. Dit wijst op een consistente aanwezigheid van antisemitische terminologie, met name binnen fringe platformen, maar ook op mainstream platformen waar discussies over de Joodse gemeenschap plaatsvinden.

Vergelijking 2021 – 2022 – 2023 – 2024

De vergelijking over de vier jaren onthult een voortgezette trend die zich in 2023 manifesteerde en in 2024 verder consolideerde. Het totale volume berichten dat keywords bevat gerelateerd aan de Joodse gemeenschap (dus niet enkel

Figuur 11: Percentage antisemitische keyword data over de gehele dataset per jaar

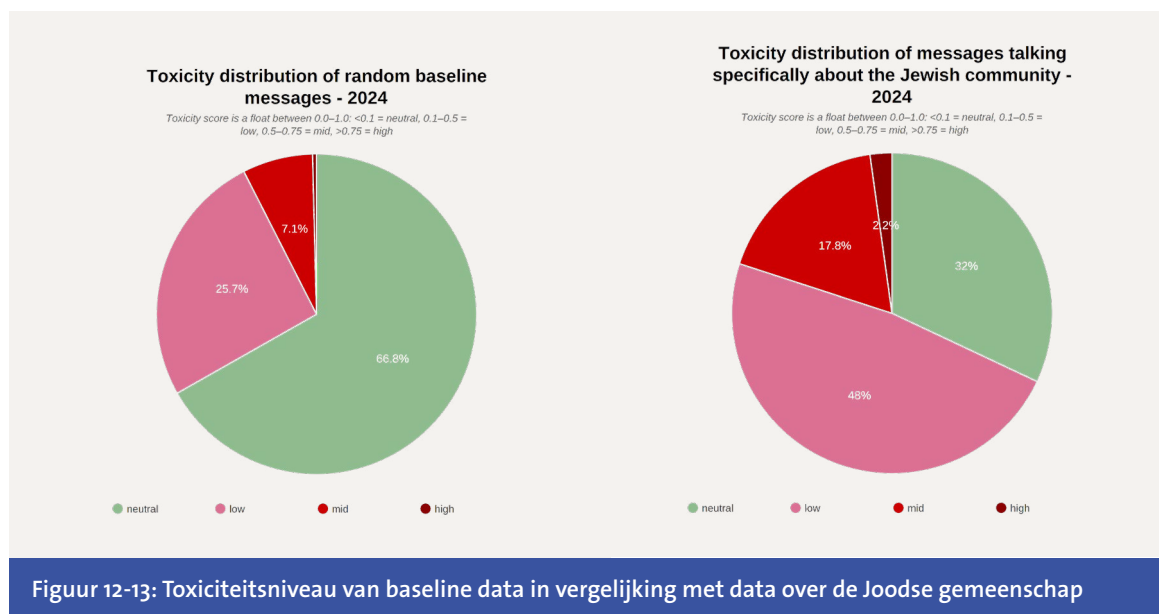
antisemitische berichten, maar berichten over de Joodse gemeenschap in het algemeen) blijft op een hoog niveau in vergelijking met voorgaande jaren: 6,38% van alle berichten in 2024 bevat dergelijke keywords (zie figuur 10), vergeleken met 4,84% in 2023 en ongeveer 1,5% in zowel 2021 als 2022. Deze aanhoudend hoge niveaus van discussie over de Joodse gemeenschap en Israël worden verklaard door de voortzetting van het Israëlisch-Palestijns conflict dat in oktober 2023 escaleerde en gedurende heel 2024 het mondiale en Nederlandse nieuws en sociale mediadiscours bleef domineren.

Het relatieve percentage antisemitisme in de subset met neutrale zoektermen gerelateerd aan de Joodse gemeenschap vertoont een verdere daling van 13,8% in 2023 naar 11,7% in 2024. Ook in de subset inclusief toxische zoektermen zet de daling door: van 18,1% in 2023 naar 13,2% in 2024. Deze cijfers blijven grotendeels stabiel wanneer de platformdistributie wordt geharmoniseerd met die van eerdere jaren, wat suggereert dat de lichte daling niet zozeer een methodologisch artefact is, maar een reëel fenomeen dat contextuele verklaring vereist.

Om deze dynamiek te begrijpen, is het cruciaal onderscheid te maken tussen drie verschillende metingen: (1) het percentage antisemitische berichten binnen berichten over de Joodse gemeenschap, dat zoals hierboven beschreven daalde. (2) het percentage dat deze zelfde subset van antisemitische berichten uitmaakt van alle verzamelde data: dit verdrievoudigde bijna in 2023 ten opzichte van 2021 en 2022, en bleef in 2024 op dit verhoogde niveau (0,88% in 2024, tegenover 0,32% in 2021 en 2022, zie figuur 11), en (3) het totale percentage antisemitische berichten in alle verzamelde data (hierbij gaat het om zowel antisemitische berichten die vooropgestelde zoektermen bevatten als antisemitische berichten die dat niet doen²⁴): dit verdubbelde van 0,5% in 2021 naar 1% in 2023, en bleef stabiel op 1% in 2024. Bij al deze metingen werd de data geharmoniseerd.

Dit betekent dat antisemitische berichten een even groot aandeel blijven uitmaken van het totale online discourse in 2024 in vergelijking met 2023 en substantieel gestegen zijn in vergelijking met 2022 en 2021. Het bevestigt dat antisemitisme als fenomeen structureel verhoogd blijft in het Nederlandse sociale medialandschap sinds de escalatie van het conflict in 2023.

²⁴ Het totale percentage antisemitisme in de volledige dataset omvat zowel berichten die relevante zoektermen bevatten als berichten waarbij dat niet het geval is. De subset met berichten over de Joodse gemeenschap is immers uitsluitend samengesteld op basis van zoektermen, waardoor antisemitische berichten zonder zoektermen daar niet in zijn opgenomen. Deze zijn echter wel degelijk aanwezig in de volledige dataset. Een onderscheid valt dus te maken tussen antisemitische berichten die wel en geen zoektermen bevatten.

De schijnbare tegenstelling tussen deze metingen, een daling binnen de berichten over de Joodse gemeenschap versus stabilisatie over de totale dataset (alle verzamelde data), wordt verklaard door de aanhoudende dominantie van nieuwsberichtgeving. Het Israëlisch-Palestijns conflict bleef gedurende 2024 een primaire nieuwsthema, wat resulteerde in een continue stroom van neutrale, informatieve berichten over diplomatieke ontwikkelingen, humanitaire kwesties en geopolitieke analyses met betrekking tot Israël en de Joodse gemeenschap. Deze nieuwsgelerateerde discussies verdunnen het relatieve percentage antisemitisme binnen de berichtgeving over de Joodse gemeenschap verder ten opzichte van 2023. Echter, de absolute aanwezigheid van antisemitisme blijft op het verhoogde niveau dat in 2023 werd bereikt: 1% van alle data bevat een vorm van antisemitisme. Dit betekent een structurele verdubbeling van antisemitische berichten in het Nederlandse sociale medialandschap in vergelijking met 2021 en 2022.

3.3 Gemiddeld toxiciteitsniveau

Voor een beter begrip van de bredere context van online discours is een vergelijking gemaakt tussen het gemiddelde toxiciteitsniveau in volledig willekeurig verzamelde berichten (438.935 berichten verzameld over alle eerder genoemde platformen, oftewel de baseline data) en in berichten die specifiek betrekking hebben tot de Joodse gemeenschap (de eerder genoemde subset gefilterd op neutrale zoektermen, 1.309.825 berichten). Deze analyse maakt gebruik

van het inhouse ontwikkelde toxiciteitsalgoritme²⁵, dat niet enkel antisemitisme detecteert, maar ook andere vormen van toxische taal, zoals ridiculisatie en dehumanisering en andere categorieën van haatspraak, zoals seksisme of racisme tegenover andere etnische minderheden. Op die manier wordt zichtbaar of de discussie over de Joodse gemeenschap systematisch verschilt in niveau van toxiciteit in vergelijking met het algemene online discours.

De baseline data van 2024 blijft stabiel ten opzichte van de voorgaande jaren. Het aandeel volledig neutrale berichten bedraagt 66,8%, een lichte stijging vergeleken met 63,7% in 2023 en 64,1% in 2022. Het aandeel berichten met lage²⁶ toxiciteit daalt licht naar 25,7% (28,8% in 2023 en 29,1% in 2022), terwijl het segment met midden- tot hoge²⁷ toxiciteit 7,1% bedraagt, vergelijkbaar met de circa 7% in eerdere jaren.

²⁵ Zie het methodologisch document, paragraaf 4.2 voor uitgebreidere info

²⁶ Laag-toxische berichten zijn niet neutraal, maar ook niet per se haatspraak. Het gaat hier veelal om aanmatigend en triggerend taalgebruik. De inhoud is vaak sarcastisch en/of laatzinnig en maakt gebruik van woorden, zoals 'dom', 'onzin', 'flauwekul', etc.

²⁷ Zeer toxische berichten bevatten doorgaans een scala aan zeer diverse toxische uitdrukkingen die niet alleen antisemitisch zijn, maar ook binnen andere toxiciteitscategorieën vallen, gecombineerd met expliciet dreigende taal.

Anonymous ID: wZFu6Rb/ Tue 24 Dec 2024 19:41:40 No.492245754 Report

>>492245666

shut the fuck up you satanic kike nigger faggot

Anonymous ID: vQGSxip4 Tue 06 Aug 2024 01:26:24 No.477092819 Report

>>477089863

kys nigger faggot and death to jews everywhere.

Figuur 14: Voorbeelden van berichten die in de hoogste toxiciteitscategorie vallen Wanneer de focus verschuift naar berichten die specifiek de Joodse gemeenschap betreffen, blijft het patroon van verhoogde toxiciteit duidelijk zichtbaar; maar 32% van deze berichten is volledig neutraal (in tegenstelling tot 66,8% van de baseline data). Bijna de helft van de berichten (48%) vertoont een laag niveau van toxiciteit (tegenover 25,7% in de baseline data), terwijl 17,8% en 2,2% zich in de midden- en hoge toxiciteitscategorie bevinden (tegenover 7,1% en 0,4% voor de baseline data).

Vergelijking 2021 – 2022 – 2023 – 2024

De toxiciteitsniveaus in de baseline data blijven over alle vier de jaren grotendeels stabiel, met slechts marginale fluctuaties: neutrale berichten schommelen tussen 63-70%, laag-toxische berichten tussen 25-29%, en midden-toxische berichten rond 7%, terwijl het percentage hoog toxische berichten verwaarloosbaar is.

Wanneer we naar de toxiciteitsdistributie kijken van de berichten over de Joodse gemeenschap, blijft het totale percentage toxische berichten (laag, midden en hoog gecombineerd) eveneens relatief stabiel over alle vier de jaren: ongeveer 65-68% van de berichten over de Joodse gemeenschap vertoont enige vorm van toxiciteit. Het percentage midden-toxische berichten (die explicieter vijandige en denigrerende taal bevatten) vertoont een gestage stijging: van 12% en 15,8% in 2021 en 2022 naar 14,8% en 17,8% in 2024. Ook het percentage hoog-toxische berichten (de meest extreme en haatdragende uitingen) kent een geleidelijke toename: van 1% en 1,5% in 2021 en 2022 naar 1,5% en 2,2% in 2023 en 2024.

Deze trend suggereert dat hoewel het algemene toxiciteitsniveau (van de baseline data) relatief constant blijft, de discussies over de Joodse gemeenschap in ernst verhardten. Er is een verschuiving waarneembaar van lage naar midden- en hoge toxiciteit, waarbij meer berichten explicieter vijandige, denigrerende en haatdragende taal bevatten.

We moeten hierbij echter in acht houden dat een directe vergelijking tussen enerzijds 2021/2022 en anderzijds 2023/2024 methodologisch complex is door de explosieve groei van berichten met betrekking tot de Joodse gemeenschap sinds oktober 2023. Het volume berichten over de Joodse gemeenschap is meer dan verdrievoudigd in 2023 en blijft op dit verhoogde niveau in 2024. Deze explosieve toename werd grotendeels gedreven door nieuwsgelateerde, informatieve berichtgeving, wat mogelijk het relatieve toxiciteitsniveau heeft getemperd. Ondanks deze verdunning door neutrale nieuwsberichten blijft het toxiciteitsniveau in discussies over de Joodse gemeenschap structureel hoger dan in het algemene online discourse (en zonder verdunning zou hoogstwaarschijnlijk een stijging waarneembaar zijn), wat de blijvende vijandige en denigrerende toon onderstreept waarmee de Joodse gemeenschap online wordt besproken.

3.4 Intersectionaliteit en correlatie

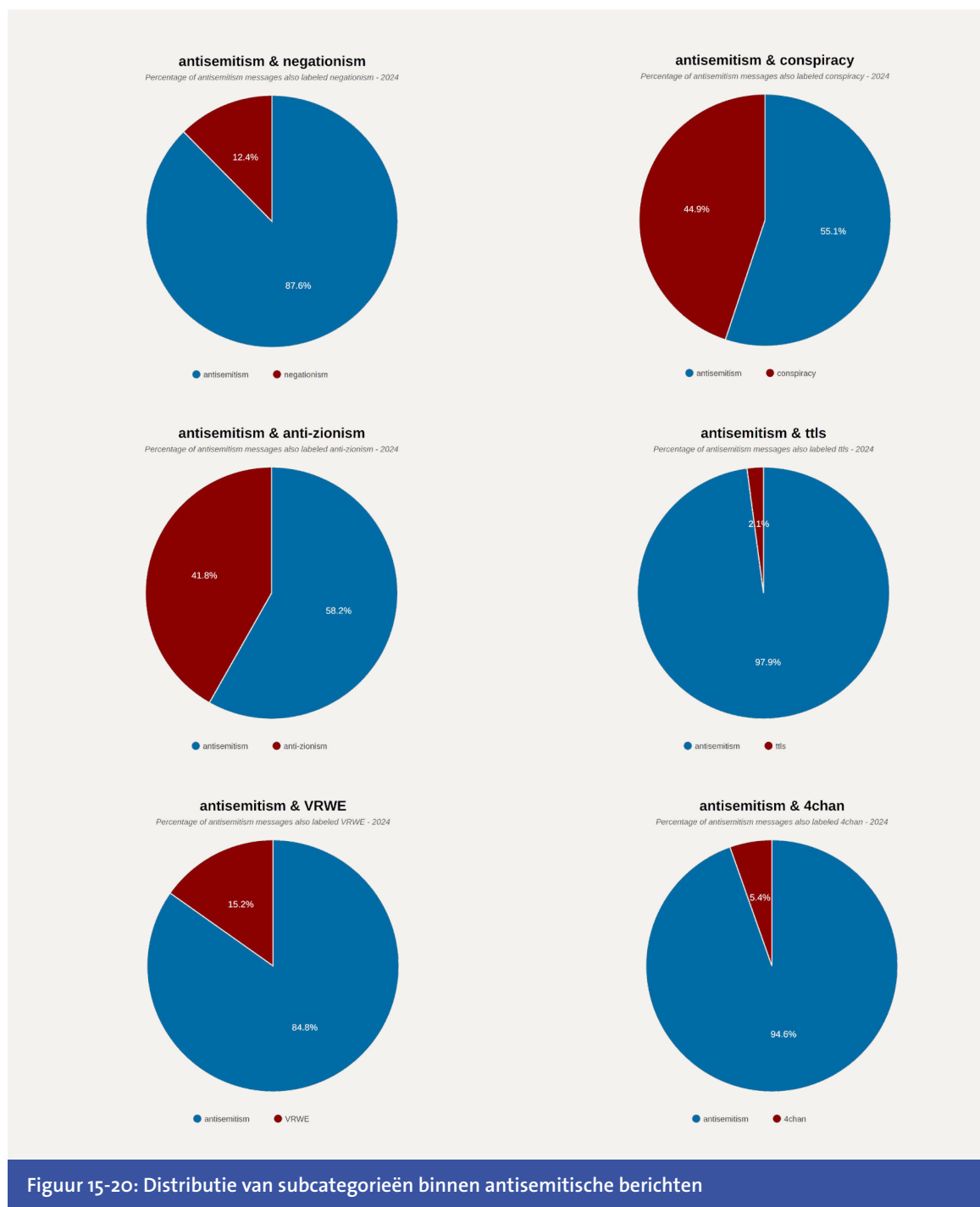
Om een dieper inzicht te krijgen in de aard van antisemitische boodschappen is gekeken naar de overlap tussen antisemitisme en andere subcategorieën of thematische labels, zoals complottheorieën, negationisme²⁸, dreiging tot fysiek geweld (threats to life, oftewel TTLs), chan-cultuur (4chan-gerelateerd jargon²⁹), gewelddadig rechts-extremistisch jargon (Violent Right Wing Extremism, oftewel VRWE³⁰) en anti-zionisme/anti-Israël-retoriek³¹. Deze analyse maakt duidelijk

²⁸ Holocaust-ontkenning, verheerlijking, ridiculisering en bagatellisering

²⁹ Jargon kenmerkend voor gebruikers van 4chan, vergelijkbare alternatieve fringe-platformen en de zogenaamde 'chan-cultuur' die berucht is voor het verspreiden van antisemitisme en andere toxische content: <https://gnet-research.org/2024/07/26/extremist-chan-culture/>

³⁰ Gewelddadig rechtsextremistisch jargon. Veelal typisch neonazistische jargon en nazistische termen uit WOII. Voor meer info over VRWE zie appendix 4.

³¹ Uitingen die specifiek de staat Israël en/of het zionisme bekritisieren.

In dit onderzoek maken we geen onderscheid tussen anti-zionistische en anti-Israël retoriek. **Belangrijk is dat dergelijke uitingen in eerste instantie niet als antisemitisch worden geïdentificeerd.** Alleen wanneer een bericht zowel dit label als het 'antisemitisme' label krijgt, wordt het bericht als antisemitisch gerekend. Met behulp van dit label willen we inzicht krijgen in de mate van kritiek op Israël of zionisme die eveneens antisemitisch is.

in welke mate antisemitisme voorkomt in combinatie met bredere ideologische of extremistische discourses. Voor deze analyse werd uitsluitend de data die door de antisemitisme-classificatie als antisemitisch werd gelabeld in acht genomen.

De analyse van antisemitische berichten in 2024 toont dat antisemitisme voorkomt in combinatie met verschillende toxische discourses en ideologische

Figuur 21: Voorbeelden van TTLs gevonden in dataset - 2024

kaders. Complottheorieën zijn het meest prominent: 55,1% van de antisemitische berichten werd gelabeld als 'conspiracy'. Daarop volgt het label anti-zionisme: 41,8% van de antisemitische berichten in 2024 bevat eveneens anti-zionistische of anti-Israëliëse retoriek. Gewelddadig rechts-extremistische retoriek (VRWE) is aanwezig in 15,2% van de antisemitische berichten. Negationisme komt voor in 12,4% van de antisemitische berichten. Chan-cultuur jargon komt voor in 5,4% van de antisemitische berichten. Expliciete dreigementen tot fysiek geweld (TTLs) blijven relatief beperkt binnen antisemitische berichten met 2,1%. De aanwezigheid van directe bedreigingen met dood en geweld is niettemin zeer alarmerend. In absolute aantallen gaat het hier over meer dan 1000 directe bedreigingen met dood en geweld tegenover de Joodse gemeenschap in de volledige dataset.

Platformen

De platformspecifieke uitsplitsing toont duidelijke concentraties van specifieke subcategorieën op alternatieve en fringe platforms. TTLs zijn het meest prominent aanwezig op 4chan en Soyzellig, gevolgd door Wordpress-sites en Telegram. Deze distributie bevestigt dat fringe platforms met minimale moderatie de primaire locaties blijven waar directe bedreigingen tegen de Joodse gemeenschap worden geuit. Chan-cultuur jargon komt, zoals verwacht, het meest voor op 4chan en Soyzellig, maar ook substantieel op Wordpress-sites, 9gag en Telegram, wat wijst op de voortgezette verspreiding van deze subculturele codes naar aangrenzende alternatieve platformen. VRWE-retoriek is eveneens het meest geconcentreerd op 4chan en Soyzellig, wat de rol van deze platforms als structurele hotspots van rechts-extremistisch gedachtegoed onderstreept. Anti-zionistische retoriek is breed verspreid over vrijwel alle platforms, maar met name prominent op mainstream platforms zoals Twitter/X, Facebook en TikTok waar het conflict intensief werd besproken.

Vergelijking 2021 – 2022 – 2023 – 2024

Om de vergelijkbaarheid te waarborgen, werd de platformdistributie van 2024 geharmoniseerd met die van 2021, 2022 en 2023. Deze analyse toonde grotendeels vergelijkbare resultaten met de niet-gesampelde dataset.

De meest significante ontwikkeling over de vier jaren is de drastische stijging van anti-zionistische/anti-Israëliëse retoriek binnen antisemitische berichten: van 18,3% in 2021 en 16,9% in 2022 via 30% in 2023 naar 41,8% in 2024. Dit betekent dat inmiddels meer dan twee vijfde van alle antisemitische berichten expliciet verweven is met het Israëlisch-Palestijnse conflict. Deze trend illustreert hoe een geopolitieke crisis niet alleen een tijdelijke piek veroorzaakt, maar het discours fundamenteel en blijvend kan herstructureren. Antisemitisme in 2024 is in belangrijke mate conflict-gecentreerd, in contrast met de meer complot-gecentreerde vorm in 2021-2022.

De correlatie tussen antisemitisme en complottheorieën vertoont een consequente daling over de vier jaren: van 66,9% in 2021 via 72,8% in 2022 en 64,4% in 2023 naar 55,1% in 2024. Deze verschuiving weerspiegelt de transformatie van antisemitisch discours van voornamelijk abstracte samenzweringstheorieën naar meer concrete,

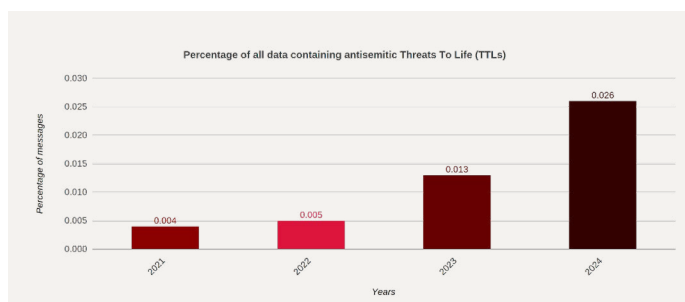
conflict-gerelateerde vijandigheid. De subcategorieën negationisme en VRWE blijven stabiel over de 4 jaar, terwijl 4chan jargon een lichte stijging kent. Een meer zorgwekkende ontwikkeling is de stijging in TTLs (doodsbedreigingen) van om en nabij de 1% in 2021 naar 1.5% in 2022-2023 en 3% in 2024 (2.9% TTLs in de geharmoniseerde dataset). Dit betekent dat het aantal TTLs is verdubbeld ten opzichte van 2023 en verdrievoudigd ten opzichte van 2021.

Daarnaast moet opnieuw een cruciaal onderscheid worden gemaakt tussen de relatieve aanwezigheid van TTLs binnen antisemitische berichten en de absolute aanwezigheid van TTLs in de gehele dataset. Wanneer we kijken naar het percentage van de gehele dataset dat antisemitische TTLs bevat, zien we een exponentiële groei: van om en nabij de 0,005% in 2021-2022 naar 0,013% in 2023 en 0,026% in 2024 (zie figuur 22). Dit betekent dat het absolute aantal antisemitische TTLs in 2024 is verdubbeld tegenover 2023 en zelfs vervijfvoudigd ten opzichte van 2022-2021.

Deze exponentiële groei is bijzonder zorgwekkend en onderstreept dat het Israëlisch-Palestijnse conflict niet alleen het volume van antisemitisme heeft verhoogd, maar ook heeft geleid tot een verdere radicalisering en escalatie van geweldsretoriek. Het aantal antisemitische bedreigingen met dood en geweld is immers verhoudingsgewijs sterker toegenomen dan antisemitisme in het algemeen, wat wijst op een intensivering van de extremiteit van haatdragende uitingen.

3.5 Meest voorkomende scheld- en triggerwoorden

In deze sectie zoomen we verder in op toxische terminologie en jargon. We bekijken de meest voorkomende scheld- en triggerwoorden uit antisemitische social media berichten van 2024. We analyseren hier enkel de berichten getagd als antisemitisch, maar we beperken ons niet tot het in kaart brengen van enkel antisemitische termen en frases. Ook tekst die op een andere manier problematisch is, wordt gedetecteerd. Bijvoorbeeld racistisch, seksistisch, homofob of op een andere manier haatdragend woordgebruik. Daarnaast worden zogenoemde triggerwoorden in acht genomen. Met triggerwoorden bedoelen we woorden die op zichzelf niet toxisch zijn, maar vaak voorkomen in een problematische context, zoals haatspraak en desinformatie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan woorden

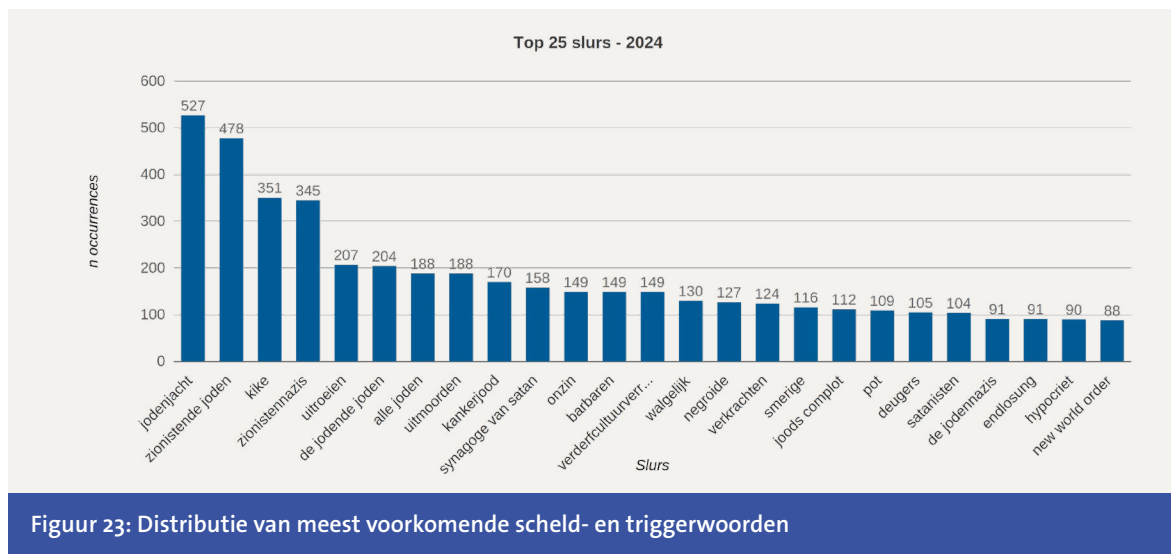
Figuur 22: Percentage antisemitische TTLs in gehele dataset over de jaren

zoals “alle joden”, “propaganda” of “elite”. Dit zijn geen scheldwoorden, maar deze termen worden wel veelvuldig gebruikt in antisemitische content. We kozen voor een dergelijke uitgebreide aanpak om de toxiciteit en terugkerende thema’s in antisemitische social media berichten zo volledig mogelijk in kaart te brengen.

De frequentielijst van problematisch woordgebruik wordt in 2024 gedomineerd door conflict-gerelateerde terminologie. “Jodenjacht” staat bovenaan, gevolgd door “zionistende joden”, “zionistennazis”, “uitroeien”, en “de jodennazis”. De prominente aanwezigheid van conflict-gecentreerde termen markeert een voortzetting en intensivering van de verschuiving die in 2023 begon, en weerspiegelt de aanhoudende impact van het Israëlisch-Palestijnse conflict dat het online discourse gedurende heel 2024 bleef domineren.

De term “jodenjacht” vereist hier enige contextuele nuancering. Deze term verspreidde zich viraal na de rellen rondom de voetbalwedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv in Amsterdam op 11 november 2024, toen geweld uitbrak tussen pro-Palestijnse demonstranten en Israëlische voetbalsupporters³². Hoewel de term zelf antisemitisch geladen is, wordt hij in een substantieel deel van de berichten niet in directe bedreigende context gebruikt, maar eerder in discussies over de gebeurtenissen zelf. Bijvoorbeeld in uitspraken zoals “er is helemaal geen sprake van een jodenjacht, Joden zijn zich zoals gewoonlijk weer aan het aanstellen”.

³² <https://www.volkskrant.nl/dossier/rellen-in-amsterdam/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Figuur 23: Distributie van meest voorkomende scheld- en triggerwoorden

Naast conflict-gerelateerde terminologie blijven complotnarratieven aanwezig, zij het minder dominant dan in voorgaande jaren. Termen als “synagoge van satan”, “satanisten” en “new world order”³³ verwijzen naar actoren en concepten die in complotdiscours centraal staan.

Een verontrustende ontwikkeling is de verharding van de taal. In de top 25 treffen we nu veel meer expliciet gewelddadige en extreem vijandige termen aan zoals “uitroeien”, “uitmoorden”, “verkrachten”, “endlosung”, “kankerjoden” en “kike”³⁴. Deze termen gaan verder dan de complot-gecentreerde retoriek die in eerdere jaren domineerde en duiden op een escalatie naar directe dehumanisering en geweldsretoriek.

Platformen

De verdeling over platformen toont duidelijke verschillen in terminologie en intensiteit. Op Twitter/X domineren zowel conflict-gerelateerde termen (“jodenjacht”, “zionistende joden”, “jodennazis”) als enkele complot-gerelateerde woorden (“synagoge van satan”, “joods complot”). “Soros”³⁵ gerelateerde

³³ Terugkerende term in antisemitische complotnarratieven over geheime machten die streven naar wereldoverheersing: <https://ithy.com/article/nwo-conspiracy-antisemitism-khazar-myth-m5nhm86f>

³⁴ Engelstalig antisemitisch scheldwoord: <https://en.wikipedia.org/wiki/Kike>

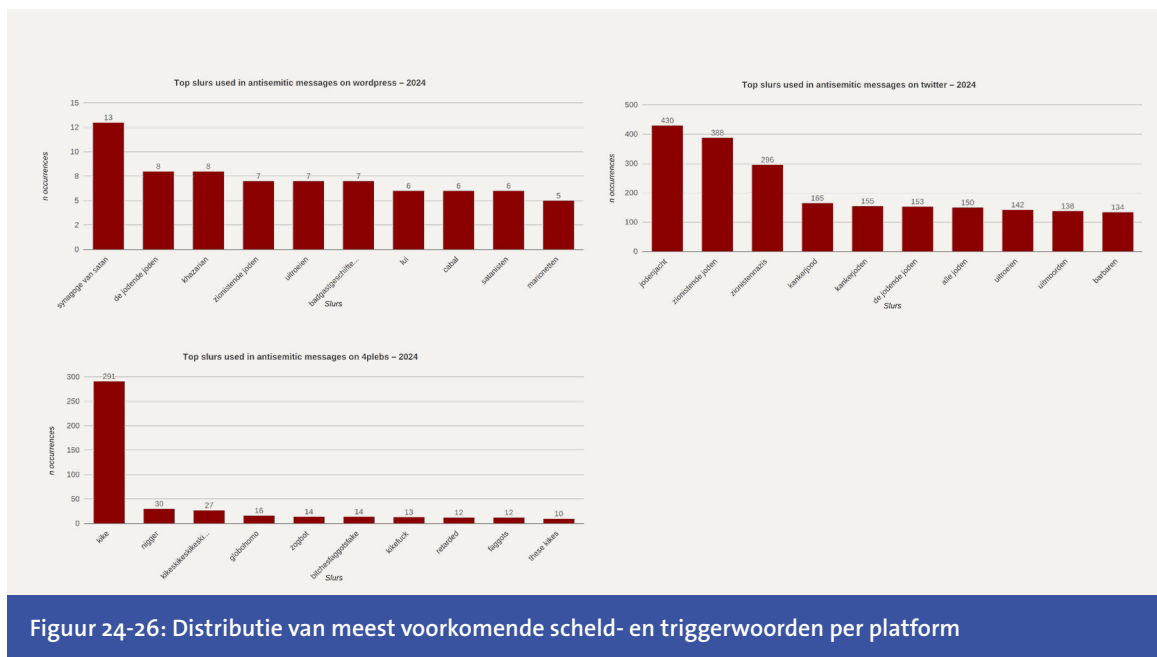
³⁵ Een Amerikaans-Hongaarse zakenman en filantroop met Joodse roots die vaak de protagonist is in antisemitische complotnarratieven: <https://factually.co/fact-checks/politics/evolution-of-george-soros-conspiracy-theories-antisemitism-role-e88932>

termen zijn voor het eerst uit de top 25 verdwenen. Het meest verontrustend is de aanwezigheid van expliciet gewelddadige termen zoals “uitmoorden” en “uitroeien” op dit mainstream platform, wat wijst op een significante verharding van het discours. Deze termen waren in 2021, 2022 en 2023 veel minder prominent aanwezig op Twitter/X, wat suggereert dat de aanhoudende intensiteit van het Israëlisch-Palestijnse conflict in 2024 heeft geleid tot een normalisering van extremere taal op mainstream platforms.

Op 4chan blijft het antisemitisme verweven met typisch extreem chan-jargon. “Kike” staat met afstand bovenaan, gevolgd door “nigger”, “globohomo”³⁶ en “zogbot”³⁷. Deze termen illustreren de extreme en intersectioneel haatdragende cultuur van chan-platforms, waar antisemitisme deel uitmaakt van een breder ecosysteem van extreme en dehumaniserende

³⁶ Antisemitische en homofobe term die wordt gebruikt binnen complotten waarin Joden ervan worden beschuldigd zowel globalisering (‘globo’) als een lgbtq+ agenda (‘homo’) te orchestreren en opdringen: <https://glaad.org/globohomo-definition-meaning-anti-lgbt-online-hate/>

³⁷ “Zogbot” is een scheldwoord afkomstig uit extreemrechtse en wittenationalistische online kringen, met name op platforms als 4chan. De term is een samenstelling van “ZOG”, een acroniem voor “Zionist Occupied Government” (een antisemitische complottheorie die stelt dat westerse regeringen in het geheim worden gecontroleerd door Joden), en “bot”, in de betekenis van een willoze uitvoerder. Een “zogbot” is in dit taalgebruik iemand die, bewust of onbewust, de vermeende Joodse agenda uitvoert.

Figuur 24-26: Distributie van meest voorkomende scheld- en triggerwoorden per platform

retoriek (overlap met andere vormen van haatspraak, zoals racisme en homofobie).

Op Wordpress-sites treffen we vooral termen aan die duiden op obscure en religieus-getinte complottheorieën. “Synagoge van satan” staat bovenaan, gevolgd door “khazarian” en “cabal”. Deze distributie bevestigt de rol van alternatieve mediaplatformen als verspreidingskanalen voor esoterische en religieus-geframed antisemitische narratieven waarin de Joodse gemeenschap wordt geassocieerd met satanisme, occultisme en mondiale samenzweringen.

Vergelijking 2021 – 2022 – 2023 – 2024

De vergelijking over de vier jaren toont een drastische verschuiving in de dominante terminologie binnen antisemitische berichten. Waar in 2021 en 2022 complotgerelateerde termen zoals “George Soros”, “antifa”³⁸, “WEF”³⁹ en “agenda 2030”⁴⁰ de frequentie-

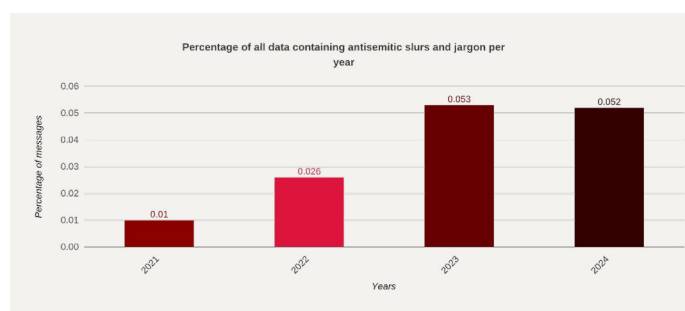
³⁸ (ultra) linkse, antifascistische beweging: [https://en.wikipedia.org/wiki/Antifa_\(United_States\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Antifa_(United_States))

³⁹ World Economic Forum (WEF) internationale non-profit thinktank waarover veel complottheorieën bestaan: https://nl.wikipedia.org/wiki/World_Economic_Forum

⁴⁰ Framework van de Verenigde Naties uit 2015 met plannen om armoede en de klimaatcrisis wereldwijd te bestrijden. Hierover bestaan veel complottheorieën: <https://factually.co/fact-checks/politics/agenda-2030-criticisms-conspiracy-theories-fact-checking-27e171>

lijsten aanvoerden, en 2023 een eerste verschuiving naar conflict-terminologie liet zien met “zionisten” als meest voorkomende term, culmineert deze trend in 2024 in een volledig conflict-gedomineerd woordgebruik. “Jodenjacht”, “zionistische joden” en “zionistennazis” voeren nu de lijst aan, waarbij opgemerkt moet worden dat “jodenjacht” sterk beïnvloed is door de eerder genoemde gebeurtenissen in Amsterdam in november 2024.

De meest alarmerende ontwikkeling is de substantiële verharding van de taal. In de top 25 van 2024 treffen we expliciet gewelddadige termen aan zoals “uitroeien”, “uitmoorden”, “verkrachten”, “kankerjoden” en “endlosung”, termen die in deze frequentie en prominentie niet voorkwamen in de lijsten van 2021, 2022 en 2023. Deze escalatie is met name zichtbaar op Twitter/X, waar in 2024

Figuur 27: Toename van expliciete antisemitische scheldwoorden en jargon in 2021 t/m 2023

plots deze termen prominent aanwezig zijn, terwijl het discours in voorgaande jaren op dit platform vooral gekenmerkt werd door complotterminologie. Dit wijst op een normalisering van extremere, dehumaniserende en direct bedreigende taal op mainstream platforms als gevolg van de aanhoudende intensiteit van het Israëliësch-Palestijnse conflict.

Een analyse van de aanwezigheid van antisemitische scheldwoorden en jargon (termen zoals “kike”, “kankerjood” en “globohomo”) in de gehele dataset biedt een aanvullend perspectief. Dit percentage stabiliseert zich in 2024 op 0,052%, nagenoeg gelijk

aan het niveau van 2023 (0,053%). Dit betekent dat de sterke toename van antisemitisch jargon in 2023 ten opzichte van 2022 zich bestendigt in 2024. Dit patroon sluit aan bij de eerder geconstateerde toename van antisemitische bedreigingen met dood en geweld en de verharding van de taal in de scheld- en triggerwoordenanalyse, waar expliciet gewelddadige termen als “uitroeien”, “uitmoorden” en “endlösung” prominent in de top 25 verschenen. Een beeld van een online omgeving waarin antisemitisch taalgebruik zich op een structureel hoger niveau heeft genormaliseerd komthierbij naarvoren.

4. Netwerkanalyse

Een netwerkanalyse is een methode om de relaties en interacties binnen een digitaal ecosysteem inzichtelijk te maken. Het netwerk bestaat uit nodes (knooppunten) en edges (verbindingen). In de context van sociale media representeren de nodes gebruikers en de edges de interacties tussen deze gebruikers, zoals replies, mentions of retweets⁴¹. Hoe groter een node wordt weergegeven, hoe groter de invloed van de betreffende gebruiker binnen het netwerk, doorgaans gemeten aan de hand van het aantal verbindingen en interacties⁴². Daarnaast positioneert het algoritme de nodes zodanig dat er sprake is van aantrekkings- en afstotingskrachten: gebruikers die veel met elkaar in contact staan, worden dicht bij elkaar geplaatst, terwijl gebruikers zonder wederzijdse interacties verder uit elkaar bewegen⁴³.

⁴¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Social_network_analysis

⁴² Om de invloed en grootte van een node te berekenen, maakten we gebruik van Degree: <https://www.sciencedirect.com/topics/computer-science/degree-centrality>

⁴³ Voor de layout van dit netwerk gebruikten we het ForceAtlas2 algoritme: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0098679>

4.1 Het netwerk

Het hier weergegeven netwerk is gebaseerd op Twitter/X-data^{44,45,46}. We namen hiervoor de Nederlandse top 250 van meest actieve accounts, accounts met de meeste volgers en accounts die het meeste antisemitisme verspreiden⁴⁷ in acht, plus de accounts waar ze mee converseerden⁴⁸ (welke niet per se Nederlands zijn). Elke node staat voor een Twitter/X-gebruiker, en elke edge voor een conversatie

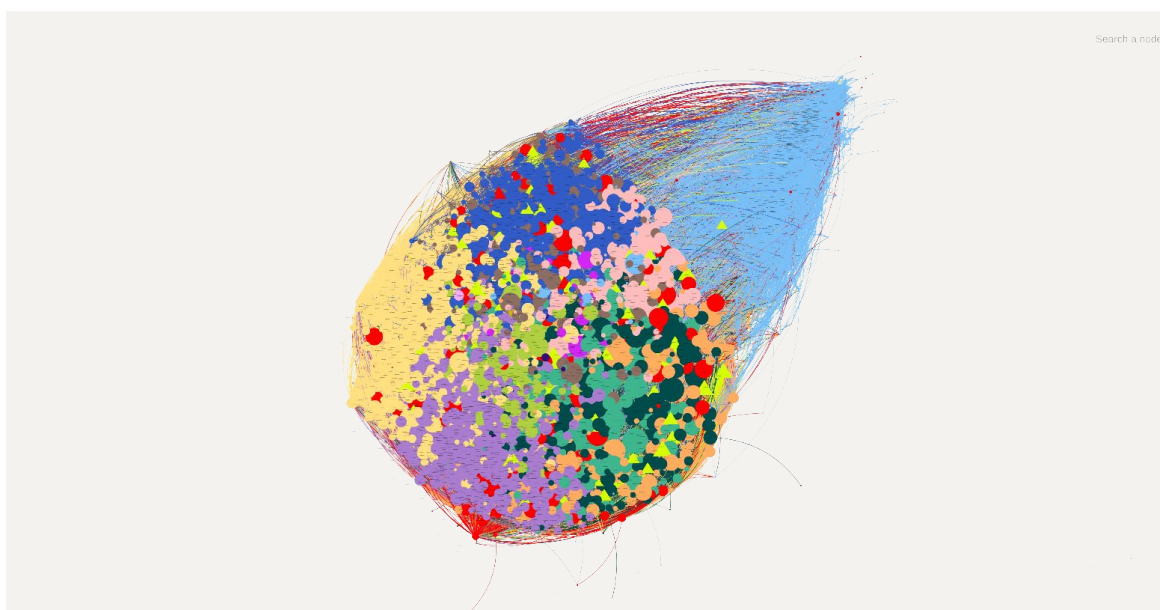
⁴⁴ We kozen voor Twitter/X omdat dit platform veel niet-anonieme data levert, waarvan op een gemakkelijke en correcte manier kan worden nagegaan wie op wie reageert. Daarnaast zijn veel politici en andere publieke figuren actief op Twitter/X, zodat een netwerkanalyse van Twitter/X data eveneens het politieke spectrum van de onderzochte accounts weerspiegelt.

⁴⁵ De netwerkanalyse en -visualisatie werden tot stand gebracht met behulp van de Python libraries networkx <https://networkx.org/documentation/stable/tutorial.html>

⁴⁶ En IPySigma: <https://github.com/medialab/ipysigma>

⁴⁷ Deze accounts verspreiden minstens 20 antisemitische berichten in 2021 (superverspreiders).

⁴⁸ Hier werd vervolgens nog eens de top 10.000 meest voorkomende accounts van genomen om het uiteindelijke netwerk te vormen. Het netwerk toont dus enkel de meest actieve en invloedrijke accounts en hun gesprekspartners, oftewel het topje van de ijsberg van het Nederlandse Twitter/X landschap.

Figuur 28: Netwerkanalyse van Nederlandse Twitter/X accounts - 2024 - rode nodes representeren verspreiders van antisemitisme

of interactie tussen twee gebruikers. Rood gekleurde nodes markeren accounts die antisemitische inhoud verspreiden. De clusters van nodes met eenzelfde kleur representeren groepen gebruikers die significant vaker met elkaar interageren dan met de rest van het netwerk⁴⁹. Deze clusters reflecteren ook bredere politieke scheidslijnen. Alle accountnamen werden hierbij geanonimiseerd⁵⁰.

In het netwerk van 2024 zien we een duidelijke politieke stratificatie. Rechts in het netwerk bevinden zich de politiek rechts-georiënteerde accounts, met rechtsboven de met name complotgerichte accounts (donkerblauwe cluster) en daaronder radicaal-rechtse accounts (lichtroze, oranje en donkergroene nodes). In het midden treffen we de politiek centropartijen (de lichtgroene cluster) en links in het netwerk de politiek links-georiënteerde accounts (geel en paars) met de meer extreme, radicaal-linkse accounts aan de buitenzijde van het netwerk. Zowel aan rechter-

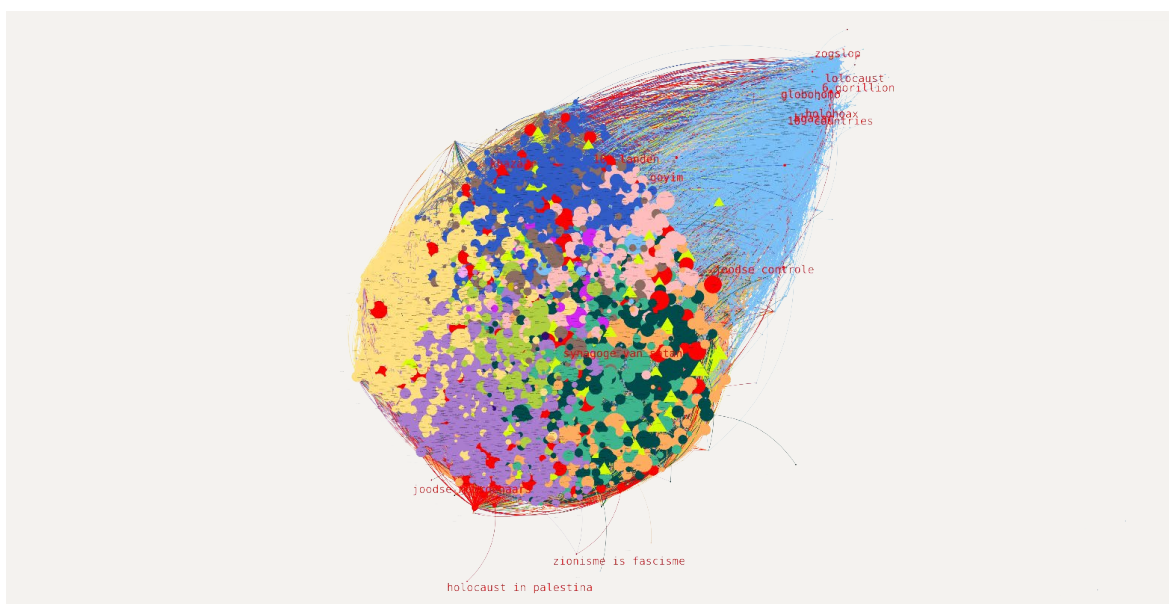
als linkerzijde van het netwerk worden de accounts politiek extremer naarmate ze zich meer aan de buitenrand bevinden. Deze ruimtelijke verdeling langs politieke lijnen markeert de fundamentele polarisatie van het Nederlandse Twitter/X-landschap. De lichtblauwe cluster volledig rechts markeert buitenlandse accounts.

Net als in voorgaande jaren vinden we meerdere grote rode nodes: superverspreiders van antisemitisme in het Nederlandse Twitter/X-landschap. Het verspreidingspatroon van 2024 toont een voortzetting van de trends die in 2023 zichtbaar werden. Antisemitisme verspreidt zich breed door het netwerk, met significante concentraties in meerdere zones. Opvallend is dat de lichtgroene cluster in het midden, die het politieke centrum representeert, de minste rode nodes bevat. Dit suggereert dat gematigde, centrum-georiënteerde accounts het minst betrokken zijn bij de verspreiding van antisemitische content.

⁴⁹Communities zijn in dit netwerk bepaald aan de hand van de Louvain-methode: https://en.wikipedia.org/wiki/Louvain_method

⁵⁰Anonimisatie werd uitgevoerd aan de hand van hashing met sha256. Hashing is een techniek die data omzet in een vaste-lengte tekenreeks (hash), waarbij dezelfde invoer altijd dezelfde uitvoer geeft maar het origineel niet kan worden achterhaald. SHA256 is een specifiek hashingalgoritme dat vaak voor anonimisatie wordt gebruikt vanwege zijn robuustheid. Hashing werd uitgevoerd met de Python library hashlib: <https://docs.python.org/3/library/hashlib.html>

De meeste en grootste rode nodes vinden we rechts van het politieke spectrum, met name binnen de donkerblauwe cluster. Deze zone van radicaal-rechtse complot-georiënteerde accounts blijft de primaire hub van antisemitische activiteit, wat het patroon uit voorgaande jaren bevestigt. Tegelijkertijd zien we ook substantiële concentraties van rode nodes helemaal links in het netwerk, met name linksonder. Dit geeft aan dat radicaal-linkse accounts eveneens antisemitisme verspreiden. Dit onderstreept dat

Figuur 29: Netwerkanalyse met keywords - thematische verdeling van antisemitische discourse

antisemitisme zich manifesteert over het politieke spectrum, zij het met verschillende intensiteiten en vormen.

De meest opvallende en zorgwekkende ontwikkeling in 2024 is de enorme lichtblauwe cluster rechts in het netwerk. Deze representeert buitenlandse accounts die actief interageren met, en invloed uitoefenen op, het Nederlandse Twitter/X-discourse. Binnen deze buitenlandse cluster bevinden zich talrijke accounts die antisemitisme verspreiden binnen het Nederlandse netwerk. De omvang en densiteit van deze buitenlandse penetratie is toegenomen ten opzichte van 2023, waar buitenlandse invloed weliswaar zichtbaar was maar beperkter in omvang⁵¹.

We zien dat de hevigste rode en meest frequente verbindingen zich concentreren rechtsboven in het netwerk, vanuit de radicaal-rechtse complot cluster (donkerblauwe cluster) en dat alle verbindingen met buitenlandse accounts zich aan de rechterzijde van het netwerk bevinden. Dit suggereert dat buitenlandse beïnvloeding primair ingang vindt via radicaal-rechtse en met name complotgerichte Nederlandse accounts. Deze lijken te fungeren als toegangspoorten waardoor buitenlandse antisemitische content het Nederlandse discourse binnendringt (rode edges rechts boven in het netwerk). In radicaal-linkse kringen lijkt antisemitische content zich vooralsnog met name via binnenlandse discussies te verspreiden.

4.2 Keywords

Een aanvullende analyse waarbij actief besproken antisemitische keywords binnen het netwerk zichtbaar worden gemaakt, onthult een scherpe thematische verdeling die de politieke scheidslijnen binnen het antisemitische discourse onderstreept. Onderin het netwerk, binnen de linkse clusters, domineren conflict-gebonden topics die direct gerelateerd zijn aan het Israëlisch-Palestijnse conflict. Hier vinden we thema's zoals "zionisme is fascisme"⁵², "holocaust in palestina" en "joodse moordenaars". Deze terminologie weerspiegelt een vorm van antisemitisme dat zich voedt met geopolitieke gebeurtenissen en dat de Joodse gemeenschap structureel koppelt aan vermeend Israëlisch staatsgeweld.

Bovenin het netwerk, binnen de rechtse en radicaal-rechtse cluster, treffen we daarentegen primair complot-gebonden topics en obscuur jargon aan. Thema's zoals "khazaar", "109 landen"⁵³, "goyim"⁵⁴, "joodse controle" en "synagoge van satan", verwijzen naar diepgaande samenzweringstheorieën waarin de Joodse gemeenschap wordt beschuldigd van mondiale manipulatie, occulte praktijken en culturele subversie. Deze termen zijn geworteld in eeuwenoude antisemitische tropen en opereren relatief onafhankelijk van actuele gebeurtenissen.

Opvallend is de concentratie van complot-gebonden keywords binnen de lichtblauwe buitenlandse cluster. Hier vinden we termen als "holohoax"⁵⁵, "loloocaust"⁵⁶,

⁵² Deze frase is niet direct antisemitisch, maar geeft wel duiding bij de topics besproken in dit deel van het netwerk.

⁵³ Een verwijzing naar de antisemitische mythe dat Joden uit 109 landen zouden zijn verbannen: <https://www.adl.org/resources/hate-symbol/109110>

⁵⁴ "Goy" of "Goyim" zijn woorden van Hebreeuwse origine die naar niet-Joodse personen verwijzen. In een antisemitische context worden deze woorden vaak op ironische wijze gebruikt, zoals in de naam van de antisemitische groeperingen "Goyim riders" en "Goyim Defense League": <https://en.wikipedia.org/wiki/Goy>

⁵⁵ Portmanteau van "holocaust" en "hoax" vaak gebruikt op 4chan en gelijkaardige sites om aant te geven dat de holocaust nooit gebeurd zou zijn en dus een hoax is: <https://www.ajc.org/translatehate/Holohoax>

⁵⁶ Term die vaak op 4chan en gelijkaardige sites wordt gebruikt om de holocaust te ridiculiseren

⁵¹ Aangezien we alleen de top meest invloedrijke accounts visualiseren, wil dit zeggen dat vanaf 2023 buitenlandse beïnvloeding dermate aanwezig is, dat het zichtbaar wordt in de netwerkvisualisatie. Dit wil dus niet zeggen dat buitenlandse beïnvloeding volledig afwezig was in het Nederlandse Twitter/X landschap van 2021 en 2022.

en “6 gorillion”⁵⁷ (Holocaust-ontkennende en -ridiculiserende termen) en “globohomo” en “zogslop”⁵⁸. Deze keywords zijn extreem toxisch en behoren tot het meest radicale antisemitische jargon dat circuleert op 4chan en gelijkaardige platformen en in internationale alt-right en neo-nazi communities.

De lokalisering van deze extreme termen binnen de buitenlandse cluster suggereert dat deze meest radicale vormen van complot-gebonden antisemitisme en Holocaust-ontkenning primair door buitenlandse beïnvloeding het Nederlandse Twitter/X-netwerk bereiken. Nederlandse rechts-radicalen gebruikers fungeren schijnbaar als receptieve knooppunten voor dit soort content, die vervolgens verder wordt verspreid binnen Nederlandse netwerken. Deze dynamiek onderstreept het transnationale karakter van online antisemitisme en de rol van internationale alt-right netwerken in het radicaliseren van lokale discoursen.

4.3 Buitenlandse beïnvloeding

Een nadere inspectie van de accounts binnen de buitenlandse cluster onthult een heterogeen maar ideologisch coherent landschap van invloedrijke figuren en gespecialiseerde propagandakanalen. Onder de accounts met de grootste reikwijdte (minstens 100.000 volgers, sommigen meer dan 1.000.000 volgers) treffen we een opvallende mix aan van politieke commentatoren (die veelal een alt-right⁵⁹- en MAGA⁶⁰-ideologie verspreiden), manosphere⁶¹-influencers, complotdenkers, anti-

Israël activisten en alternatieve nieuws outlets die antisemitische narratieven normaliseren voor een breed publiek.

Nick Fuentes (@NickJFuentes)⁶² en Candace Owens (@RealCandaceO)⁶³, beide omstreden politieke commentatoren, zijn wellicht twee van de meest bekende figuren in deze groep. Fuentes is een Amerikaanse white-supremacist⁶⁴, Christian-nationalist⁶⁵ en oprichter van de radicaal-rechtse, zogenoemde groyper-beweging⁶⁶. Fuentes combineert Holocaust-trivialisering met openlijk antisemitisch complotdenken en riep in het verleden zelfs op tot een ‘heilige oorlog’ tegen Joden. Fuentes combineert antisemitisme met misogynie (hij identificeert zich eveneens als incel⁶⁷) en anti-immigratieretoriek binnen een (online) jongerencultuur die zwaar leunt op ironie en meme-cultuur (veelal geassocieerd met 4chan en gelijkaardige platformen).

Candace Owens, voormalig prominent gezicht van de conservatieve organisatie Turning Point USA⁶⁸, heeft zich de afgelopen jaren in toenemende mate geprofileerd met content die antisemitische samenzweringstheorieën flirt en verspreidt, waaronder suggesties over buitenproportionele Joodse invloed in media en politiek, verpakt in een retoriek van “het stellen van vragen” en het uitdagen van zogenoemde taboes. De aanwezigheid van zowel Fuentes als Owens in het Nederlandse netwerk illustreert hoe het Amerikaanse conservatieve alt-right- en MAGA-ecosysteem rechtstreeks doorsijpelt naar Europese online gemeenschappen.

⁵⁷ Term die vaak op 4chan en gelijkaardige sites wordt gebruikt om het aantal Joodse slachtoffers van WOII (6 miljoen) te ridiculiseren en te ontkennen : <https://www.adl.org/resources/hate-symbol/six-gorillion>

⁵⁸ Portmanteau van “ZOG” (afkorting voor “Zionist Occupied Government”) en “slop” (rommel of troep) vaak gebruikt op 4chan en gelijkaardige sites (soms ook “goyslop”). De term verwijst naar “troep” of “onzin”, zogenaamd verspreid of opgedrongen door Joden: <https://en.wiktionary.org/wiki/zogslop>

⁵⁹ Extreemrechtse, met name online, politieke beweging: <https://en.wikipedia.org/wiki/Alt-right>

⁶⁰ Make America Great Again (MAGA) is een set van overtuigingen die grotendeels overeenkomen met de politiek van Trump (Trumpisme): https://en.wikipedia.org/wiki/MAGA_movement

⁶¹ Samenspel van influencers, websites, blogs en andere kanalen die structureel misogynie content promoten: <https://en.wikipedia.org/wiki/Manosphere>

⁶² https://en.wikipedia.org/wiki/Nick_Fuentes

⁶³ https://en.wikipedia.org/wiki/Candace_Owens

⁶⁴ Ideologie die claimt dat “het blanke ras superieur is”: https://en.wikipedia.org/wiki/White_supremacy

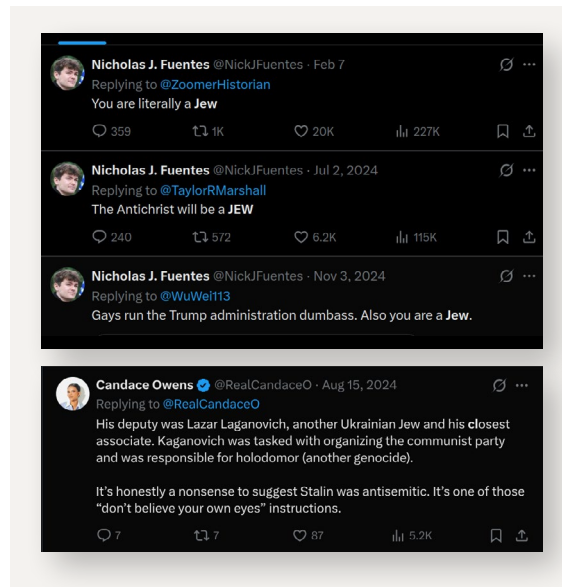
⁶⁵ Een vorm van religieus nationalisme vaak gelinkt aan extremisme: https://en.wikipedia.org/wiki/Christian_nationalism

⁶⁶ Extreemrechtse, met name online actieve, beweging veelal populair bij jongeren: <https://en.wikipedia.org/wiki/Groypers>

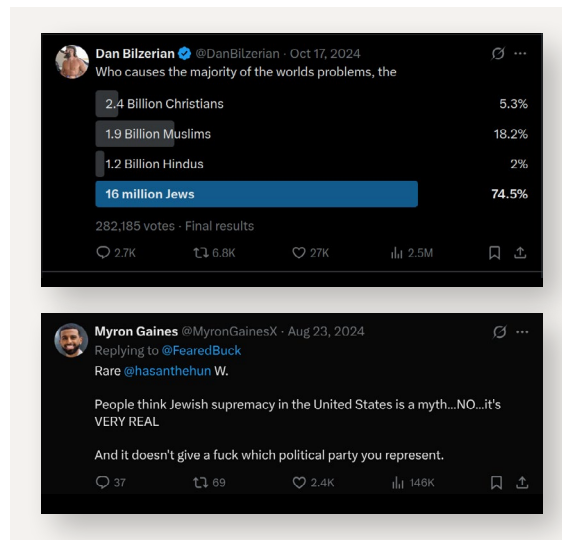
⁶⁷ Met name online actieve beweging veelal bestaande uit jonge mannen die claimen ‘onvrijwillig celibaat’ (involuntary celibate) te zijn. De beweging is omstreden vanwege het virulente misogynie gedachtegoed dat zelfs leidde tot meerdere dodelijke aanslagen op vrouwen wereldwijd: <https://en.wikipedia.org/wiki/Incel>

⁶⁸ Amerikaanse conservatieve NGO: https://en.wikipedia.org/wiki/Turning_Point_USA

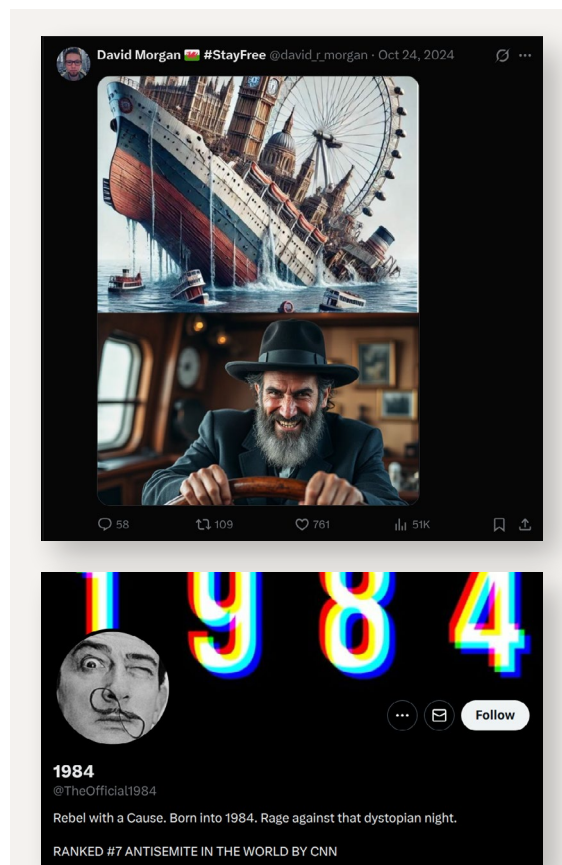
Figuur 30:
Screenshots
van tweets van
Nick Fuentes en
Candace Owens

Figuur 31:
Screenshots
van tweets van
Dan Bilzerian
en Myron
Gaines

Figuur 32:
screenshots
van tweets van
David Richard
Morgan en @
TheOfficial1984

Dan Bilzerian ('@DanBilzerian')⁶⁹ en Myron Gaines ('@MyronGainesX')⁷⁰ zijn primair bekend als lifestyle- en manosphere-influencers. Bilzerian heeft zijn enorme online bereik in toenemende mate ingezet voor het verspreiden van alt-right en pro-MAGA content, inclusief misogynie en antisemitische narratieven. Hij deed onder meer uitspraken die steun betuigen aan Hamas⁷¹, de holocaust trivialisieren en nazisme promoten. Ook Gaines, medeoprichter van het populaire Fresh & Fit-podcast, combineert misogynie retoriek met bredere complottheorieën waarin antisemitische ondertonen nadrukkelijk aanwezig zijn.

David Richard Morgan ('@david_r_morgan')⁷², een Britse influencer actief binnen complotgeoriënteerde kringen, verspreidt complottheorieën en expliciet antisemitische narratieven en betuigt openlijk steun aan Hitler. Andere voorbeelden van actieve buitenlandse accounts uit de complot-sfeer zijn '@DrLoupis'⁷³ en '@TheOfficial1984'. Deze opereren in een grensgebied tussen geopolitiek commentaar en complotdenken, waarbij antisemitische thema's systematisch aan bod komen.

Accounts zoals '@Partisangirl'⁷⁴, het account van de Syrisch-Australische influencer Maram Susli, focussen dan weer vooral op anti-Israëliëse en geopolitieke analyses gecombineerd met antisemitische narratieven. Maram Susli werkte in het verleden samen met Alex Jones'⁷⁵ complot- en desinformatie site Infowars⁷⁶, Russische en Iraanse staatsmedia en het pro-Hezbollah⁷⁷ televisiekanaal Al Mayadeen⁷⁸. Ook werd ze geïnterviewd door de omstreden Amerikaanse Neo-nazi Richard Spencer⁷⁹.

⁶⁹ https://en.wikipedia.org/wiki/Dan_Bilzerian

⁷⁰ https://en.wikipedia.org/wiki/Fresh_and_Fit_Podcast

⁷¹ Islamistische politieke groepering: <https://en.wikipedia.org/wiki/Hamas>

⁷² <https://gnasherjew.com/david-morgan/>

⁷³ <https://gnasherjew.com/danish-medical-doctor-anastasia-mari-loupis-promotes-antisemitism-and-supports-terrorism/>

⁷⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Maram_Susli

⁷⁵ Omstreden Amerikaanse complotdenker: https://en.wikipedia.org/wiki/Alex_Jones

⁷⁶ Complot- en desinformatie platform gerund door Alex Jones: <https://en.wikipedia.org/wiki/Infowars>

⁷⁷ Islamistische politieke partij en paramilitaire groep: <https://en.wikipedia.org/wiki/Hezbollah>

⁷⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/Al_Mayadeen

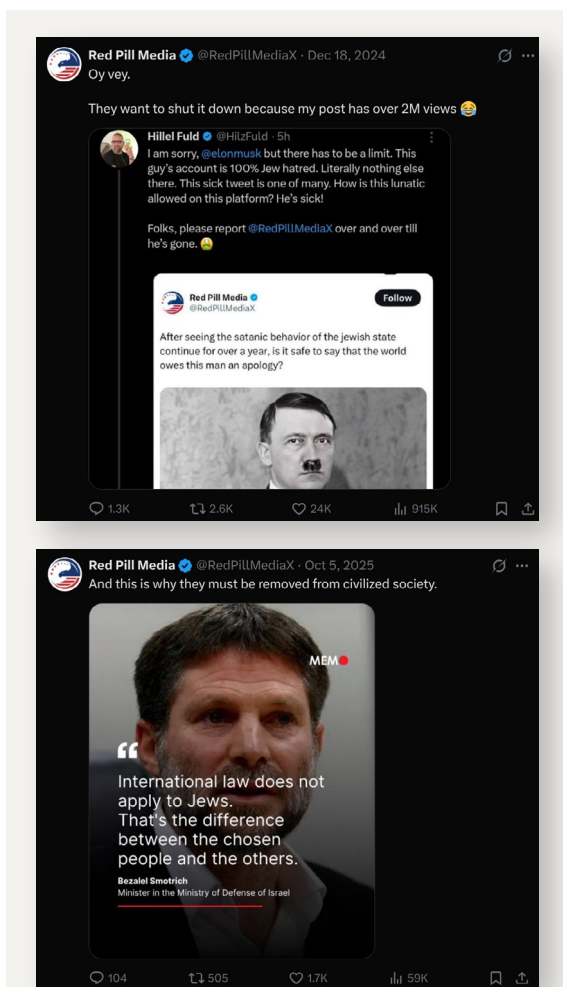
⁷⁹ https://en.wikipedia.org/wiki/Richard_B._Spencer

Figuur 33:
screenshots van
tweets van
@Partisangirl

Ten slotte presenteren accounts zoals '@GentileNewsnet', '@AlternatNews' en '@RedPillMediaX' zich als alternatieve nieuwskanalen, maar functioneren de facto als curatienetwerken voor antisemitische content, waarbij regulier nieuws consequent wordt geherframed binnen een antisemitisch kader.

Figuur 34:
screenshots van
tweets van
@RedPill-
MediaX

De opvallende groei van buitenlandse invloed in 2024 laat zich verklaren door een samenspel van factoren. De overname van Twitter/X door Elon Musk eind 2022⁸⁰ leidde tot een aanzienlijke versoepeling van het moderatiebeleid, het herstel van eerder gebande accounts, waaronder expliciet antisemitische figuren zoals Nick Fuentes, en algoritmische aanpassingen die polariserende content lijken te bevoordelen⁸¹. Het effect van deze veranderingen kwam niet onmiddellijk tot stand, maar accumuleerde geleidelijk naarmate netwerken zich herorganiseerden en nieuwe distributiepatronen zich stabiliseerden. Tegelijkertijd fungeerde de escalatie van het Israëlisch-Palestijnse conflict vanaf oktober 2023 als katalysator die een enorme vraag naar gerelateerde content genereerde, onder andere gedreven door bot-netwerken⁸². Deze dynamiek werd versterkt door een bredere trend van platformmigratie: naarmate gematigde gebruikers Twitter/X verlieten richting alternatieven als Bluesky of Mastodon⁸³, verschoof de samenstelling van het actieve gebruikersbestand in de richting van meer radicale en ideologisch gedreven accounts, wat de relatieve zichtbaarheid en invloed van buitenlandse actoren verder vergrootte.

Vergelijking 2021 – 2022 – 2023 – 2024

De netwerk analyses over de vier jaren tonen zowel structurele continuïteit als drastische evoluties in de verspreiding en aard van antisemitisme op Nederlands Twitter/X. De structurele verankering van antisemitisme in rechts-radicalen en complotgeoriënteerde gemeenschappen blijft consistent over alle vier de jaren. Waar 2021 nog scherp afgebakende clusters liet zien met antisemitisme voornamelijk geconcentreerd in alt-right-gerelateerde netwerken, toonde 2022 een eerste diffusie waarbij antisemitisme ook zichtbaar werd in meer centrum- en links-georiënteerde segmenten.

⁸⁰ https://en.wikipedia.org/wiki/Acquisition_of_Twitter/X_by_Elon_Musk

⁸¹ <https://factually.co/fact-checks/media/x-content-recommendation-moderation-musk-impact-illegal-harmful-content-investigators-d4c177>

⁸² <https://themedialine.org/mideast-daily-news/social-media-warfare-bot-farms-fueling-anti-israel-campaigns/>

⁸³ <https://www.forbes.com/sites/danidiplacido/2024/11/19/the-x-twitter-x-exodus-to-bluesky-explained/>

In 2023 komen twee nieuwe dimensies aan bod: een duidelijke concentratie van antisemitisme in linkse kringen (aangewakkerd door het Israëlisch-Palestijnse conflict) en de eerste zichtbare aanwezigheid van buitenlandse beïnvloeding (voornamelijk verbonden met rechts-radicalen netwerken). 2024 markeert vervolgens een toename in omvang van buitenlandse invloed. De keyword-analyse onthult bovendien dat deze buitenlandse invloed niet neutraal is, maar actief de meest extreme vormen van antisemitisme introduceert en verspreidt. Holocaust-ontkenning, neo-nazi jargon en extreem complotdenken worden zichtbaar geïntroduceerd via buitenlandse kanalen die een mix zijn van politieke commentatoren, manosphere⁸⁴-influencers, complotdenkers, anti-Israël activisten en alternatieve nieuws outlets

⁸⁴ Samenspel van influencers, websites, blogs en andere kanalen die structureel misogyne content promoten: <https://en.wikipedia.org/wiki/Manosphere>

In dit licht is het verontrustend dat de afkorting 'TKD' (Total Kike Death)⁸⁵, een genocide-oproep die nauw geassocieerd wordt met de groyper-beweging en aanverwante online subculturen, in 2023 voor het eerst opdook in Nederlandse antisemitische content, een jaar voordat Nick Fuentes (oprichter van de groyper-beweging) zelf als invloedrijke actor zichtbaar werd in het Nederlandse Twitter/X-netwerk. Dit patroon suggereert dat zijn ideologie en de bijbehorende radicale retoriek vanaf 2023-2024 meer en meer ingang beginnen te vinden in Nederland.

⁸⁵TKD zien we voor het eerst in 2023 in Nederlandse content verschijnen, maar de afkorting gaat al langer mee en is hoogstwaarschijnlijk afkomstig uit de radicaal-rechtse Groyper online subcultuur die veelal bestaat uit volgers van de white-supremacist Nick Fuentes <https://www.adl.org/resources/hate-symbol/tnd-and-tkd> & <https://en.wikipedia.org/wiki/Groypers> & https://en.wikipedia.org/wiki/Nick_Fuentes

5. Topic analyse

Topic-modelling is een methode waarmee terugkerende thema's en narratieven in grote hoeveelheden tekst automatisch kunnen worden herkend en samengevat op basis van clusterings-algoritmes. In dit onderzoek zijn antisemitische berichten uit 2024 eerst omgezet in tekst-embeddings⁸⁶, numerieke representaties die semantische informatie over de inhoud van de berichten coderen. Met behulp van een clusteringmodel^{87,88} zijn deze embeddings vervolgens gegroepeerd in clusters van berichten die inhoudelijk sterk op elkaar lijken. Per cluster genereerde een large language model (LLM) een korte samenvatting van de gemeenschappelijke kenmerken van de berichten. Tot slot werden ook alle clusters gezamenlijk samengevat, zodat een breed overzicht ontstond van de dominante topics, subthema's en narratieven in de antisemitische data⁸⁹. Deze aanpak, die een grondige vertrouwdheid met zowel de technische infrastructuur als de inhoudelijke context vereist, maakt het mogelijk om patronen bloot te leggen die handmatig moeilijk of onmogelijk in kaart te brengen zouden zijn, en biedt daarmee een systematisch overzicht van de verschillende terugkerende topics, thema's en narratieven in antisemitische social media berichten uit 2024⁹⁰.

5.1 Grote topics

Het dominante topic in 2024 betreft Holocaust-inversie, collectieve schuld en het zogenoemde “goede Jood versus slechte Jood”-narratief. In deze cluster worden Israël en Joden systematisch vergeleken met nazi-Duitsland en ervan beschuldigd “een nieuwe holocaust” te plegen. Daarnaast wordt de Joodse gemeenschap collectief verantwoordelijk gehouden voor het Israëlische optreden in Gaza, en wordt een

onderscheid gecreëerd tussen Joden die kritiek op Israël uiten (de “goede Joden”) en zij die dat niet doen (de “slechte Joden”). Ook beschuldigingen van “geveinsde slachtofferschap” en “het verschuilen achter de holocaust”, waarin de suggestie centraal staat dat Joden antisemitisme instrumentaliseren om kritiek op Israël te smoren, zijn prominent aanwezig.

De term “Jodenjacht” en de gebeurtenissen rond de voetbalwedstrijd Ajax-Maccabi Tel Aviv in Amsterdam in november 2024 genereren daarbij een eigen substantieel topic cluster. Dit vereist enige contextuele nuancering. De term “jodenjacht” wordt in het overgrote deel van de berichten niet in een direct bedreigende context gebruikt. Het terugkerende narratief luidt dat er geen sprake was van een “jodenjacht” en dat Joden overdrijven of zich aanstellen, een retoriek die vervolgens overgaat in de beschuldiging dat Joden dit altijd doen om de aandacht af te wenden van hun eigen vermeende wandaden. Dit sluit opnieuw aan bij de bredere antisemitische troep van het zogenoemde “geveinsde slachtofferschap”, internationaal gelinkt aan de antisemitische frase “The Jew cries out in pain as he strikes you”. Deze tekst stelt dat Joden zich strategisch als slachtoffer presenteren terwijl ze zelf de agressor zouden zijn⁹¹. Ook is dit cluster sterk verweven met complotdenken: het incident wordt door sommige berichten gepresenteerd als een Mossad-operatie of als bewijs van Joodse controle over Nederlandse media en politiek.

Hieraan verwant is het topic bestaande uit complottheorieën over de Israëlische inlichtingendienst Mossad en vermeende Joodse controle over regeringen en mondiale financiën. In deze berichten wordt de Mossad neergezet als een alomtegenwoordige en wraakzuchtige organisatie die buitengerechtelijk opereert, terwijl Joodse controle over westerse regeringen als vaststaand feit wordt gepresenteerd. Dit narratief sluit aan bij klassieke complottheorieën maar wordt in 2024 sterk geactualiseerd met verwijzingen naar het Israëlisch-Palestijnse conflict. Zo circuleert het complot dat Hamas door Joden is gecreëerd of wordt gefinancierd.

⁸⁶ Hiervoor gebruikten we het embedding-model intfloat/multilingual-e5-large-instruct: <https://huggingface.co/intfloat/multilingual-e5-large-instruct>

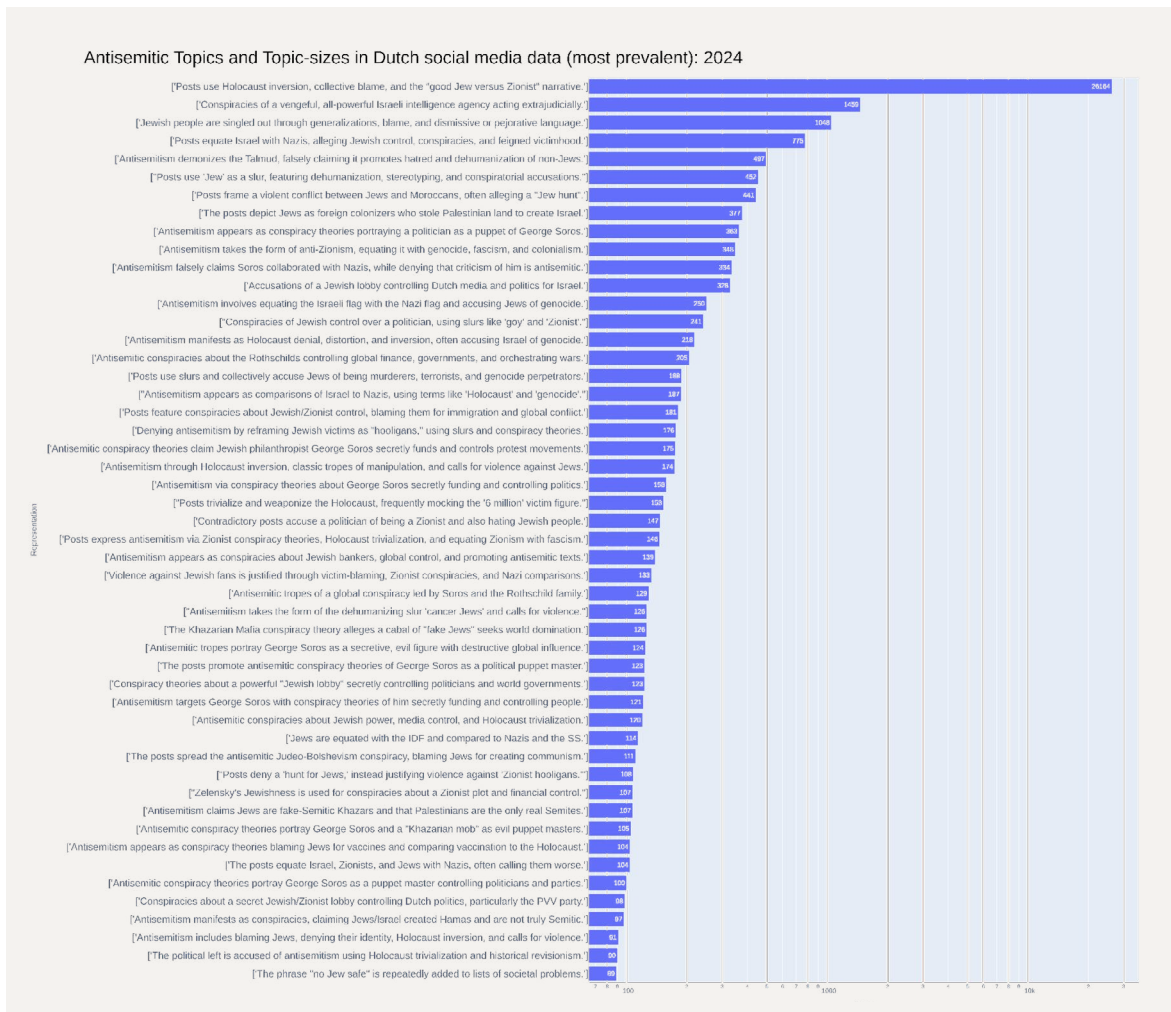
⁸⁷ Hiervoor gebruikten we de Python library BERTopic: <https://maartengr.github.io/BERTopic/index.html>

⁸⁸ Met de clusterings-modellen HDBSCAN in combinatie met UMAP: <https://medium.com/@ps.deeplearning.training/hdbscan-clustering-and-umap-visualisation-f31e653f7218>

⁸⁹ Opnieuw aan de hand van gemini/gemini-2.5-pro en LiteLLM

⁹⁰ Voor meer informatie bij de technische aspecten van de topic analyse, zie het uitgebreide technische rapport, hoofdstuk 6.

⁹¹ <https://www.adl.org/resources/hate-symbol/jew-cries-out-pain>

Figuur 35: Meest voorkomende narratieven, topics en thema's in de antisemitische data van 2024 - automatisch geïdentificeerd aan de hand van een clusterings-algoritme

Een ander complotgedreven topic betreft berichten waarin Joden ervan worden beschuldigd (Palestijnse) kinderen (ritueel) te vermoorden. Dit narratief echoot het eeuwenoude “bloedsprookje”⁹² (blood libel); de middeleeuwse beschuldiging dat Joden het bloed van christelijke kinderen zouden gebruiken voor religieuze rituelen

Ook George Soros blijft in 2024 een centraal symbool in antisemitische complotnarratieven. Hij wordt afgeschilderd als een politieke poppenspeler die Nederlandse en Europese politici controleert en maatschappelijke bewegingen financiert. Het Soros-narratief transformeert hiermee legitieme politieke kritiek in een antisemitische complottheorie door

een Joodse persoon neer te zetten als de verborgen controleur van ongewenste maatschappelijke veranderingen. De Duits-Joodse bankiersfamilie Rothschild⁹³ en de Amerikaanse vermogensbeheerder BlackRock⁹⁴ (waarvan sommige oprichters Joods zijn) spelen een vergelijkbare symbolische rol.

Meer obscure antisemitische complottheorieën blijven eveneens circuleren. Het demoniseren van de Talmud is hierbij een terugkerend onderwerp. In deze berichten wordt beweerd dat de Talmud haatdragende en suprematistische leerstellingen zou bevatten die de dehumanisering van niet-Joden goedkeuren.

⁹³ <https://www.britannica.com/story/where-do-anti-semitic-conspiracy-theories-about-the-rothschild-family-come-from>

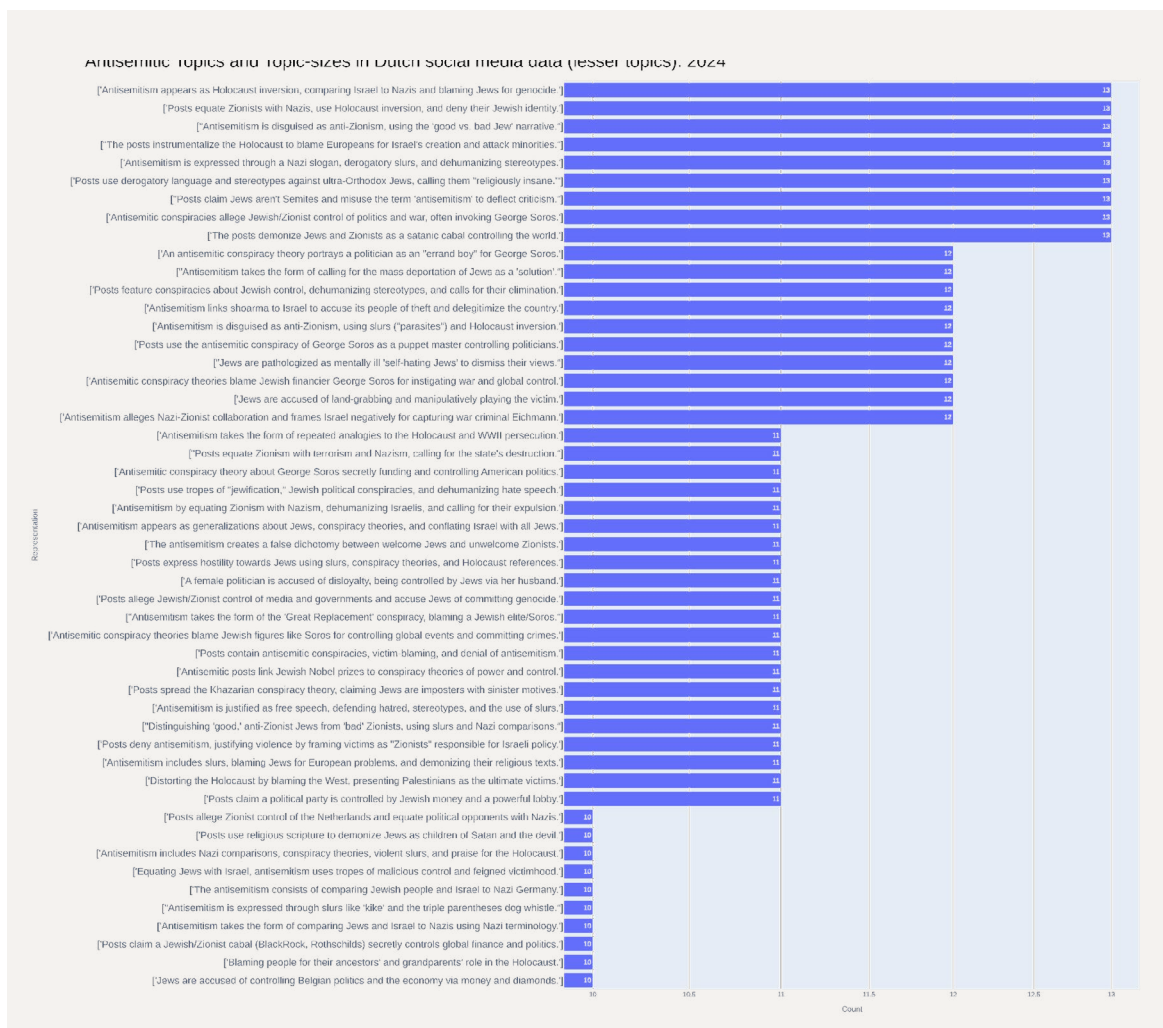
⁹⁴ <https://nl.wikipedia.org/wiki/BlackRock>

⁹² <https://nl.wikipedia.org/wiki/Bloedsprookje>

Andere valse Talmud citaten betreffen de zogenaamde aanmoediging van transseksualiteit en pedofilie. De Khazaren-mythe (het idee dat zogenaamde “neppe” of “crypto” Joden heimelijke controle uitoefenen) blijft eveneens aanwezig. De Khazaren-complottheorie wordt nu ook gelinkt aan het Israël-Palestina conflict in berichten die beweren dat Palestijnen de enige “echte” semieten zijn en Joden enkel “neppe Khazaarse” semieten. Andere complotten linken Joden aan communisme en bolsjewisme (“Judeo-Bolshevism”⁹⁵), en ook nog steeds aan Covid-19 en de oorlog in Oekraïne, zij het in veel mindere mate.

Het brede gebruik van generalisaties, scheldwoorden en denigrerend taalgebruik vormt een derde substantieel topic. Joden worden hierin collectief aangesproken en neergezet als inherent onbetrouwbaar, manipulatief of gevaarlijk. Het gebruik van “kike” of “kankerjood” als scheldwoord, gecombineerd met dehumaniserende stereotyperingen, samenzweringsretoriek en het pejoratief gebruik van Hebreeuwse termen zoals “goy” en “goyim”, is prominent aanwezig. Ook holocaust ontkenning, ridiculisering en trivialisering blijft hierbij hardnekkig aanwezig. Bijvoorbeeld door het in vraag stellen van de zes miljoen Joodse slachtoffers.

⁹⁵ Terugkerende antisemitische complottheorie die beweert dat Joden de Russische revolutie orchestreerden, de Sovjet-unie regeerden en dat communisme een “Joodse uitvinding” is: https://en.wikipedia.org/wiki/Jewish_Bolshevism

Figuur 36: Kleinere narratieven, topics en thema's in de antisemitische data van 2024 - automatisch geïdentificeerd aan de hand van een clusterings-algoritme

5.2 Kleinere topics

Naast deze dominante thema's zijn ook meer specifieke, kleinere topics zichtbaar, zoals complottheorieën die Joden linken aan satanisme ("synagoge van satan"⁹⁶), de vermeende controle over Nobelprijzen en "The Great Replacement"-theorie⁹⁷. Ook zien we aanvallen op (ultra) orthodoxe Joden met het gebruik van termen, zoals "religieus-krankzinnig". Daarnaast worden Joden in het algemeen neergezet als "parasieten", "mentaal ziek" en wordt het echo-teken, een antisemitische dog whistle om Joodse personen te identificeren⁹⁸, gebruikt.

Een verontrustend topic betreft berichten waarin wordt opgeroepen tot massadeportatie of eliminatie van Joden. In deze berichten wordt de deportatie van Joden expliciet als "oplossing" gepresenteerd. Dit sluit aan bij de gewelddadige retoriek die ook in de scheld- en triggerwoordenanalyse (paragraaf 3.5) zichtbaar werd.

Hoewel deze kleinere topics minder frequent voorkomen, tonen ze de breedte en het aanpassingsvermogen van antisemitische denkbeelden en hoe deze voortdurend worden ingepast in nieuwe contexten.

5.3 Topics typerend voor Nederland

Binnen de Nederlandse context valt op dat het antisemitische discours in 2024 sterk wordt gedomineerd door twee thema's: de Maccabi-rellen en de politieke instrumentalisering van antisemitisme. De gebeurtenissen rond Ajax-Maccabi Tel Aviv in november 2024 genereerden een explosie van antisemitische content met een specifiek Nederlandse inkleuring. Sociale-mediagebruikers wisselden enerzijds tussen het rechtvaardigen van geweld tegen "zionistische hooligans" en anderzijds het ontkennen dat er sprake was van een "jodenjacht" waarbij Joden werden beschuldigd van overdrijving en geveinsd slachtofferschap, gecombineerd met complottheorieën over Mossad-operaties in Nederland. Deze dynamiek illustreert hoe een enkel incident verschillende lagen van antisemitisch discours activeert; van directe geweldsretoriek via

de troep van het geveinsde Joodse slachtofferschap tot complotdenken. Het voorval kristalliseerde spanningen rond de veiligheid van Joden in Nederlandse steden, met berichten die suggereerden dat Joden "hun koffers maar weer moesten pakken".

Daarnaast blijven Nederlandse politici doelwit van antisemitisch discours. Geert Wilders wordt tegelijkertijd aangevallen als "Joods marionet" en geprezen om zijn anti-immigratiestandpunten, een cognitieve dissonantie die leidde tot berichten waarin zijn loyaliteit aan het Nederlandse volk werd afgezet tegen vermeende "Joodse belangen". Dilan Yeşilgöz wordt beschuldigd van deloyaliteit doordat zij zou worden gecontroleerd door haar vermeende Joodse echtgenoot, een beschuldiging waarin antisemitische en seksistische dimensies samenkomen. Partijen als Volt en D66 worden weggezet als "Soros-partijen" en er wordt verwezen naar een "Joodse/zionistische lobby" die de Nederlandse politiek zou controleren. Nederlandse media, waaronder RTL en De Telegraaf, krijgen het label "door Joden gecontroleerde propagandamachines", met claims over Joodse, en zelfs "Khazaarse", invloed op de Nederlandse journalistiek.

Vergelijking 2021 – 2022 – 2023 – 2024

Een vergelijking over de vier jaren onthult zowel structurele continuïteit als fundamentele verschuivingen in het antisemitische discours. De kernnarratieven, complottheorieën over Joodse wereldmacht, de symbolische rol van George Soros en de Rothschild-familie en het gebruik van expliciete scheldwoorden en stereotyperingen, blijven over alle vier de jaren consistent aanwezig. Ook meer obscure complottheorieën, zoals het linken van Joden aan satanisme, de Khazaren-mythe en opzettelijke foutieve en verdraaide quotes uit de Talmud blijven stelselmatig circuleren. Deze structurele continuïteit bevestigt dat online antisemitisme een persistent en diepgeworteld fenomeen is dat niet primair wordt gedreven door incidentele gebeurtenissen (hoewel specifieke incidenten antisemitische berichtgeving kortstondig kunnen doen pieken).

Tegelijkertijd toont elk jaar een duidelijke actualisering van deze kernnarratieven. Waar in 2021 de COVID-19-pandemie en vaccinatiecampaagnes het primaire referentiekader vormden voor Holocaust-trivialisering en complotdenken, verbreedde 2022 dit repertoire met de oorlog in Oekraïne, pro-Putin-retoriek en

⁹⁶https://en.wikipedia.org/wiki/Synagogue_of_Satan

⁹⁷https://en.wikipedia.org/wiki/Great_Replacement_conspiracy_theory

⁹⁸<https://www.ajc.org/translatehate/echo>

Antisemitisme op Nederlandse sociale media in 2024: terugkerende thema's en narratieven

Het jaar 2024 liet een explosie zien van antisemitisch discours op Nederlandstalige sociale media, sterk bepaald door de oorlog in Gaza en de 'jodenjacht' in Amsterdam in november na de wedstrijd Maccabi Tel Aviv-Ajax. Wat uit duizenden berichten naar voren komt is geen enkelvoudige haatuitingsvorm, maar een dicht web van klassieke antisemitische tropen, moderne complottheorieën en geweldsoproepen.

Het gelijkstellen van het jodendom aan het nazisme is misschien wel het meest wijdverspreide thema: De Israëlische militaire campagne in Gaza wordt stelselmatig een 'holocaust' genoemd, met hashtags als #gazaholocaust en beweringen dat 'Israël erger is dan nazi-Duitsland'. Berichten bevatten scheldwoorden als 'joodse nazi's', 'jewnazis' en 'judeofascisten'. Hoewel kritiek op het Israëlische beleid legitiem is, overschrijden deze berichten de grens naar antisemitisme door Joden collectief als génocidaires te brandmerken en de herinnering aan de Holocaust als wapen tegen Joden zelf in te zetten.

Holocaustontkenning, -relativering en -inversie komen frequent voor: 'de holocaust is een leugen', 'zes miljoen joden?'-spot, en beweringen dat Joden de Shoah 'melken'. Velen beweren dat de echte holocaust nu plaatsvindt in Gaza, en wel door Joden.

Complottheorieën over Joodse macht zijn alomtegenwoordig: George Soros wordt consequent afgeschilderd als de poppenkast-speler achter Volt, D66, GroenLinks-PvdA, ngo's, massale migratie, Antifa en mediaovernames. Laurens Dassen wordt onophoudelijk als 'Soros-marionet' weggezet. De familie Rothschild zou Israël hebben gecreëerd, 90% van de banken bezitten en via Oekraïne een derde wereldoorlog hebben georkestreerd. De Mossad en de CIA worden beschuldigd van het regisseren van 7 oktober, het infiltreren van de Maccabi-hooligans en het aansturen van de Nederlandse politiek. Meer randstandige theorieën beroepen zich op de 'Khazaarse maffia' (de bewering dat Asjkenazische Joden nep-Joden zijn), de 'synagoge van Satan', Joodse 'ruimtelasers' en covid-vaccins als Joods complot waarbij Joden en Chinezen zouden worden gespaard. De Talmoed wordt steevast geciteerd – doorgaans het vervalste 'Baba Mezia 114b'-citaat – om te 'bewijzen' dat Joden niet-Joden ('goyim') als dieren beschouwen.

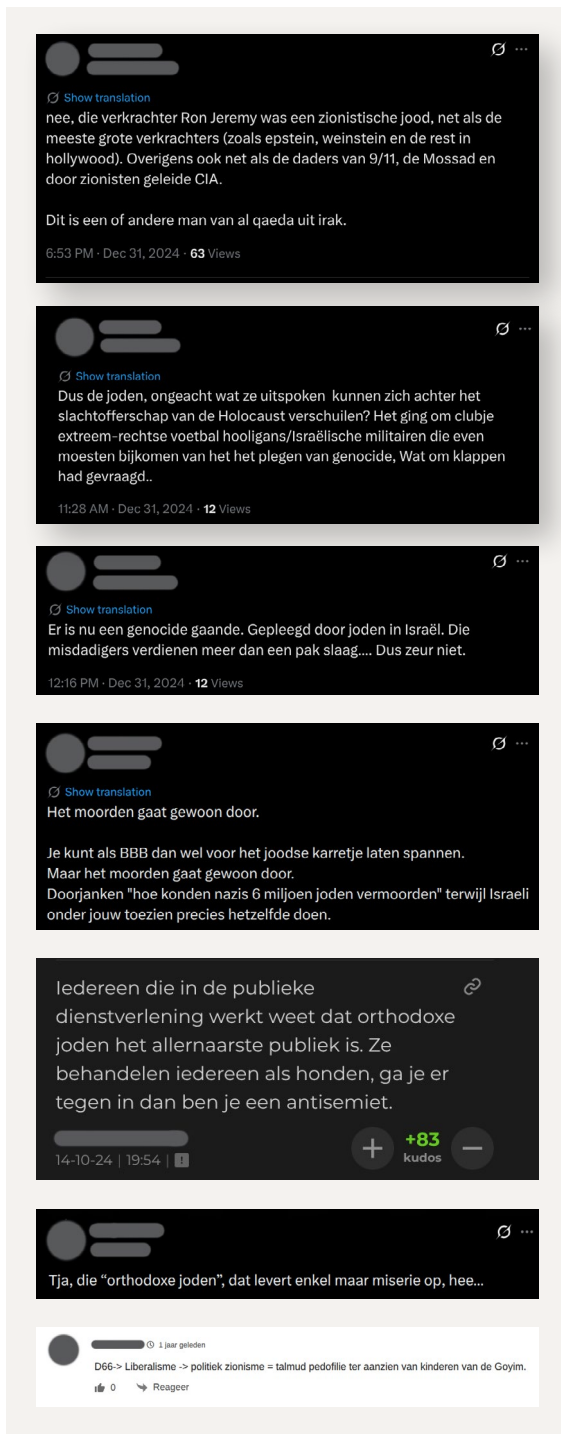
Klassieke tropen floreren: Joden beheersen de media (de Telegraaf wordt gebrandmerkt als 'nazi-joodse krant'), de politiek (CIDI als 'de verlengde arm van Israël') en de financiële wereld. Geert Wilders wordt een 'joodse marionet' of 'shabbos goy' genoemd; Dilan Yeşilgöz zou haar beleid dicteren op aanwijzing van haar Joodse echtgenoot. Termen als 'goyim' en 'shekels' en scheldwoorden als 'kankerjood' en 'vuile jood' komen veelvuldig voor.

De Amsterdamse gebeurtenissen van november 2024: Het geweld tegen Israëlische voetbalsupporters in Amsterdam in november 2024 werd een vlammpunt voor antisemitische retoriek. Berichten die een 'jodenjacht' beschreven, lieten zien hoe snel legitieme verontwaardiging over hooliganisme omsloeg in bredere antisemitische aanvallen. Sociale mediagebruikers wisselden af tussen het rechtvaardigen van geweld tegen 'zionistische hooligans' en het benutten van het incident om complottheorieën over Mossad-operaties in Nederland te verspreiden. De gebeurtenissen kristalliseerden de spanningen rondom de veiligheid van Joden in Nederlandse steden, waarbij berichten suggereerden dat Joden 'hun koffers maar weer moesten pakken'.

Geweldsoproepen zijn alarmerend en expliciet: 'ze moeten dat hele jodendom van de kaart vegen', 'kanker joden dood' en het jubelende 'from the river to the sea, free of Jews'. Ontmenselijkend taalgebruik – 'parasieten', 'beesten', 'vergif' – weerklinkt als jaren-dertigpropaganda.

Religieus antisemitisme steekt eveneens de kop op: Joden als 'Christusmoordenaars', de 'synagoge van Satan' en de bewering dat het jodendom zelf satanisch van aard is.

Figuur 38:
Voorbeelden
van berichten
uit de dataset
die aansluiten
bij de topic
analyse

complotten rond Joodse inmenging en de Joodse roots van Zelensky. 2023 markeerde een ingrijpende verschuiving door de Hamas-aanvallen van 7 oktober, die conflict-gerelateerde narratieven op de voorgrond plaatsten. 2024 consolideert en intensiveert deze verschuiving: Holocaust-inversie, de gelijkstelling van Israël met nazi-Duitsland en collectieve schuld van de Joodse gemeenschap vormen nu het overheersende kader waarbinnen antisemitisme zich manifesteert. De Maccabi-rellen in Amsterdam voegen hier bovendien een uniek Nederlands topic aan toe dat in voorgaande jaren geen equivalent kent. Kleinere en minder actuele topics of topics die niet of nauwelijks aan het Israël-Palestina conflict te linken zijn (zoals het zwartepietendebat⁹⁹, de boerenprotesten of "reptilians"¹⁰⁰) verdwijnen daarbij uit de discussie. De thematiek rond Soros neemt eveneens opvallend af in verscheidenheid.

Een tweede opvallende trend is de toenemende verstengeling van voorheen afzonderlijke antisemitische discoursen. Waar in 2021 en 2022 complottheorieën, Holocaust-trivialisering en Israël-gerelateerd antisemitisme nog als relatief gescheiden topics identificeerbaar waren, en 2023 een eerste samensmelting liet zien, toont 2024 een verdere convergentie waarbij complotdenken, conflict-gerelateerd antisemitisme, geweldsretoriek en politieke instrumentalisering steeds moeilijker van elkaar te onderscheiden zijn. 2024 is bovendien het eerste jaar waarin aanvallen op de (ultra) orthodoxe Joodse gemeenschap als een specifiek topic naar voren komen. Dit kan duiden op verdere normalisering en verharding van antisemitische narratieven.

⁹⁹ Terugkerend maatschappelijke debat in Nederland (en minder mate België) over de racistische aard van zwarte piet: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Zwartepietendebat>

¹⁰⁰ https://en.wikipedia.org/wiki/Reptilian_conspiracy_theory

6. Meme analyse

Memes vormen een cruciale component van hedendaagse online communicatie, vooral binnen sociale media. In tegenstelling tot teksten combineren memes beeld en taal op een compacte, vaak humoristische of satirische manier, waardoor ze gemakkelijk deelbaar zijn en een breed publiek kunnen bereiken. Dit maakt ze tot een bijzonder effectief middel voor het verspreiden van ideologieën, inclusief antisemitische denkbeelden. Omdat memes vaak zowel expliciete symbolen als impliciete boodschappen bevatten (dog whistles), kunnen ze subtiele of verholde vormen van haat versterken. Het analyseren van memes biedt daarom een noodzakelijke aanvulling op tekstanalyse, omdat het ons in staat stelt te begrijpen hoe visuele en tekstuele elementen samen antisemitische narratieven verspreiden en versterken.

Voor deze studie zijn ongeveer 20,000 memes¹⁰¹ op vergelijkbare wijze als tekstberichten geanalyseerd. De afbeeldingen werden eerst omgezet in image embeddings¹⁰², numerieke representaties die visuele kenmerken coderen, waarna een clusteringsalgoritme^{103,104} werd toegepast om groepen visueel en inhoudelijk vergelijkbare memes te identificeren. Per cluster genereerde een Large Language Model (LLM) een samenvatting van de belangrijkste thema's, terugkerende symbolen en eventuele publieke figuren die in de afbeeldingen voorkwamen^{105,106}. Daarnaast werd met Optical Character Recognition (OCR)¹⁰⁷ de

tekst uit de afbeeldingen geëxtraheerd en met Image Captioning¹⁰⁸ een tekstuele beschrijving van de afbeeldingen gemaakt. Ook deze werden geclusterd op basis van topics, zodat ook de tekstuele dimensie van de memes systematisch kon worden onderzocht¹⁰⁹.

6.1 Terugkerende thema's en narratieven in 2024

De memes uit 2024 tonen een verdere intensivering van de trends die in 2023 zichtbaar werden, met het Israëlisch-Palestijnse conflict als overheersend thematisch kader. Anti-Israël-memes zijn nog prominenter aanwezig dan in 2023. Daarnaast verspreiden zich nieuwe conflict-gerelateerde complottheorieën, waaronder het narratief dat Israël Hamas financiert en ruim een jaar van tevoren al op de hoogte was van de Hamas-aanval op 7 oktober 2023 maar bewust niet ingreep. Dit complot wordt visueel verspreid via herhaaldelijk gedeelde screenshots van nieuwsartikelen (honderden malen gedeeld door Nederlandse accounts). Het complot van "Greater Israel" is eveneens prominent aanwezig, met kaarten die het vermeende territorium tonen dat Israël zou willen veroveren, van de Nijl tot de Eufraat, vaak gecombineerd met de Khazaren-mythe en narratieven over Joodse landroof. Opvallend hierbij is dat sommige van deze memes worden aangepast aan de Nederlandse context.

¹⁰¹ Deze memes zijn afkomstig uit de data die eerder voor dit onderzoek als antisemitisch werd getagd.

¹⁰² Hiervoor gebruikten we het blip2-opt-2.7b model: <https://huggingface.co/Salesforce/blip2-opt-2.7b>

¹⁰³ Hiervoor gebruikten we de clusterings-modellen HDBSCAN in combinatie met UMAP: <https://medium.com/@ps.deeplearning/training/hdbscan-clustering-and-umap-visualisation-f31e653f7218>

¹⁰⁴ Vooraleer clustering plaatsvond, werd de data eerst genormaliseerd aan de hand van PCA: <https://medium.com/geekculture/the-math-behind-everything-about-principle-component-analysis-pca-d6f0baff5681>

¹⁰⁵ Hiervoor gebruikten we gemini/gemini-2.5-pro: <https://cloud.google.com/vertex-ai/generative-ai/docs/models/gemini/1-5-pro>

¹⁰⁶ En de Python library LiteLLM: <https://www.litellm.com/search?client=ubuntu-sn&channel=fs&q=litellm>

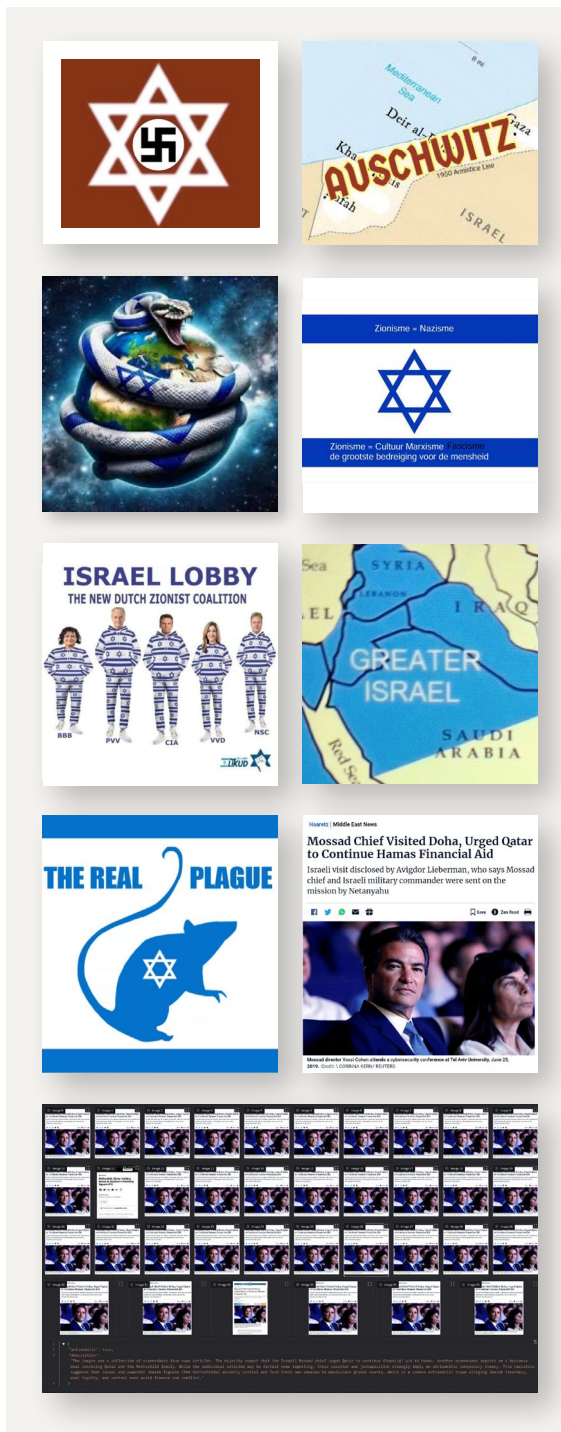
¹⁰⁷ Hiervoor gebruikten we de Python library pytesseract: <https://pypi.org/project/pytesseract/>

[org/project/pytesseract/](https://pypi.org/project/pytesseract/)

¹⁰⁸ Hiervoor werd eveneens het blip2-opt-2.7b model gebruikt: <https://huggingface.co/Salesforce/blip2-opt-2.7b>

¹⁰⁹ Voor meer informatie omtrent de technische aspecten van de meme analyse zie het methodologisch document hoofdstuk 4.4 en het uitgebreide technische rapport hoofdstuk 5.

Figuur 39:
Anti-Isra-
el-memes en
conflict-gere-
lateerde com-
plottheorieën

6.2 Symboliek en figuren

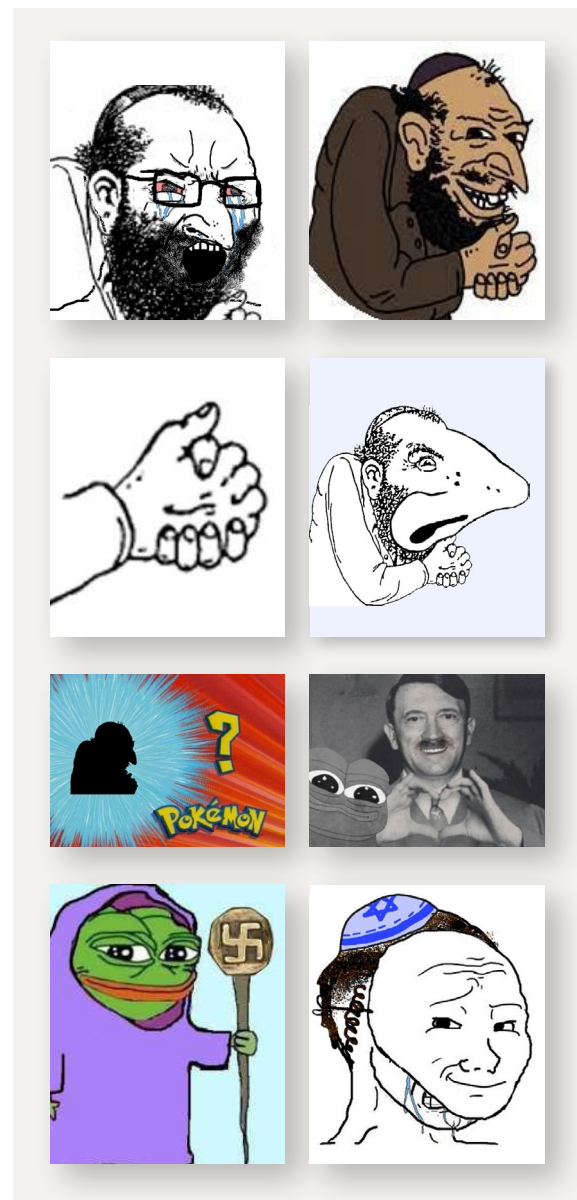
De Happy Merchant¹¹⁰, Pepe the Frog¹¹¹ en Wojak¹¹² blijven ook in 2024 de dominante visuele iconen in antisemitische memes. De Happy Merchant verschijnt

¹¹⁰ https://en.wikipedia.org/wiki/Happy_Merchant

¹¹¹ https://en.wikipedia.org/wiki/Pepe_the_Frog

¹¹² <https://en.wikipedia.org/wiki/Wojak>

in talrijke variaties en settings, soms worden zelfs enkel de wringende handen of de schaduw afgebeeld. Pepe the Frog en Wojak-varianties worden wederom afgebeeld in nazi-uniformen en met stereotyperende Joodse kenmerken. Deze visuele figuren functioneren als dogwhistles: voor ingewijden direct herkenbaar, terwijl buitenstaanders hun antisemitische connotaties niet altijd doorzien (zoals bijvoorbeeld enkel het afbeelden van het handenwringen).

Figuur 40: De Happy Merchant, Pepe the Frog en Wojak memes

Nazi-symboliek en -verheerlijking blijven prominent aanwezig, met memes die swastika's, nazi-vlaggen en SS-insignes tonen. Hitler wordt in sommige memes expliciet verheerlijkt en gepresenteerd als iemand die "de waarheid" over Joden begreep¹¹³.

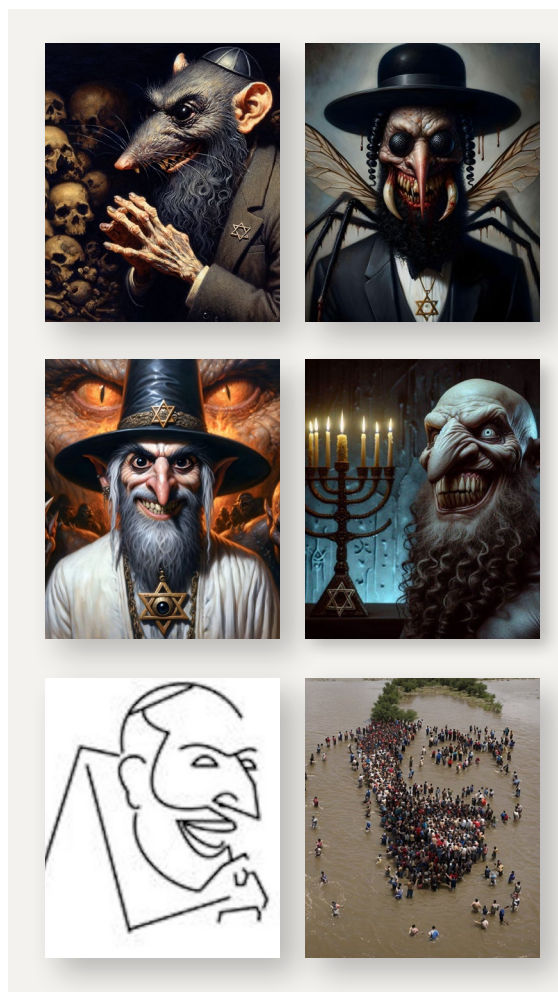
Figuur 41: Memes en afbeeldingen met nazi-symboliek en -verheerlijking

Subliminale memes, afbeeldingen waar de antisemitische boodschap pas duidelijk wordt na nauwkeuriger kijken (dog-whistles), en AI-gegenereerde antisemitische beeldtaal, die in 2023 voor het eerst verschenen, zetten zich in 2024 voort.

6.3 Complottheorieën

De complotnarratieven in de memes van 2024 tonen zowel continuïteit als intensivering. George Soros blijft prominent vertegenwoordigd, soms visueel gecombineerd met de octopus-troop (een klassiek antisemitisch beeldmotief dat verwijst

¹¹³ Neonazi influencers zoals John Minadeo II (Twitter/X handle @_HandsomeTruth) staan bekend om hun gebruik van nazi symboliek zowel online als in real life: https://en.wikipedia.org/wiki/Jon_Minadeo_II

Figuur 42: Subliminale memes en AI-gegenereerde memes

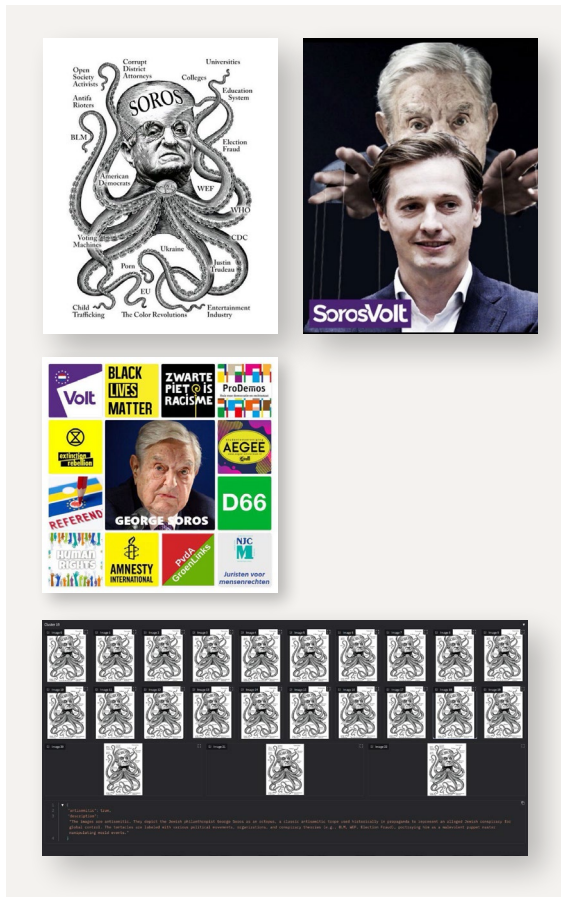
naar vermeende Joodse tentakels die de wereld omvatten¹¹⁴). In deze afbeeldingen worden de tentakels gelabeld met diverse politieke partijen (Volt, D66), organisaties en maatschappelijke fenomenen (Black Lives Matter¹¹⁵, WEF, verkiezingsfraude, etc.) die Soros zou aansturen. De Rothschild-familie en BlackRock blijven eveneens aanwezig als symbolen van vermeende Joodse financiële controle, soms gekoppeld aan de "Kalergi Plan"¹¹⁶-complottheorie over vermeende Joodse orkestratie van Europese bevolgingsvervanging. Dit soort memes zijn honderden malen gedeeld door Nederlandse accounts.

¹¹⁴ <https://karlradh4.substack.com/p/the-kraken-the-octopus-and-the-jews>

¹¹⁵ Anti-racisme en -discriminatie beweging: https://en.wikipedia.org/wiki/Black_Lives_Matter

¹¹⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Kalergi_Plan

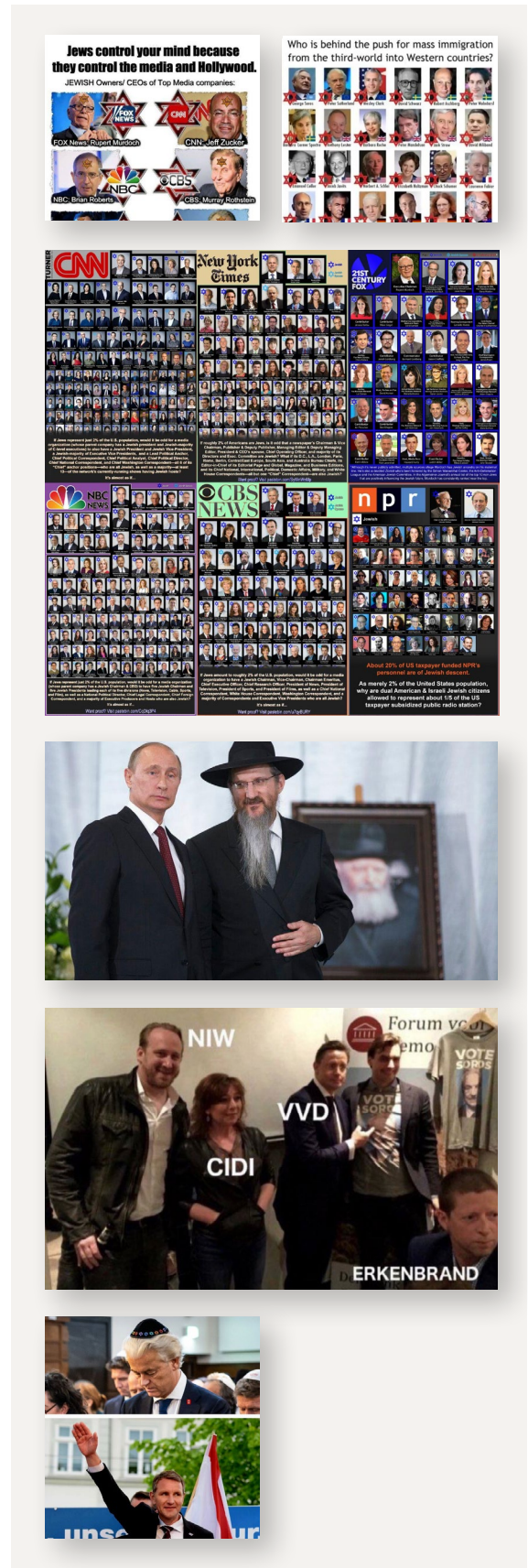
Figuur 43:
Soros-gerelateerde memes (soms honderden malen gedeeld)

Het oplisten van bekende Joodse personen (politici, journalisten, mediafiguren) gemarkeerd met een Davidster of ander Joods symbool, blijft een terugkerend visueel genre. Deze memes beogen de vermeende “Joodse macht” zichtbaar te maken door de Joodse achtergrond van invloedrijke figuren te benadrukken en hen zo verdacht te maken. Verwant hieraan zijn memes waarin Nederlandse en internationale politici worden afgebeeld in het gezelschap van Joodse personen, instanties of met een keppeltje of naast een Israëlische vlag, om te suggereren dat zij “onder Joodse controle staan”.

Foto's van bekende Joden uit de geschiedenis vergezeld van verzonden citaten vormen een gerelateerde cluster. Deze neppe quotes beweren doorgaans dat Joden naar wereldoverheersing streven of niet-Joden willen onderdrukken, en presenteren deze fabricaties als historisch bewijs voor antisemitische complottheorieën. De troep van geveinsd Joods slachtofferschap is hierbij vaak aanwezig, met name via het herhaaldelijk gedeelde citaat van voormalig Israëlisch minister Shulamit Aloni¹⁷ dat antisemitismebeschuldigingen slechts een “truc” zouden zijn om kritiek op Israël te smoren.

¹⁷ https://en.wikipedia.org/wiki/Shulamit_Aloni

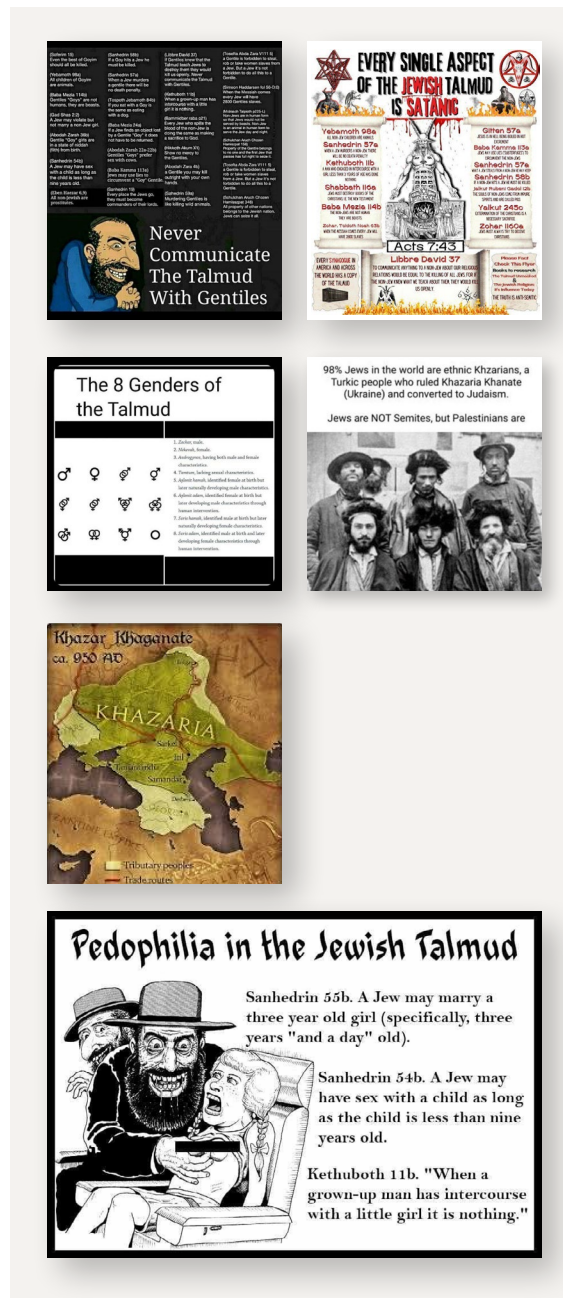
Figuur 44: Oplijstingen van Joodse publieke figuren en politici met Joodse symbolen

Figuur 45: Valse quotes

In 2024 zien we daarnaast een substantiële toename van memes met valse Talmud-citaten. Meerdere grote clusters bevatten afbeeldingen die beweren dat de Talmud oproept tot pedoflie, geweld tegen niet-Joden en supremacisme, vaak vergezeld van de Happy Merchant-karikatuur en associaties met satanisme.

De Khazaren-mythe keert eveneens terug in visuele vorm, nu ook gecombineerd met vervalste "genetische studies" die beweren dat Joden geen werkelijke afstammelingen zijn van de bijbelse Israëlieten en dat Palestijnen de "echte Semieten" zouden zijn.

Figuur 46: Complottheorie- en over de Talmud en Khazaria

Memes die Joden afbeelden als een macht die de westerse of "witte" cultuur wil ontwrichten, blijven aanwezig. Joden worden beschuldigd van het orchestreren van massa-immigratie, het bevorderen van "Cultural Marxism" en het "pushen" van LGBTQ+-rechten en feminisme. Een specifiek visueel motief combineert de Davidster met de Pride-vlag om een vermeend Joods-LGBTQ+-complot te suggereren.

Figuur 47:
Memes die Joden afbeelden als een macht die de “transgenderisme” en porno opdringen

*Protocolen der Wijzen van Sion*¹¹⁹ (bekend 19e eeuws antisemitisch complot geschrift) kan aanschaffen, evenals promotie van titels als *Bloody Zion*¹²⁰ en *Chosen by Satan: The truth about the Hebrew Lord and his agents*¹²¹. Daarnaast worden links gedeeld naar websites die Holocaust-revisionistische en -ontkenkende literatuur verkopen¹²² en naar de neo-nazi propaganda film *Europe the Last Battle* bekeken of gedownload kan worden¹²³.

Ook het omstreden werk *The Holocaust Industry* (2000)¹²⁴ van Norman Finkelstein¹²⁵ (zelf van Joodse afkomst en kind van Holocaust-overlevenden) duikt op in de data. Hoewel het boek zelf een academische kritiek betreft op de vermeende instrumentalisering van de Holocaust door bepaalde Joodse organisaties, en als zodanig niet als antisemitisch werk kan worden geclassificeerd, is de term “Holocaust-industrie” inmiddels een veelgebruikt begrip geworden in expliciet antisemitische kringen. In de context van de memes (en andere data binnen dit onderzoek), wordt dit werk waarschijnlijk niet ingezet voor genuanceerd academisch debat, maar om de bredere antisemitische beschuldiging te ondersteunen dat Joden slachtofferschap strategisch exploiteren voor politiek en financieel gewin.

Het delen van foto’s en afbeeldingen van antisemitische boeken en literatuur is een nieuwe ontwikkeling in 2024 en wijst op een mogelijke verdieping van het radicaliseringsproces: de online meme-cultuur fungeert niet langer uitsluitend als medium voor het verspreiden van antisemitische boodschappen, maar ook als toegangspoort naar meer gestructureerde vormen van antisemitische ideologie buiten de digitale omgeving.

¹¹⁹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Protocolen_van_de_wijzen_van_Sion

¹²⁰ <https://www.walmart.com/ip/Bloody-Zion-Paperback-9780983262763/22724339>

¹²¹ <https://www.amazon.com/Chosen-Satan-truth-Hebrew-agents/dp/1092138455>

¹²² <https://holocausthandbooks.com>

¹²³ https://en.wikipedia.org/wiki/Europa:_The_Last_Battle

¹²⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/The_Holocaust_Industry

¹²⁵ https://en.wikipedia.org/wiki/Norman_Finkelstein

Figuur 48:
Complotten over Joden en geheime tunnels

Een opmerkelijk cluster in 2024 betreft memes over Joden en tunnels, waarschijnlijk voortkomend uit het incident in januari 2024 waarbij een illegaal gegraven tunnel werd ontdekt onder de Chabad-Lubavitch synagoge in New York¹¹⁸. Dit incident werd breed uitgemeten in antisemitische online kringen en gekoppeld aan bestaande complottheorieën over Joodse geheime activiteiten en pedofilie.

6.4 Antisemitische lectuur

De meest opvallende nieuwe ontwikkeling in 2024 betreft het delen van foto’s en afbeeldingen van antisemitische boeken en literatuur. We treffen memes aan die verwijzen naar waar men de

¹¹⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/New_York_City_synagogue_tunnel_incident

Figuur 49: Gedeelde foto's en afbeeldingen van antisemitische boeken en literatuur

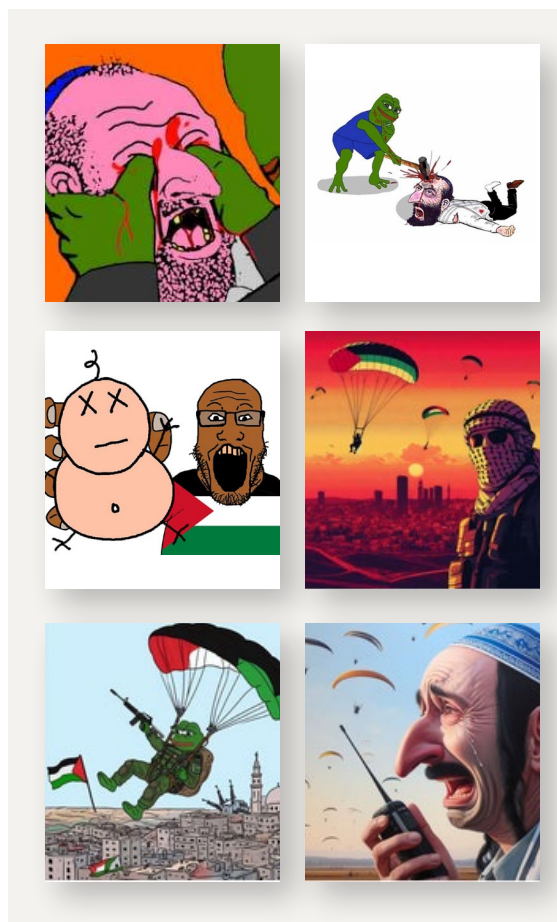
6.5 Geweld en dehumanisering

De expliciete aanwezigheid van geweld en dehumanisering in de memes van 2024 zet de verontrustende trend uit de voorgaande jaren voort. Joden worden afgebeeld als ratten, hyena's en parasieten, of in gewelddadige situaties waarin hun dood wordt verheerlijkt. Memes die de Hamas-aanvallen verheerlijken, blijven eveneens circuleren.

6.6 Tekstuele inhoud (OCR en captions)

De OCR- en caption-analyses bevestigen en versterken deze bevindingen. In de caption-analyse is het dominante topic de gelijkstelling van de Israëlische vlag met nazi-symbolen. Ook Holocaust-verdraaiing en geveinsd slachtofferschap zijn prominent aanwezig, gecombineerd met narratieven over het exploiteren van de Holocaust via de zogenoemde "Holocaust-industrie" (dit sluit aan bij de eerdergenoemde foto's van antisemitische lectuur) en de troep van "dual loyalty"¹²⁶ (dubbele loyaliteit aan Israël). Daarnaast zijn complottheorieën over Soros, de Rothschilds and BlackRock veelvuldig aanwezig. Antisemitische complotten rond zaken als "Het Kalergi

¹²⁶ <https://www.ajc.org/translatehate/dual-loyalty>

Figuur 50: Gewelddadige en dehumaniserende memes

Plan", "New World Order (NWO)", "Bilderberg"^{127,128} en vrijmetselarij¹²⁹ komen eveneens aan bod, vaak gekoppeld aan het idee dat Joden globalisme, LGBTQ+ of immigratie voortstuwen. De OCR-analyse toont een vergelijkbaar beeld, met als meest voorkomende topics de verdraaiing van de Talmud om Joden te beschuldigen van pedofilie en haat jegens niet-Joden en complottheorieën over "Khazaren" en "crypto-Joden" en satanisme. Nieuw in de OCR-analyse zijn referenties naar de openingsceremonie van de Olympische Spelen in Parijs, die wordt geframed als een "anti-christelijk en satanistisch" evenement

¹²⁷ Jaarlijkse politieke bijeenkomst van invloedrijke figuren uit de Westerse wereld, waaronder veel, veelal antisemitische, complottheorieën bestaan: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Bilderbergconferentie>

¹²⁸ <https://www.adl.org/resources/news/debunking-bilderberg-myth>

¹²⁹ Judeo-maçonnerie is een complottheorie die stelt dat Joden en vrijmetselaars betrokken zijn in een wereldomspannende samenzwering: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Judeo-ma%C3%A7onnerie>

georkestreerd door een Joodse organisator¹³⁰. Het meest verontrustend zijn OCR teksten die spreken over zaken als “vergassen” en “Zyklon B¹³¹” en oproepen tot “genocide” en “gewelddadige slachting”.

Vergelijking 2021 – 2022 – 2023 – 2024

De vergelijking over vier jaren toont een opmerkelijke structurele continuïteit in het visuele repertoire van antisemitische memes. De Happy Merchant, Pepe the Frog, oplijstingen van Joodse publieke figuren en “puppet master”-beelden vormen een consistent visueel vocabulaire dat over alle vier de jaren herkenbaar blijft. Ook de onderliggende complotnarratieën, Joodse wereldmacht, de symbolische rol van Soros en de Rothschilds, valse Talmud-citaten en het vermeende Joodse plan om de westerse samenleving te ontwrichten, blijven structureel aanwezig.

Tegelijkertijd tekenen zich cumulatieve verschuivingen af. Waar 2021 sterk werd gekleurd door Covid-19 en vaccinatie-gerelateerde memes, voegde 2022 nieuwe accenten toe met de oorlog in Oekraïne, Kanye West (Amerikaanse muziekproducent omstrepen vanwege zijn antisemitische uitspraken) en de opkomst van subliminale memes. 2023 markeerde een fundamentele verschuiving door de introductie van veelvuldig conflict-gerelateerde beeldtaal, **AI-gegenereerde memes** en de extremistische afkorting “TKD¹³²” (Total Kike Death). 2024 consolideert en intensiveert deze ontwikkelingen: anti-Israël-memes domineren het visuele landschap op een schaal die alle voorgaande jaren overtreft, de Talmud-gerelateerde complottheorieën nemen substantieel toe evenals AI-gegenereerde memes.

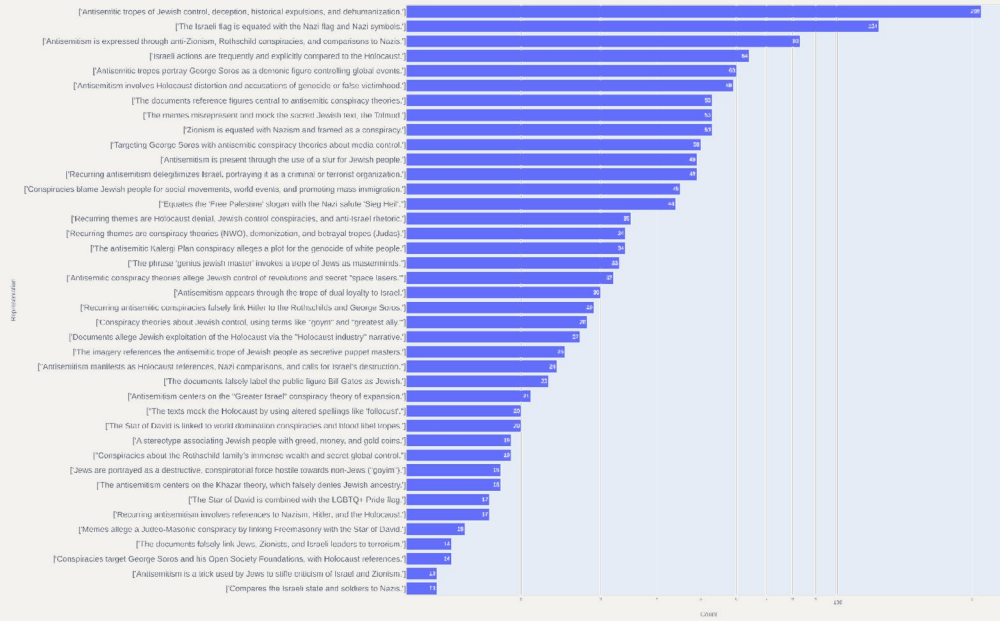
De meest significante nieuwe ontwikkeling in 2024 is de verschijning van memes die antisemitische boeken en literatuur promoten. Het delen van aankooplinks naar werken als de *Protocollen der Wijzen van Sion*, evenals verwijzingen naar websites die Holocaust-revisionistische literatuur verkopen, markeert een kwalitatieve verschuiving in de functie van de meme-cultuur. Deze ontwikkeling suggereert dat de online meme-cultuur niet langer uitsluitend fungeert als medium voor de verspreiding van antisemitische boodschappen, maar ook als katalysator voor een dieper radicaliseringsproces dat zich uitstrekt tot buiten de digitale omgeving.

¹³⁰ <https://jweekly.com/2024/07/29/at-the-olympic-opening-ceremony-hidden-satanic-imagery-and-antisemitic-conspiracy-theories/>

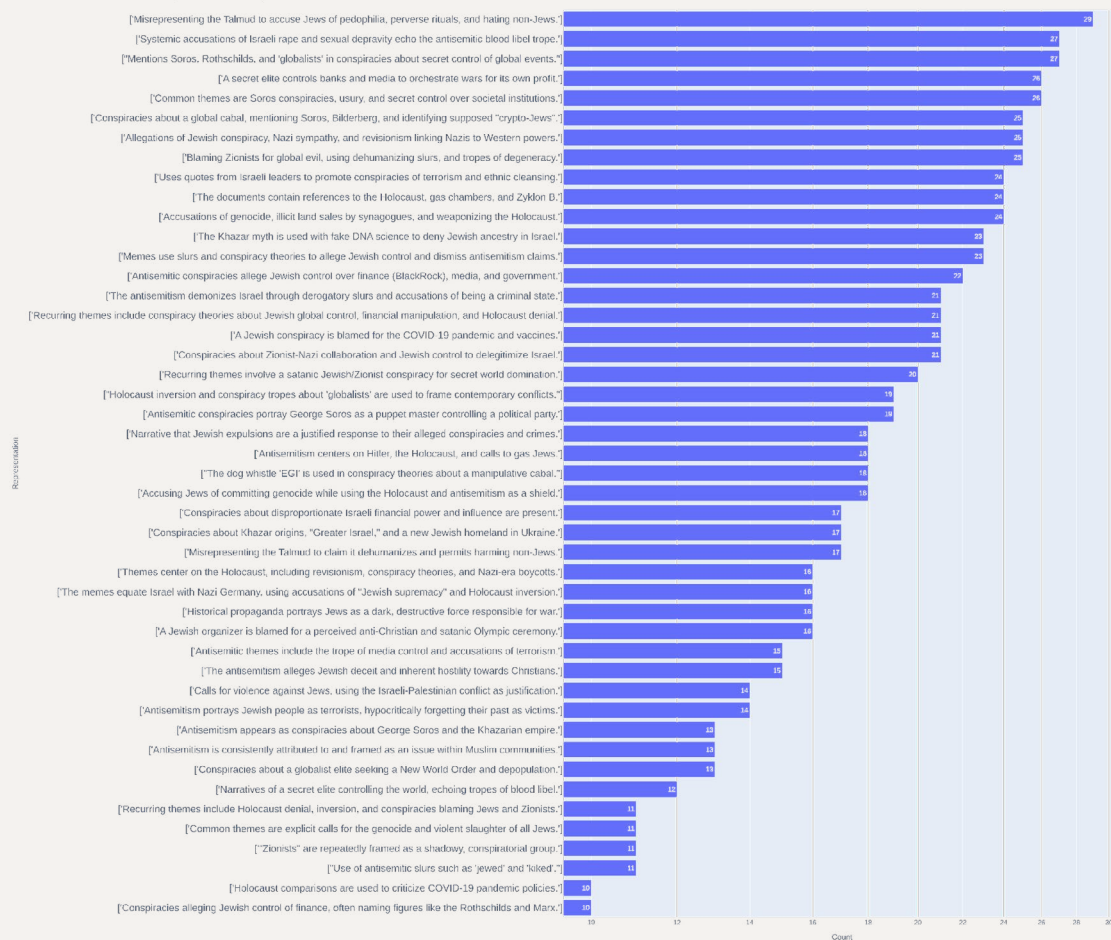
¹³¹ Pesticide dat tijdens WOII werd gebruikt in de gaskamers: https://nl.wikipedia.org/wiki/Zyklon_B

¹³² <https://www.adl.org/resources/hate-symbol/tnd-and-tkd>

Antisemitic Topics and Topic-sizes in meme captions: 2024

Antisemitic Topics and Topic-sizes in meme ocr: 2024

Figuur 51-52: Topics in OCR en captions

7. Tijdslijn

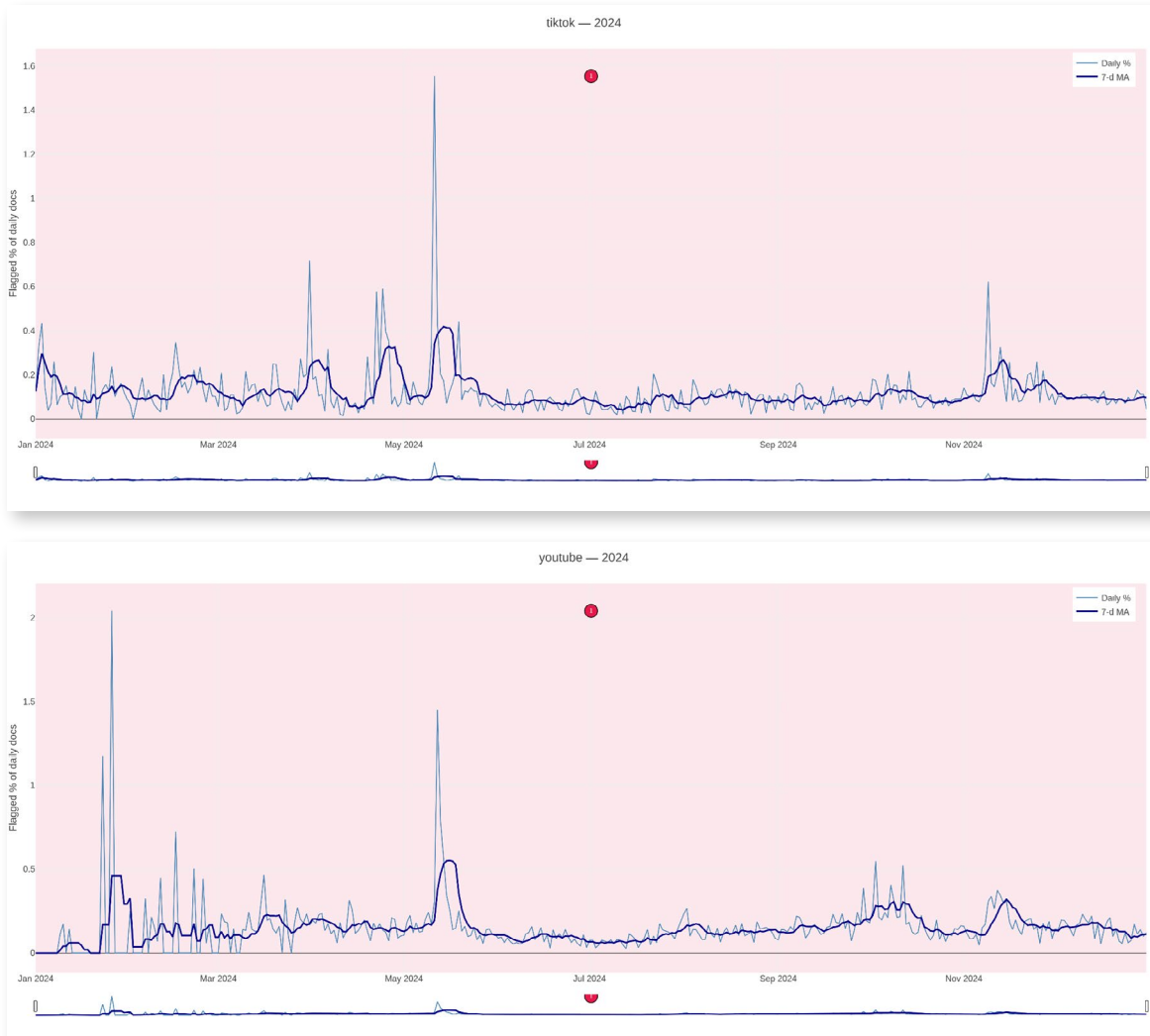
Naast de inhoudelijke analyse van thema's en narratieven is het relevant om te onderzoeken hoe de verspreiding van antisemitische uitingen zich in de loop van 2024 heeft ontwikkeld. Daartoe is in dit rapport gebruik gemaakt van PELT (Pruned Exact Linear Time)¹³³ changepoint detection¹³⁴: een statistische methode die de dagelijkse ratio antisemitische berichten per platform opsplitst in statistisch te onderscheiden periodes. PELT identificeert de momenten waarop het niveau van antisemitische activiteit significant verandert, waardoor korte en intense pieken onderscheiden kunnen worden van langer durende periodes met een verhoogde of verlaagde basisintensiteit. De tijdssegmenten worden vervol-

gens inhoudelijk geanalyseerd via geautomatiseerde thema-extractie op basis van de meest representatieve berichten. Op deze manier kan niet alleen worden vastgesteld wanneer antisemitisme piekte, maar ook waardoor en hoe.

Om de tijdslijnanalyse correct te interpreteren, is het van belang te begrijpen wat de gehanteerde percentages precies meten. De genoemde waarden (basisratio, gemiddelde intensiteit en piekintensiteit) drukken hetzelfde uit: het aandeel antisemitische berichten binnen een gegeven tijdspanne. De basisratio geeft dit aandeel weer over alle berichten binnen een dataset: in de jaarrapporten is dat het betreffende kalenderjaar, in de geaggregeerde analyse de volledige vierjarige periode. De gemiddelde intensiteit van een PELT-segment geeft het gemiddelde van de dagelijkse ratio's over de dagen binnen dat specifieke tijdsseg-

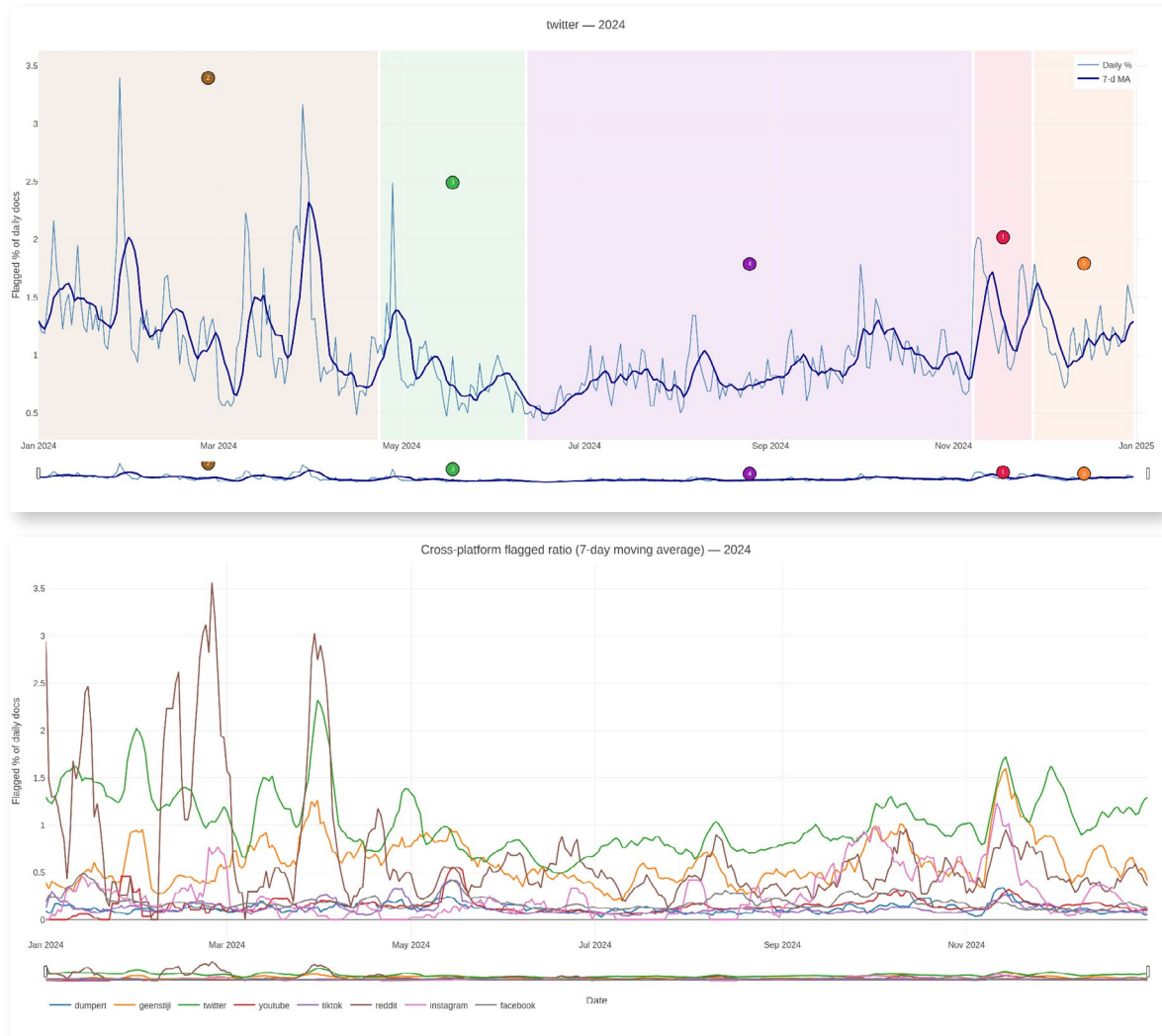
¹³³ <https://emmorts.github.io/SignalSharp/docs/detection/pelt.html>

¹³⁴ https://en.wikipedia.org/wiki/Change_detection

Figuur 53: Piekwaardes rond het Eurovisie-songfestival in mei 2024, TikTok en YouTube

Figuur 54:
Piekwaardes
rond de Ajax-
Maccabi Tel
Aviv-rellen
in november
2024;
Twitter/X,
cross-platform

ment. De piekintensiteit is de hoogste dagelijkse waarde die binnen een segment werd bereikt. Het is hierbij belangrijk de periodieke gemiddelde intensiteit niet te verwarren met het percentage antisemitische berichten over een gehele dataset.

7.1 Mei 2024: het Eurovisiesongfestival als catalyst

In mei 2024 fungeert de diskwalificatie van Joost Klein op het Eurovisiesongfestival¹³⁵ als onverwachte cross-platform katalysator. Met name TikTok en Youtube kennen hoge pieken, waarbij de #freejoost- en #justiceforjoost-hashtags worden geïntegreerd in antisemitisch complotdenken. De diskwalificatie wordt onder andere geframed als een operatie van ZOG (Zionist Occupation Government) en de ‘Khazaarse maffia’. Deze ontwikkelingen rond een cultureel evenement worden door antisemitische actoren verkocht als bewijsmateriaal voor zogenaamde “Joodse media-macht”.

¹³⁵ <https://eurovisionworld.com/esc/joost-klein-from-the-netherlands-disqualified-from-eurovision-2024>

7.2 Structureel verhoogde basisniveau gedurende het hele jaar

Waar 2023 een tweedeling kende tussen een pré- 7 oktober periode en een post- 7 oktober periode, kenmerkt 2024 zich door een structureel verhoogd basisniveau dat het gehele jaar aanhoudt. Op Facebook beslaat het meest significante PELT-segment het gehele jaar 2024 gevoed door de aanhoudende oorlog in Gaza. Het discours combineert anti-zionisme (45,8%) en complotdenken (45,6%) in een vrijwel ononderbroken stroom, waarbij Holocaustinversie een centraal retorisch instrument is: ‘Nu zijn de joden erger dan de nazi’s’. WordPress-blogs tonen een vergelijkbaar langdurig patroon dat bestaat uit uitgebreide anti-globalistische complotnarratieven die het WEF als nazi-achtige entiteit framen en oproepen tot ‘tribunalen’.

7.3 November 2024: de Ajax-Maccabi Tel Aviv-rellen

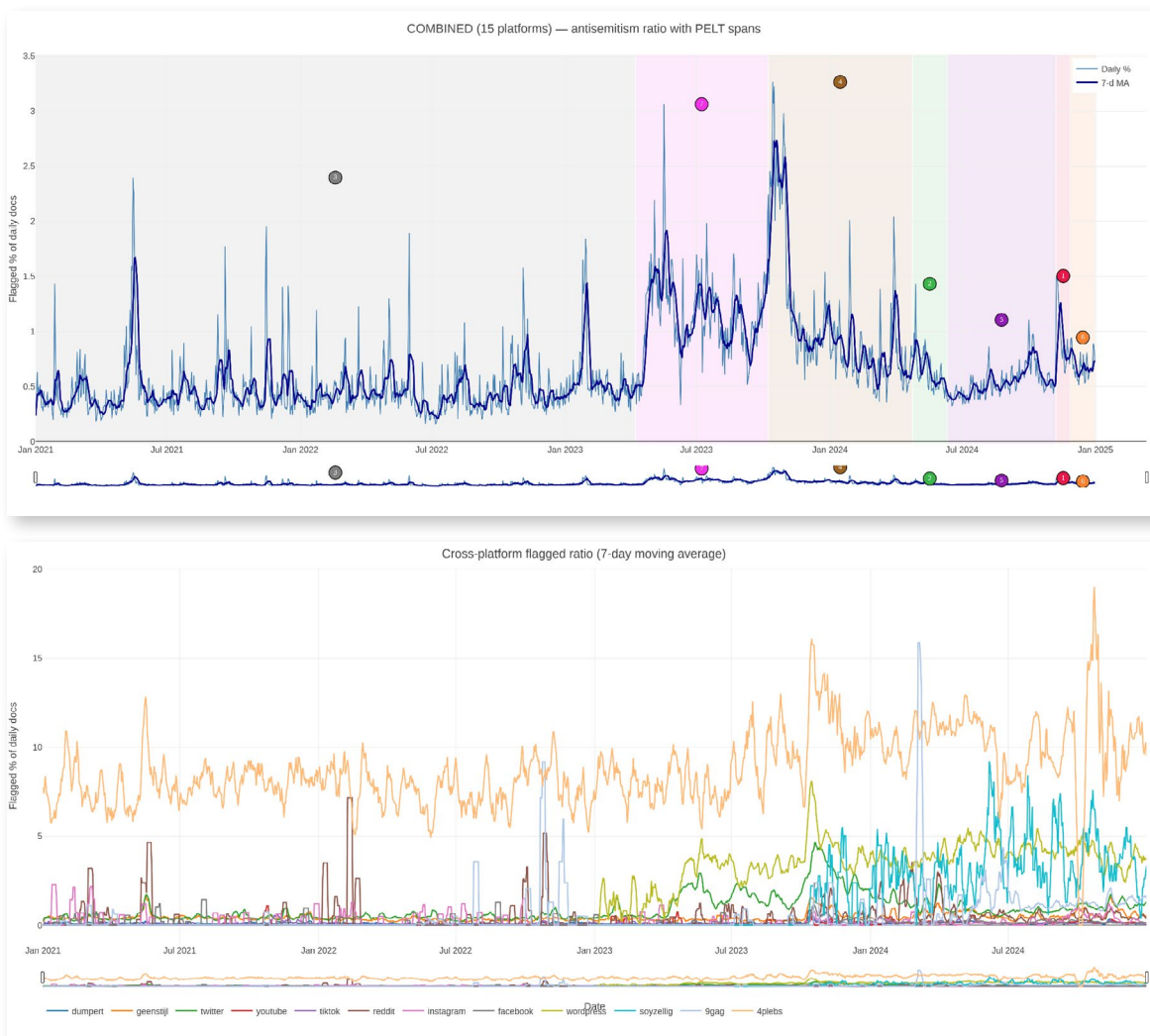
De scherpste en meest brede convergentie van 2024 vindt plaats in november, na de geweldsincidenten rondom de Ajax-Maccabi Tel Aviv voetbalwedstrijd in

Amsterdam op 7 november 2024. Na een iets rustigere periode in de zomer van 2024, registreert PELT op meerdere platforms vrijwel gelijktijdig het begin van een nieuw en significant tijdssegment in deze periode. Het discours fuseert de vraag of de geweldspleging een 'jodenjacht' constitueert met complotten rond Mossad-agenten en brede gelijkstellingen van Joden met Nazis. Het neologisme 'terreurjoden' circuleert met hoge frequentie over meerdere platforms. Op Instagram domineert de term 'Satanyahu'.

Vergelijking met 2021–2024

Vergeleken met voorgaande jaren laat 2024 een kwalitatief ander patroon zien. Drie structurele patronen tekenen zich af. Ten eerste is er een normalisering van het post- 7 oktober niveau: het structureel verhoogde antisemitisme dat na oktober 2023 op vrijwel alle platforms intrad, heeft zich in 2024 geconsolideerd als nieuw basisniveau. Er is

geen terugkeer naar pre- oktober 2023 waarden. Ten tweede is er een thematische verschuiving van incident-reactief naar aanhoudend: waar 2023 werd gekenmerkt door een acute schok gevolgd door afbouw, kenmerkt 2024 zich door een continue hoge intensiteit die meerdere nieuwe ankerpunten absorbeert (Eurovisie, Amsterdam-rellen) zonder telkens volledig te dalen. Ten derde illustreert het platformpatroon toenemende platformspecificiteit: lokale platformen zoals Geenstijl, Blckbx en WordPress-blogs pieken op binnenlandse politiek, TikTok en YouTube rond media evenementen zoals het Songfestival en Marokko.nl reageert het sterkst op Israël-gerelateerde spanningen (ook voor de Hamas-aanvallen van 7 oktober 2023), terwijl fringe platforms (4plebs, Soyzeilig, Telegram) een eigen intern gedreven dynamiek tonen die steeds minder afhankelijk is van externe ankerpunten.

Figuur 55: PELT-analyse 2021-2024 cross-platform en geaggregeerd

8. Conclusie

Dit rapport biedt een breed en systematisch overzicht van antisemitisme in het Nederlandse sociale medialandschap in 2024. Door het combineren van grootschalige, real-time dataverzameling, AI-gestuurde classificatie en aanvullende methoden zoals topic-, netwerk- en meme-analyse, konden zowel de kwantitatieve omvang als de verspreiding en thematische inbedding van antisemitische discoursen worden blootgelegd. De resultaten bevestigen dat de ingrijpende transformatie die in 2023 werd ingezet zich in 2024 heeft bestendigd en op meerdere fronten geïntensiveerd.

De belangrijkste bevindingen zijn als volgt samen te vatten:

- **Omvang en distributie**
Met 38,9 miljoen geanalyseerde berichten van 15 platformen is dit de meest omvangrijke dataset tot nu toe. Het percentage antisemitische berichten is gestabiliseerd op circa 1% in de geharmoniseerde dataset, vergelijkbaar met 2023 maar een verdubbeling ten opzichte van 2021 en 2022. In absolute aantallen werden 247.004 antisemitische berichten geïdentificeerd. Deze berichten concentreren zich opnieuw disproportioneel op fringe-platformen zoals 4chan en Soyzeilig, maar zijn ook substantieel aanwezig op mainstream platformen. Opvallend is de structurele activiteit en zelfs groei van fringe-platformen, zoals 4chan en Soyzeilig, het Nederlandse equivalent van 4chan, dat een actieve en blijvende nieuwe speler blijkt.
- **Taal en context**
De dominante terminologie is in 2024 met name conflict-gecentreerd. “Jodenjacht” (sterk beïnvloed door de Maccabi-rellen in Amsterdam in november) staat bovenaan de frequentielijst, gevolgd door termen zoals “zionistische joden”, “zionistennazis” en “de jodennazis”. Waar in 2021 en 2022 complotgerelateerde termen domineerden en 2023 een eerste verschuiving liet zien, culmineert deze trend in 2024 in een overwegend conflict-gedomineerd woordgebruik. Opvallend is dat Soros-gerelateerde termen voor het eerst uit de top 25 zijn verdwenen.
- **Toxiciteitsniveau**
De verharding van het taalgebruik is de meest alarmerende ontwikkeling van 2024. In de top 25 van meest voorkomende scheld- en triggerwoorden treffen we nu expliciet gewelddadige en extreem vijandige termen aan zoals “uitroeien”, “uitmoorden”, “verkrachten”, “endlosung” en “kankerjoden”; termen die in deze frequentie en prominentie niet voorkwamen in voorgaande jaren. Het percentage antisemitische scheldwoorden en jargon in de gehele dataset is gestabiliseerd op 0,052%, vergelijkbaar met het niveau van 2023 (0,053%) maar een vervijfvoudiging ten opzichte van 2021 (0,01%). Deze stabilisatie op een hoog niveau duidt op een structurele normalisering van antisemitisch taalgebruik.
- **Samenhang met complottheorieën**
Het aandeel antisemitische berichten met een complotlabel is verder gedaald, van 64,4% in 2023 naar 55,1% in 2024. Complotdenken blijft desondanks een substantiële dimensie: meer dan de helft van alle antisemitische berichten draagt nog steeds samenzweringsnarratieven. Centrale thema's zijn George Soros, de Rothschild-familie, BlackRock en de macht van een zogenaamde “Joodse elite”. Daarnaast blijven ook meer obscure complotten structureel rondgaan, zoals de Khazaren-mythe, de “Synagoge van Satan” en foutieve Talmud citaten.
- **Anti-zionisme en conflict-gerelateerd antisemitisme**
Het aandeel anti-zionistische en anti-Israëliëse retoriek is verder gestegen van 30% in 2023 naar 41,8% in 2024. Dit betekent dat inmiddels meer dan twee vijfde van alle antisemitische berichten expliciet verweven is met het Israëlisch-Palestijnse conflict. Deze trend illustreert hoe een geopolitieke crisis het discours niet alleen tijdelijk doet pieken, maar fundamenteel en blijvend kan herstructureren. Antisemitisme is in 2024 in belangrijke mate conflict-gecentreerd, in contrast met de bijna uitsluitend complot-gecentreerde vorm in 2021-2022.

- Holocausttrivialisering en -omkering**

Holocaust-inversie vormt in 2024 een prominent topic in de antisemitische data. De gelijkstelling van Joden met “de nieuwe Nazis” of de beschuldiging dat Joden “een nieuwe Holocaust” in Gaza plegen, plus het algemene narratief van collectieve schuld van de Joodse gemeenschap, zijn alomtegenwoordig. De troep van “geveinsd slachtofferschap”, het idee dat Joden antisemitisme instrumentaliseren om kritiek op Israël te smoren, is eveneens prominent aanwezig. De Maccabi-rellen in Amsterdam genereerden hierbij een eigen Nederlands topic waarin deze narratieven zich mengden met directe geweldsretoriek en complotdenken.
- Intersectionaliteit, extremisme en TTLs**

De meest zorgwekkende ontwikkeling betreft de stijging in antisemitische bedreigingen met dood en geweld (TTLs). Het percentage TTLs binnen antisemitische berichten is gestegen naar 3% (2,9% in de geharmoniseerde dataset), een verdubbeling ten opzichte van 2023. Het absolute aantal TTLs in de gehele dataset is eveneens verdubbeld ten opzichte van 2023 en vervijfvoudigd ten opzichte van 2021: van 0,004% in 2021 naar 0,026% in 2024. Deze exponentiële groei onderstreept dat het Israëlisch-Palestijnse conflict niet alleen het volume maar ook de extremiteit van antisemitische uitingen heeft doen toenemen.
- Netwerken en verspreiding**

De netwerkanalyse toont een voortzetting en intensivering van de trends uit 2023. Antisemitisme verspreidt zich breed door het Nederlandse Twitter/X-landschap, met concentraties in zowel rechts-radicalen als links-georiënteerde clusters. De meest opvallende ontwikkeling is de enorme groei van de buitenlandse cluster: buitenlandse accounts die actief antisemitische content verspreiden binnen het Nederlandse netwerk zijn significant toegenomen in omvang en densiteit ten opzichte van 2023. Deze buitenlandse beïnvloeding omvat een heterogeen maar ideologisch coherent landschap van alt-right-commentatoren, manosphere-influencers, complotdenkers en anti-Israël-activisten. De buitenlandse penetratie vindt primair ingang via rechts- en radicaal-rechtse Nederlandse accounts, die fungeren als toegangspoorten voor internationale antisemitische content.
- Topic analyse**

De topic analyse onthult zowel continuïteit als een verdere verstrengeling van voorheen gescheiden discoursen. Waar in 2021 en 2022 complottheorieën, Holocaust-trivialisering en Israël-gerelateerd antisemitisme nog als relatief gescheiden topics identificeerbaar waren, en 2023 een eerste samensmelting liet zien, toont 2024 een verdere convergentie waarbij complotdenken, conflict-gerelateerd antisemitisme, geweldsretoriek en politieke instrumentalisering steeds moeilijker van elkaar te onderscheiden zijn. De Maccabi-rellen in Amsterdam vormen een uniek Nederlands topic dat meerdere lagen van antisemitisch discours activeert. Opvallend is dat 2024 het eerste jaar is waarin aanvallen op de (ultra) orthodoxe Joodse gemeenschap als specifiek topic naar voren komen, en dat kleinere en minder actuele topics steeds meer uit de discussie verdwijnen.
- Visuele cultuur en memes**

De aanwezigheid van zowel Anti-Israël-memes als AI-gegenereerde memes, is nogmaals gestegen ten opzichte van voorgaande jaren. De traditionele antisemitische figuren (Happy Merchant, Pepe the Frog, Wojak) blijven persistent aanwezig, en nazi-symboliek en -verheerlijking blijven prominent. De meest significante nieuwe ontwikkeling is de verschijning van memes die antisemitische boeken en literatuur promoten, waaronder de Protocollen der Wijzen van Sion en Holocaust-revisionistische werken. Dit kan een kwalitatieve verschuiving markeren: de online meme-cultuur fungeert niet langer uitsluitend als medium voor de verspreiding van antisemitische boodschappen, maar ook als toegangspoort naar meer gestructureerde vormen van antisemitische ideologie buiten de digitale omgeving.
- Tijdsdynamiek**

De tijdslijn van 2024 toont een fundamenteel ander patroon dan 2023. Waar 2023 werd gekenmerkt door een scherp kantelpunt na 7 oktober, toont 2024 een bestendiging: het verhoogde niveau normaliseert zich en wordt het nieuwe uitgangsniveau. Dit manifesteert zich op twee manieren. Enerzijds is antisemitisme niet event-gedreven maar structureel (op verhoogd niveau) aanwezig. Anderzijds absorbeert dit verhoogde basisniveau nieuwe ankerpunten zonder telkens volledig terug te dalen naar een

nul-niveau, zoals tijdens de diskwalificatie van Joost Klein op het Eurovisiesongfestival in mei en de Ajax-Maccabi Tel Aviv-rellen in november. Elk van deze momenten genereert een nieuwe piek die bovenop een al hoog basisniveau wordt geplaatst. Het meest verontrustende aan het beeld van 2024 is niet zozeer de hoogte van afzonderlijke piekwaarden, maar de breedte, de bestendigheid en de platform-overstijgende aard van de stijging. Antisemitisme is op vrijwel alle vijftien onderzochte platforms structureel verhoogd ten opzichte van 2021 en 2022. Geen enkel platform keert terug naar zijn pre-oktober 2023 basisniveau. Deze verschuiving doet zich voor over de volle breedte van het Nederlandse sociale medialandschap: van mainstream platforms als Twitter/X en Facebook tot alternatieve platforms als Blckbx en WordPress, van fringe-omgevingen als 4plebs tot video-platformen als YouTube en TikTok.

Colofon

Titel

Antisemitisme in het Nederlandse sociale media landschap: 2024

Publicatiedatum

Mei 2026

Opdrachtgever

Centrum Informatie en Documentatie Israël (CIDI) *in casu* Stichting Informatie en Meldpunt Antisemitisme (meldantisemitisme.nl)

Uitvoering en onderzoek

Textgain

Financiële ondersteuning

De onderzoeken zijn mogelijk gemaakt door financiële ondersteuning van de Nationaal Coördinator Antisemitismebestrijding (NCAB).

Methodologie

Dit rapport is gebaseerd op de analyse van publiek toegankelijke online bronnen, waaronder sociale mediaplatformen, discussiefora en andere openbare digitale omgevingen. Voor de detectie en analyse van online antisemitische uitingen werd een combinatie ingezet van AI- en NLP-technieken, meertalige lexicons, contextuele analyse en menselijke validatie, gericht op het in kaart brengen van trends, narratieven, verspreidingsdynamieken en taalgebruik binnen online discussies.

Juridische en ethische disclaimer

De analyses in dit rapport zijn gebaseerd op geautomatiseerde detectie en interpretatie van publieke online content. Hoewel maximale zorgvuldigheid is betracht, kunnen classificaties en interpretaties onderhevig zijn aan contextuele beperkingen. Het rapport heeft als doel maatschappelijke trends en risico's inzichtelijk te maken en vormt geen juridische kwalificatie van individuele uitingen of personen. Persoonsgegevens worden waar mogelijk geaggregeerd, gepseudonimiseerd of geanonimiseerd verwerkt conform de AVG/GDPR en relevante Europese regelgeving.

Vormgeving

Luna 3

Contact

cidi.nl of meldantisemitisme.nl
textgain.com

Copyright

© 2026 Textgain.
Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming, tenzij wettelijk anders is toegestaan.

Online antisemitisme: hoe staat het ervoor?

Sociale media zijn uitgegroeid tot een belangrijke plek waar antisemitische denkbeelden, complottheorieën en haat zich verspreiden. Om een volledig beeld te krijgen van antisemitisme in Nederland liet CIDI, samen met het Meldpunt Antisemitisme en de NCAB, onderzoek uitvoeren door Textgain naar het Nederlandse online landschap.

Deze rapportages brengen de belangrijkste trends, narratieven en ontwikkelingen op Nederlandse sociale media van 2021 tot 2024 in kaart.

Het onderzoek vormt onderdeel van een monitor die de ontwikkeling van online antisemitisme door de jaren heen inzichtelijk moet maken.

Alleen door online en offline ontwikkelingen structureel te volgen, kunnen we antisemitisme beter begrijpen, herkennen en bestrijden.

CIDI meld.
antisemitisme

 textgain

Nationaal Coördinator
Antisemitismebestrijding
Ministerie van Justitie en Veiligheid